

Part 5

ACTIVITIES
กิจกรรม

เวทีเสวนาถอดบทเรียน "นำเสนอข่าวอย่างไร ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน"

วันที่ 19 ธันวาคม 2557 สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยจัดเวทีเสวนาถอดบทเรียน "นำเสนอข่าวอย่างไร ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน" ร่วมกับสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยและ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวเปิดโดย คุณเทพชัย หย่อง นายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ต่อจากนั้น ผศ.ดร.พิรงรอง รามสูต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นำเสนอมาตรฐานจรรยาบรรณตามหลักสากลกับสิทธิมนุษยชนโดยมีวิทยากรร่วมระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและสื่อมวลชน

เวทีเสวนา ถอดบทเรียน "นำเสนอข่าวอย่างไร ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน"

(19 ธ.ค.57) สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ร่วมกับคณะนิติศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำหนดจัดการเสวนาถอดบทเรียน "เสนอข่าวอย่างไร ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน" โครงการสัมมนาและบรรยายทางวิชาการดังกล่าวเป็นความร่วมมือระหว่างภาควารสารสนเทศ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับ สมาคมนักข่าววิทยุโทรทัศน์ไทย และสภาวิชาชีพนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย โดยมีวัตถุประสงค์การถอดบทเรียนการทำงานของนักวิชาชีพสื่ออันนำไปสู่การวิเคราะห์มาตรฐานการทำงานในมุมมองทางวิชาการ เพื่อหาข้อสรุปร่วมในการกำหนดมาตรฐานทางวิชาชีพในประเด็นสิทธิมนุษยชนและประเด็นสิทธิส่วนบุคคล (Privacy) ของบุคคลที่ตกเป็นข่าวและมาตรฐานการทำงานข่าวเชิงวิชาชีพในระดับสากล โดยมีกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ นักข่าว นักวิชาชีพสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะผู้สื่อข่าวอาชญากรรม นักวิชาการ อาจารย์จากวิชาเขียนข่าวเบื้องต้นจากคณะนิติศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่รัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือ ผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่หน่วยกู้ภัย ทนายความ นักกฎหมาย ผู้เสียหาย

สืบเนื่องจาก มีคณะทูตสหภาพยุโรป 8 ประเทศ เข้าพบ 4 องค์กรวิชาชีพสื่อ เพื่อยื่นหนังสือและหารือถึงความรับผิดชอบของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวเหยื่อผู้เคราะห์ร้าย (Media Responsibility for Victims) เมื่อเดือนตุลาคมที่ผ่านมา สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยและคณะนิติศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงมีความกังวลอย่างมากต่อวิธีการรายงาน

ข่าวในคดีอาชญากรรมของสื่อที่มีได้เป็นไปตามมาตรฐานหลักจริยธรรม ที่ให้ความเคารพในสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนผลกระทบที่มีต่อเหยื่อและครอบครัวจึงร่วมกันดำเนินการจัดเวทีเสวนาในครั้งนี้อย่างไรและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในวงการสื่อสารมวลชน นักวิชาการ นักกฎหมาย นักสิทธิมนุษยชน ผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่อาสาสมัครหน่วยกู้ภัย เพื่อหาข้อสรุปร่วมกันในการกำหนดมาตรฐานการทำงานข่าวเชิงวิชาชีพในระดับสากลเพื่อร่วมกัน กำหนดแนวทางในการยกระดับการทำหน้าที่ของสื่อให้มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้รับความไว้วางใจจากสังคมมากขึ้น

"นำเสนอมาตรฐานจรรยาบรรณ ตามหลักสากลกับสิทธิมนุษยชน" โดย ผศ.ดร.พิรงรอง รามสูต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต่อจากนั้นเป็นเวทีระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และสื่อมวลชน อาทิ นายเทพชัย หทย่อง นายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย พล.ต.อ.จรัมพร สุระมณี นายคณิต บุญยพานิช บรรณาธิการข่าว สถานีไทยพีบีเอส นายเชษฐา อนุจारी กรรมการสภาวิชาชีพนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย น.ส.อาวีวรรณ จตุทอง นักกฎหมายด้านสิทธิเด็กสตรีและผู้ตกเป็นเหยื่อ นายวัชรินทร์ กิ่งมะณี รองนายกสมาคมนักข่าวอาชญากรรมแห่งประเทศไทย และตัวแทนจากเจ้าหน้าที่กู้ภัย

ดำเนินการเสวนาโดย ผศ.พิจิตรา สีคาโมได้ อาจารย์ประจำวิชาเขียนข่าว คณะนิเทศศาสตร์

เวทีเสวนากอดดุนิเรียน

"นำเสนอข่าวอย่างไร ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน"

19 ธันวาคม 2557

การจัดงานในวันนี้ได้รับความร่วมมือจาก 3 ฝ่าย คือ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวเปิดโดย คุณเทพชัย หย่อง นายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ต่อจากนั้น ผศ.ดร.พิรงรอง รามสูต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นำเสนอมาตรฐานจรรยาบรรณตามหลักสากล กับ สิทธิมนุษยชน โดยมีวิทยากรร่วมระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและสื่อมวลชน

เทพชัย หย่อง : สวัสดี ท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน วันที่คณะทูตสหภาพยุโรป หรือ EU เข้าพบ องค์การวิชาชีพสื่อ 4 องค์การ เมื่อกลางเดือนตุลาคมที่ผ่านมา เพื่อยื่นหนังสือเรียกร้องให้สื่อไทยทำหน้าที่อย่างมีจริยธรรมในการรายงานข่าวกรณีข่าวที่เกาะเต่า ผมรู้ว่า สื่อมวลชนเมืองไทยอยู่เฉย ๆ ไม่ได้แล้วเราไม่ให้ต้องพูดต่างประเทศมาบอกเราหรือว่า หน้าที่สื่อไทยอยู่ในระดับไหน โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรายงานข่าวอาชญากรรม คดีฆาตกรรมที่เกาะเต่า เป็นคดีที่ได้รับความสนใจไม่ใช่ เฉพาะเมืองไทยอย่างเดียว เป็นข่าวไปทั่วโลกและส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ถ้ามองว่าข้อความในหนังสือของทูต EU มีอะไรที่แปลกใหม่หรือไม่? ถ้าพูดกันตรงๆ เราเป็นคนทำสื่อ พออ่านก็รู้แล้วว่าเป็นข้อกล่าวหาที่สื่อไทยเกี่ยวมาตลอดแต่ครั้งนี้มีบริบทระดับสากลเข้ามาเกี่ยวข้อง และเป็นปรากฏการณ์ที่ทูตต่างประเทศรวมตัวกัน 22 คน มายื่นหนังสือเพื่อตั้งข้อสังเกตตั้งคำถามบทบาทของสื่อไทยเพราะฉะนั้นไม่ใช่เรื่องเล็กน้อยแน่นอน กรณีที่เกาะเต่า ถ้ามองภาพที่ใหญ่ขึ้น คงไม่ใช่คดีที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมที่สื่อมวลชนไทยถูกต้องคำถามเรื่องบทบาทหรือความรับผิดชอบในการรายงานข่าว ฉะนั้นผมว่าเป็นบทเรียนที่ใหญ่มาบังเอิญประเทศไทยอยู่ในภาวะของการปฏิรูป แล้วสื่อมวลชนก็เป็นประเด็นของการปฏิรูปด้วย เวทีวันนี้ถ้าเราได้บทเรียนจากข่าวและคดีอาชญากรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วมีเรื่องสิทธิมนุษยชนการล่วงล้ำสิทธิส่วนบุคคลก็จะได้เป็นบทเรียนของสื่อ ต้องขอขอบคุณ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นคนคิดเรื่องนี้และทางสมาคมนักข่าวฯ ก็เห็นด้วยในเรื่องนี้ เรามองว่ามันควรจะเป็นแค่จุดเริ่มต้นสู่การระดมสมองหาแนวทางร่วมกัน สุดท้ายแล้ว สิ่งที่จะเป็นรูปธรรมจากเวทีวันนี้และเวทีต่อไปคือสิ่งที่จะออกมาเรียกว่าแนวทางปฏิบัติ คู่มือให้นักข่าวทางด้านอาชญากรรม และตั้งใจที่มีตัวแทนจากทางตำรวจที่ไม่ใช่แค่สื่ออย่างเดียวมีตัวแทนจากมูลนิธิ ตัวแทนฝ่ายวิชาการ และ ตัวแทนที่ดูแลสิทธิของเด็ก และ เยาวชน ซึ่งวันนี้จะได้แนวคิดที่หลากหลายจะเป็นจุดเริ่มต้นการนำไปสู่การพูดคุยลงไปในเชิงปฏิบัติมากขึ้นและจะมีอาจารย์นิเทศศาสตร์จุฬาฯ ช่วยในการบันทึกตั้งข้อสังเกต และ เชื่อว่าผลลัพธ์ของกระบวนการทั้งหมด นอกจากจะเป็นแนวทางให้กับสื่อมวลชนศึกษาเวทีวันนี้จะไม่ได้เป็นเวทีที่ใหญ่มากนักแต่เป็นเรื่องเนื้อหาการสร้างแรงบันดาลใจการจุดประกายความคิดภาวะความรับผิดชอบต่อ จริยธรรมและมาตรฐานอาชีพของสื่อมวลชน

อาจารย์พิจิตรา : เชิญ พล.ต.อ.จรัมพร สุระมณี กล่าวถึง กรณีเกาะเต่า กระบวนการทำงานเป็นอย่างไรบ้าง

พล.ต.อ.จรัมพร สุระมณี : กรณีข่าวที่เกาะเต่า ระบบการควบคุมเป็นปัญหาอย่างหนึ่งของภาครัฐ ตำรวจไม่สามารถควบคุมสื่อได้ ตำรวจกลัวสื่อเกรงใจสื่อ สื่อกลัวนักเลงแต่นักเลงเกรงใจตำรวจ นี่เป็นการประสานงานกันแบบ3เหลี่ยม สื่อเป็นตัวแทนของประชาชนเป็นตัวแทนของการโปรโมทความเก่งกาจของตำรวจกรณีนี้ทางทูตเข้าพบกับสื่อไทยสิ่งที่นำเสนอข่าววันแรกๆเป็นกระแสที่สร้างความรุนแรงให้กับความ

รู้สึกของเหยื่ออาชญากรรม สื่อเราเสนอแบบนี้จนกลายเป็นเรื่องธรรมดา เรื่อง การเคารพสิทธิส่วนบุคคล สิ่งที่ฝรั่งเรียกร้องคือสิทธิของผู้เป็นเหยื่อ การทำงานของตำรวจมีการสอบสวนมีภาพกล้องวงจรปิดแต่ไม่สามารถเปิดเผยได้ ทั้งนี้แล้วเกิดจากเรื่องไซเบอร์ที่ไม่สามารถควบคุมได้มีภาพหลายๆภาพที่แพร่ออกไป

อาจารย์พิจิตรา : ทางอังกฤษ ไม่ได้เป็นห่วงเรื่องการสอบสวนคดีทั้งหมด คือการนำเสนอภาพของสำนักข่าวในประเทศไทย ให้ อ.พิรกรอง พูดถึงจรรยาบรรณของนักข่าว

อาจารย์พิรกรอง : เรื่องที่จะพูดคือเรื่องสิทธิมนุษยชน เรื่องกฎหมาย เรื่องจรรยาบรรณของสื่อ เราต้องเคารพสิทธิมนุษยชนบุคคลใดที่ถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัวไม่ได้ เรื่องนี้เป็นเรื่องยากของสังคมไทย จริงๆแล้วเราสามารถกำหนดพื้นที่ที่จะให้ใครเข้าถึงข้อมูลของเราได้และเรื่องการฟ้องกฎหมายไทยถึงแม้เสียชีวิตไปแล้วก็สามารถฟ้องได้ถ้ามีการหมิ่นประมาทชื่อเสียงต่างๆ กรณีของเกาะเต่าแบ่งเป็น 4 ประเด็นหลัก ๆ

1. ภาพร่างกายของผู้เสียชีวิต ในต่างประเทศจะไม่ให้มีการเห็นภาพร่างกายจะมีการท่อนศพแต่ของไทย เป็นการเปลือยภาพ แต่เห็นหมดเลยเป็นรูปร่างและรู้ว่ามีกระดูกเสียชีวิตอย่างชัดเจน

2. ภาพร่องรอยการฆาตกรรม ต่างประเทศเน้นไปในทางแอนิเมชัน กราฟิก ภาพจำลองของไทย เน้นร่องรอยที่ยังหลงเหลืออยู่ เช่น คราบเลือด สิ่งของ ที่เป็นของจริง

3. ข้อมูลส่วนบุคคล รู้ถึงตัวคนที่ชัดเจน คือ พาสปอร์ต ในต่างประเทศจะไม่มีให้เห็น

4. ความจำเป็นในการใช้เทคนิคการเปลือยภาพ ต่างประเทศจะไม่ค่อยเปลือยภาพแต่เป็นการเอาภาพที่ตอนที่เขายังมีชีวิตอยู่มานำเสนอ แต่ถ้าในภาพจะเปลือยคนที่ไม่เกี่ยวข้องกับคนไทยจะใช้ภาพสะท้อนขวัญมาเบล

สรุป เห็นชัดว่าไม่เป็นไปตามหลัก คนไทยจะเห็นเป็นเรื่องตลก เช่น อ้วน ดำ ตัวดำ เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ คนไทยมองข้ามเรื่องศักดิ์ศรีเบื้องหลังการนำเสนอข่าวของไทย กรณีนี้ไม่ใช่กรณีแรกแต่ทำอย่างนี้มาตลอดเวลา

นพ.สุริยเดว ทรีปาตี : จิตสำนึกและจรรยาบรรณของคนที่กำลังทำงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ กำลังป่วยหรือเปล่า และวิธีคิดที่จะบอกว่าผู้บริโภคต้องการเสพข่าวในลักษณะนี้ ทั้งหมดเป็นการพัฒนาของสมองในส่วนอารมณ์และความคิดและทุกชาติทุกคนก็มีความอยากรู้อยากเห็นเป็นเรื่องปกติ แต่ถ้าคนที่ทำงานอย่างมีจิตสำนึก อย่าพยายามไปต่อความอยากรู้อยากเห็น

อาจารย์พิจิตรา : ผู้บริโภคมองข่าวที่เสนอภาพศพเยอะๆ ส่งผลต่อจิตใจ ความรุนแรงใหม่

นพ.สุริยเดว ทรีปาตี : ถ้าเสพข่าวมากกว่า 4 ทางต่อชั่วโมงจะกลายเป็นคน 4 บุคลิกภาพ 1.แรงมาแรงไปเป็น คนตรง 2 ความรู้สึกหวาดผวาคือต่อสังคม ไม่ไว้วางใจ 3 ความรู้สึกเคยชิน 4 ความรู้สึกเอือมระอาต่อมนุษยชาติทั้งหมด เราไม่ต้องการเห็นความรุนแรง

วิธีคิดต้อง เรียกร้องจิตสำนึกของคนทำข่าว อยากจะฝากไว้แค่นี้

อาจารย์พิจิตรา : ฟังฝั่งคนทำข่าวเปรียบเทียบของไทยกับฝรั่ง ของฝรั่ง จะเป็นการเคารพศพมากกว่าคนไทย

วัชรินทร์ กลิ่นมะลิ : จะต้องมีการมีข้อบังคับ แต่ถ้ามองอีกแง่หนึ่งตำรวจต้องการอยากโชว์ผลงานเหมือนกัน บางทีนักข่าวภาคสนามก็ไม่ได้อยากทำ เราก็น่าจะเรียนรู้จรรยาบรรณเหมือนกัน แต่จะเอามาใช้ในภาคสนามบางครั้งไม่ได้

อารีวรรณ จตุทอง : มุมมองที่เกิดขึ้นเรื่องสื่อการผลิตซ้ำสิ่งที่เผชิญกับสื่ออยู่เป็นเรื่องของการผลิตซ้ำเป็นการตอกย้ำ กรณีที่มีการแจ้งความต่อตำรวจ การเผยแพร่ภาพของผู้กระทำมิบบทลงโทษทางอาญา แต่สังคมยังไม่ตระหนักการที่เราเสนอภาพสื่อซ้ำๆ เป็นการสะท้อนความรุนแรงและฝังลงในจิตใจทำให้เกิดความรุนแรงในเพศ สตรี และครอบครัวสะท้อนทัศนคติการทำงานของสื่อและลักษณะของการใช้

คำพูดเป็นลักษณะของการตีตรา อาจจะเป็นการสร้างรอยมลทินให้กับผู้หญิงหรือผู้เสียหายไม่ยากให้ใช้คำว่าเหยื่อด้วยซ้ำ ถ้าจะถูกตราว่าเป็นเหยื่อไปตลอดชีวิตทำให้ผู้หญิงรู้สึกอ่อนแอถูกรับการตีตราตลอดไปและทุกคนทำเหมือนเป็นเรื่องธรรมดา การข่มขืนไม่ใช่เรื่องการแต่งตัวอย่างเดี๋ยบบางครั้งการพักอาศัยอยู่ในบ้านก็เกิดขึ้นได้ ไม่ใช่การแต่งตัวล่อแหลมเพียงอย่างเดียวหรือคนอายุ 80 กว่าแล้วยังโดนข่มขืนเลย ทำอย่างไรให้สื่อเปลี่ยนวิธีคิดสถานการณ์ทางสังคมเป็นอย่างไร คนที่ข่มขืนคนอื่นเป็นอย่างไรต่อไปจะมีกฎหมายเรื่องการคุกคามทางเพศ

เฉษฐา อนุจारी : ทางกฎหมาย ผู้ที่ถูกละเมิดจะมีทางออกอย่างไร มองที่ไปที่ไปเรื่องสิทธิมนุษยชน ข้อสำคัญที่มีอยู่คือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แปลว่า สิ่งที่เราทำกับเขาคือสิ่งที่เราไม่อยากจะเขาทำกับเรา หลักการเสนอข่าว ถ้าเราเป็นผู้ถูกกระทำ เราอยากให้เสนอข่าวแบบไหนเสนออย่างนั้น นั่นคือศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เสนอเรื่องง่ายเท่านี้ครับ

มนตรี ญาณสิทธิฤทธิ์ : การถ่ายภาพกรณีแบบนี้รู้ว่าต้องถ่ายแบบไหนอย่างไร บางทีตำรวจก็จะขอภาพจากเราว่าขอภาพไปประกอบคดี การถ่ายภาพที่เกิดเหตุ ภาพในห้องมุมสภาพของผู้เสียชีวิตก่อนถ่ายได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ถ้าสถานที่ไหนไม่ให้เก็บภาพเราก็จะไม่เก็บภาพการเก็บภาพจากโทรศัพท์พวกเราแพ้วพวกชาวบ้าน คนในพื้นที่พลเมืองดีจากจุดเกิดเหตุเผยแพร่ไปก่อนที่ข่าวช่องหลักจะนำเสนอ ในส่วนของทางมูลนิธิที่เผยแพร่ในเว็บไซต์จะเป็นการบอกว่าทำภารกิจอะไรบ้างแค่นั้น

ดร.ชเนตตี ทินนาม : อยากสะท้อนแง่มุมในการรายงานข่าว อยากให้เกิดมุมมองความเปลี่ยนแปลงมุมมองการรายงานข่าวอาชญากรรมที่เดิมไม่ได้นำไปสู่การเสนอข่าวใหม่ๆ การรายงานข่าวจะมุ่งตรงในเรื่องร่างกาย ความสูญเสีย และ โศกนาฏกรรม แต่ไม่ได้นำไปสู่การนำเสนอข่าวที่แปลกใหม่มุ่งไปคำถามเดิมๆ ทำให้การรายงานข่าวจมอยู่

ข้อสรุปการรายงานข่าวให้ออกนอกวงจรรื่องเพศ ต้องขยายข่าวอาชญากรรมปัญหาในเชิงโครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมนักข่าวต้องมีมิติ โครงสร้างเชิงสังคมก้าวต่อไปต้องวางแนวทางการรายงานข่าวอาชญากรรม วิธีการเทรนนักข่าว เรื่องมิติโครงสร้างการรายงานข่าวเป็นอย่างไร การรายงานข่าวทุกครั้งต้องมีข้อมูลเชิงสถิติและทางออกในมิติกฎหมายทดแทนการรายงานข่าวโศกนาฏกรรม มุมมองเรื่องมนุษยธรรมจะมาแทนที่อยากได้ใครรู้

เฉษฐา อนุจारी : ถ้าปล่อยให้มีการละเมิดในส่วนเล็กๆ ต่อไปในส่วนใหญ่ ก็จะเป็นเหมือนกันตามความหมายสิทธิมนุษยชน คือ คนที่บริสุทธิ์ หากเกิดเรื่องต้องสันนิษฐานว่าเป็นคนบริสุทธิ์ไว้ก่อน เช่น เมื่อเราจับคนมาเราก็ต้องคิดว่าเขาบริสุทธิ์ก่อนและเราจะไม่ฟังความฝ่ายเดียวกระบวนการยุติธรรมเราต้องฟังความจากทุกๆ ฝ่ายและ พยานหลักฐาน

พล.ต.อ.จรัมพร สุระมณี : การเสนอภาพ ชื่อ หรือเรื่องของสถาบันเป็นเรื่องละเอียดอ่อนสำหรับบ้านเราอย่างเรื่องนักศึกษาต่างสถาบันเราต้องระมัดระวังในการนำเสนอเหมือนกันเป็นเรื่องสำคัญเช่นกัน

เทพชัย หย่อง : เชื่อว่าการมีโซเชียลมีเดีย มีประเด็นตั้งคำถามตรวจสอบสื่อ ทำให้สื่อระวังมากขึ้น เพราะสื่อจะได้ไม่ทำอะไรบูมปาม เวทีวันนี้จะนำไปสู่การร่างกฎกติกา ร่วมกันผลักดัน ให้คนในวงกันยอมรับกันบางทีตัวที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และอยู่ในช่วงของการปฏิรูปสื่อและเอาเรื่องนี้ไปสู่การปฏิรูปสื่อในภาพใหญ่ได้ด้วย นี่คือจุดเริ่มต้นเท่านั้น ต้องมีเวทีแบบนี้อีกต่อไป อยากเห็นการตื่นตัวของคนในสังคมมากขึ้นด้วยข้อมูลและการสร้างสรรค์มากขึ้นและไม่ใช่ว่าอาชญากรรมเพียงอย่างเดียว

15 มกราคม 2558 ผู้แทนสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย นัดพบปะพูดคุยโครงการสายฟ้าร้อยกับทาง
ดร.กันทิมา กุญชร ณ อยุธยา ผู้อำนวยการด้านสื่อสารองค์กร บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
ที่ห้องอาหารจีนโรงแรมฟอร์จูน

สำนักงานทรัพย์สินฯ สนับสนุนจัดงานประกาศผลการตัดสิน "รางวัลสงขชัย สุทรวัฒน์"

5 มิ.ย. 2558 นายจักรกฤษณ์ ทรัพย์ฟิ่ง อุปนายกฝ่ายสมาชิกสัมพันธ์และกิจกรรมพิเศษ
สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยเป็นตัวแทนรับมอบเงินจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เพื่อ
สนับสนุนในการจัดงาน ประกาศผลการตัดสินรางวัลสงขชัย สุทรวัฒน์ ครั้งที่ 18

เวทีเสวนา "ทำไมสื่อจึงไม่สนใจตรวจสอบนโยบายรัฐบาลที่นายกรัฐมนตรีแถลงต่อ สบช."

11 ธันวาคม พ.ศ. 2557 โครงการ มีเดียมอนิเตอร์มูลนิธิสื่อมวลชนศึกษา และ สมาคมนักข่าววิทยุโทรทัศน์ไทย จัดเวทีเสวนา "ทำไมสื่อจึงไม่สนใจตรวจสอบนโยบายรัฐบาลที่นายกรัฐมนตรีแถลงต่อ สบช." ที่ห้องประชุม ชั้น 3 สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

โดย **ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์** ผู้อำนวยการโครงการมีเดียมอนิเตอร์ นำเสนอสาระสำคัญจากการศึกษาเรื่อง "สื่อกับการตรวจสอบนโยบายรัฐบาล" สำหรับวิทยากรการเสวนา คือ

นายเทพชัย หทยอง นายกสมาคมนักข่าววิทยุโทรทัศน์ไทย

ผศ.พิจิตวา สีคาโมได้ จากคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้แทนจากฝ่ายข่าวสถานีโทรทัศน์เพื่อบริการสาธารณะ และ สถานีโทรทัศน์เพื่อธุรกิจ

รวม 2 คน

ทั้งนี้ ผู้ร่วมฟังและนำเสนอความคิดเห็นด้วย คือ สมาชิกสมาคมนักข่าววิทยุโทรทัศน์ไทย นักวิชาชีพและนักวิชาการสื่อสารมวลชน และผู้สนใจทั่วไป ดำเนินการโดย **ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์**

ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ ผู้อำนวยการโครงการมีเดียมอนิเตอร์ นำเสนอสาระสำคัญจากการศึกษาเรื่อง "สื่อกับการตรวจสอบนโยบายรัฐบาล"

ดร.เอื้อจิต : งานนี้ศึกษาอะไร ศึกษาอย่างไร จะขอใช้เวลาแนะนำเสนอก่อนอื่นให้นายกสมาคมฯ คุณเทพชัย หย่อง ในฐานะที่เป็นองค์กรร่วมจัดกิจกรรมครั้งนี้มาเรียนอีกครั้ง เมื่อผลการศึกษาเกี่ยวข้องกับเรื่องงานข่าวเรื่องของสื่อ "จะขอความร่วมมือกับสมาคมวิชาชีพ ด้วยว่า มีเดียมอนิเตอร์ ไม่ใช่หน่วยงานที่จะไปตำหนิหรือไปว่ากล่าวใครมีเดียมอนิเตอร์ทำหน้าที่เหมือนกระจกที่จะส่องให้เห็นหลังจากนั้นนำเสนอผลจากที่เราพบต่อองค์กรวิชาชีพและต่อสาธารณะอยากให้ คุณเทพชัย กล่าวต้อนรับ และบอกเหตุผลสั้นๆ ว่าทำไมเรื่องนี้สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย จึงให้ความสนใจร่วมในการจัดกิจกรรมเสวนาครั้งนี้คะ

เทพชัย หย่อง นายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

เทพชัย หย่อง : ขอบคุณอาจารย์เอื้อจิต และ สวัสดิ์เพื่อนๆ สื่อมวลชน และท่านผู้มีเกียรติทุกท่านวันที่อาจารย์เอื้อจิต และทางมีเดียมอนิเตอร์เสนอเรื่องนี้ขึ้นมา เมื่อได้ยินผมก็สนใจทันทีเลย ซึ่งตอนนั้นเรากำลังประชุมเรื่องการปฏิรูปสื่ออยู่พอดี มันสำคัญมากที่พวกเราจะต้อง ต้องใช้คำว่า "ถูกตรวจสอบ" ถูกมองจากองค์กรที่ไม่ใช่สื่อด้วยกันเอง องค์กรที่มีความน่าเชื่อถือเป็นกลางสะท้อนบทบาทของเราให้สาธารณะชนได้รับรู้งาน กิจกรรมชิ้นนี้ให้นำหน้าไปที่การแถลงนโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบันผมคิดว่าเป็นประเด็นที่น่าสนใจมากซึ่งก็เข้าใจกันว่านโยบายของรัฐบาลเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญในหลาย ๆ ปีข้างหน้า เชื่อว่าสังคมคาดหวังสื่อจะมีบทบาทในการไปตรวจสอบการรายงานเชิงวิเคราะห์ เชิงนโยบายแต่ละด้านของรัฐบาลจะถูกหรือผิด

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยไม่เป็นไรทำให้สังคมรับรู้และรอบด้าน ผมว่างานศึกษาชิ้นนี้เกิดขึ้นในจังหวะที่ถูกต้องละติมากเฉพาะสื่อของไทยสื่อโทรทัศน์กำลัง boom เต็มที่ ทีวี่ดิจิตอล 24 ช่องเชื่อว่าสังคมคาดหวังถ้ามีสื่อมากขึ้นมีช่องมากขึ้นสื่อก็จะทำหน้าที่ให้ความรู้มีการวิเคราะห์มีการตรวจสอบมีการรายงานเรื่องที่มีความสำคัญต่อสังคม อีกสักครูจะทราบว่าเป็นจริง ๆ แล้วเรื่องนี้เป็นประเด็นที่น่าสนใจมากที่สุดที่เดียวและหวังว่าผลของการหารือในวันนี้จะนำไปสู่การพูดคุยกันต่อเนื่อง เป้าหมายสูงสุดคือ การทำให้สื่อกลับมามองตัวเองมากขึ้นสำรวจบทบาทของตัวเองในการทำหน้าที่ รายงานวิเคราะห์เรื่องที่มีความหมายต่อสังคมในรูปแบบที่สังคมได้ความรู้มีส่วนร่วมและเห็นภาพที่ชัดเจนมากขึ้นหวังว่าวันนี้จะได้ระดมความเห็นกันที่จะนำไปสู่การพัฒนาในการรายงานประเด็นสำคัญๆ อย่างนี้ ขอขอบคุณทาง มีเดียมอนิเตอร์ ที่ให้ความสำคัญเรื่องนี้

ดร.เอื้อจิต : เรียนทุกท่าน ดิฉันขอเสนอผลการศึกษาก่อนและหลังจากนั้นเข้ากิจกรรมแสดงความคิดเห็นพอท่านฟังผลการศึกษาแล้วท่านจะเข้าใจว่าทำไมการจัดเสวนาครั้งนี้จึงชื่อ "ทำไมสื่อจึงไม่สนใจตรวจสอบนโยบายรัฐบาลที่นายกรัฐมนตรีแถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ" ก่อนที่จะนำเสนอ อันดับแรกขอกล่าว

ขอบคุณ กสทช. ดังที่เรียนไปแล้วว่ามีเดียมอนิเตอร์ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงาน กสทช. ให้ทำการศึกษาสื่อในสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อสะท้อนประเด็นเรื่อง สิทธิเสรีภาพ จริยธรรม ความรับผิดชอบของสื่อเน้นสื่อวิทยุโทรทัศน์ขอบคุณ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ที่เป็นองค์กรร่วมจัดครั้งนี้และต้องขอบคุณ ส.สามเสน สมาคมฯ ไซคิตมีสถานีดาวจอยอยู่ใกล้สมาคมฯปลอดภัยแน่ ส.สามเสน กรุณาเอื้อเพื่อให้คำแนะนำในการจัดขอบคุณวิทยากรทุกท่านสาระสำคัญของงานเสวนาในครั้งนี้ คือ การตรวจสอบว่าสื่อตรวจสอบนโยบายของรัฐบาล ซึ่งท่านนายกรัฐมนตรีแถลงต่อสภาฯ อย่างไรก็ตามการแถลงนโยบายของท่านนายกฯ เป็นการสื่อสารของฝ่ายบริหารต่อฝ่ายนิติบัญญัติเป็นการกำหนดทิศทางบริหารบ้านเมืองที่รัฐบาลชุดนี้ดูแลอยู่ขอแนะนำเรียนในเบื้องต้นว่าเราอยู่ในสถานการณ์พิเศษ คำแนะนำที่เราได้รับคือว่าอยากจะขอให้ทุกท่านที่จะมีส่วนในการแลกเปลี่ยนเสวนาได้ระมัดระวังในการแสดงความคิดเห็นเป็นกตึกาเลยระมัดระวังการกล่าวหาตึงบุคคลที่3 รวมทั้งการใช้พื้นที่นี้นำเสนอความคิดเห็นหรือจุดยืนทางการเมืองยืนยันว่ามีเดียมอนิเตอร์เป็นหน่วยงานในการมอนิเตอร์สื่อ เพียงแต่ประเด็นในวันนี้เป็นประเด็นของรัฐบาล

ขอถือโอกาสนี้แนะนำผลการศึกษาว่า ทำไมถึงต้องศึกษา พุดในเรื่องของสถานการณ์ไปแล้วทำไมถึงศึกษาอันนี้ต้องย้ำอีกครั้ง การศึกษาครั้งนี้มีที่มาที่ไป ในสถานการณ์ที่สำคัญวันที่ท่านนายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายของรัฐบาลต่อสนช. คิดันคิดว่ามิติเรื่องสื่อในสังคมประชาธิปไตยที่ฝ่ายบริหารแจ้งนโยบายต่อฝ่ายนิติบัญญัติ นั่นคือการแจ้งสู่ประชาชนด้วยฉะนั้นสื่อก็มีบทบาทสำคัญการศึกษาครั้งนี้ใช้แนวคิดเรื่องการตรวจสอบแนวคิดเสรีภาพในระบบประชาธิปไตยเป็นแนวคิดหลักในการศึกษา

เราศึกษาอะไร? เราศึกษาเฉพาะสถานการณ์หลังจากที่ท่านนายกแถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันที่12กันยายน 2557 เราก็ดั้งระยะเวลาที่เราจะศึกษา7วันหลังจากวันที่12เป็น12-19 กันยายน

ช่วงเวลานั้น 24 ชม. สำหรับสื่อเน้นสื่อวิทยุโทรทัศน์ แล้วทำไมจึงเป็นสื่อวิทยุโทรทัศน์ 6 ช่องนี้ ก็เป็นมติของคณะกรรมการวิชาการว่า เรามีสื่อสาธารณะที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญและรับผิดชอบต่อสังคมต้องทำงานเพื่อสื่อต่อสาธารณะต่อสังคมเป็นหน้าที่หลักอยู่แล้ว ส่วนอีก 5 สถานี คือ (1) Voice TV (2) Nation Channel (3) Spring News (4) TNN24 และ (5) New TV ซึ่งเป็นกลุ่มสื่อที่ได้รับใบอนุญาตในการประกอบกิจการโทรทัศน์ประเภทข่าวสาร และ สาระ ความจริงกลุ่มนี้มี 7 สถานี ที่หายไป 2 เพราะเราเคยศึกษามังรายการของทีวีดิจิตอลกลุ่มข่าวสารและสาระพบว่ามียู่ 2 ช่องยังไม่เข้าเกณฑ์ที่ สทช. กำหนดให้ต้องมีข่าวสารหรือสาระมากกว่า 50 %

ศึกษารายการอะไร? คือ รายการหรือช่วงการวิเคราะห์ การสนทนา การสัมภาษณ์ รวมทั้งรายงานพิเศษที่อยู่ในรายการข่าวเกี่ยวกับนโยบายรัฐบาลที่ นายกแถลงต่อสนช. เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 เท่านั้น นโยบายที่แถลงมี 11 ข้อ คงไม่ลงในรายละเอียดน่าเรียนว่าเวลามีเดียมอนิเตอร์ศึกษาอะไรมีเหตุผลตลอดว่าทำไมศึกษาสื่อเน้นเนื้อหาในการศึกษาคืออะไร ฉะนั้นนโยบาย 11 ข้อ ที่ท่านนายกรัฐมนตรี

ต่อ สนข. 12 กันยายน ก็คือ เนื้อหาบนจอทั้งหมด 11 ข้อ คำที่ดูเหมือน sensitive ต่อสถานการณ์ปัจจุบัน คือคำว่า ตรวจสอบ ที่เมื่อใช้แนวคิดทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง อธิบายได้ 2 ส่วนสำคัญ คือ

1.แนวคิดการตรวจสอบของสื่อมวลชน นักวิชาชีพสื่อ อาจารย์ นักศึกษาด้านนิเทศศาสตร์และผู้ที่สนใจทราบดีว่า สื่อมีบทบาทหน้าที่ในการตรวจสอบเผื่อระวังรายงานข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องให้ประชาชนได้รับพึงพอใจครั้งนี้สถานการณ์ ที่สำคัญคือการปฏิบัติงานของรัฐบาลการที่รัฐบาลประกาศแจ้งว่าจะมีทิศทาง การบริหารบ้านเมืองตามนโยบาย 11 ข้อนี้ หน้าที่นี้ คือ สื่อทำหน้าที่เหมือนสุนัขเฝ้าบ้าน พุดอีกด้านหนึ่ง คือ ฐานันดรที่ 4

2.แนวคิดหน้าที่ของสื่อมวลชนในระบอบประชาธิปไตย การให้ข้อมูลข่าวสารการเมืองอย่างรอบด้าน การวิเคราะห์วิจารณ์เสนอแนะ เปิดพื้นที่สาธารณะให้คนกลุ่มหลากหลายใช้พื้นที่สื่อในการแสดงความคิดเห็น อันนี้คือแนวคิดในการใช้การศึกษา

แนวทางการดำเนินงาน จากแนวคิดที่อ้างอิงถึง ต้องนำมาจัดทำตัวชี้วัดการตรวจสอบ

สรุป ความหมายของการตรวจสอบ ของการศึกษาคครั้งนี้ มี 3 ลักษณะสำคัญ คือ

- 1.การเปิดประเด็น การวิเคราะห์ การตีความ
- 2.การเปิดพื้นที่เพื่อสะท้อนมุมมองที่หลากหลาย
- 3.การทำหน้าที่เพื่อรักษาประโยชน์สาธารณะ

หน่วยการศึกษาอย่างที่เรียนไปแล้วเป็นการศึกษา ทวี 6 ช่องเฉพาะช่วงวันที่ 12 - 19 กันยายน ตามดู 24 ชม.จะเรียนว่าอาจมีคนสงสัยว่าทำไมต้องนำเสนอตอนนี้ออกได้เลยไม่มีอะไรซับซ้อนงานเฟื่องเสร็จ ไม่มีเจตนาอะไรแอบแฝงทั้งสิ้น และ แหล่งทุน 2 แหล่งจ้องดูอยู่ กสทช.ก็ตามถามตลอดกว่าผลงานจะออก ต้องระมัดระวังเชื่อมั่นมั่นใจพอสมควรเพราะเราใช้คน ไม่ได้ใช้เครื่องจักรเป็นการทำงานที่มีเครื่องมือ มีคณะกรรมการวิชาการกำกับดูแล การวิเคราะห์การบันทึก การตีความ การสรุปผล ให้มีความเที่ยงให้มากที่สุด จึงต้องใช้เวลา

ผลการศึกษาส่วนแรกเป็นผลเชิงปริมาณภาพรวมทั้งหมดเมื่อตามดู 7 วัน 24 ชม. เอาตัวนโยบาย 11 ข้อที่ท่านเห็นโดยภาพรวมจากทุกช่อง สัดส่วนเวลาที่สื่อให้ความสนใจนำเสนอมากที่สุดเป็นนโยบายด้าน เพิ่มศักยภาพ ด้านเศรษฐกิจ รองลงมาเป็นการนำเสนอภาพรวมๆ ไม่เจาะจงนโยบายใดรองลงมาสัดส่วน เวลาที่ท่านเห็นเป็นนโยบายด้านการรักษาความมั่นคง ด้านส่งเสริมธรรมาภิบาล ป้องกันทุจริต การเพิ่ม ศักยภาพทางการศึกษา รักษาความมั่นคงของทรัพยากร ลดความเหลื่อมล้ำส่งเสริมวิทยาศาสตร์ และ ไม่เสนอเลย 3 นโยบาย นโยบายสุดท้ายเป็นศูนย์เลย

สังคมไทยมีปมความขัดแย้งของความเหลื่อมล้ำ แต่ปรากฏสื่อนำเสนอในภาพรวมน้อย มากเมื่อเทียบกับนโยบายด้านเศรษฐกิจ และนโยบายในภาพรวม

ดูจากรายช่องเริ่มจาก ไทยพีบีเอสในภาพรวมเน้นนโยบายภาพรวมสูงสุด รองลงมาเป็นด้านเศรษฐกิจ และความมั่นคง

Spring News นโยบายสูงสุดเศรษฐกิจ รองลงมารักษาความมั่นคงศักยภาพทางการศึกษาไม่เจาะจง นโยบายใด และ ธรรมมาภิบาล

TNN 24 เพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจ นโยบายภาพรวม ไม่เจาะจงนโยบายใด

Nation Channel เด่นที่สุดนโยบายไม่เจาะจง เรื่องของความมั่นคง รองลงมาเรื่องเศรษฐกิจ

New TV เรื่องความมั่นคง และเศรษฐกิจ เท่ากัน

Voice TV เรื่องเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจ เด่นที่สุด

งานนี้เราออกข่าวไปแล้วเมื่อกลางเดือนที่แล้ว โดยภาพรวมแล้วสื่อสนใจอยู่ 2 นโยบาย คือด้าน เศรษฐกิจ และ ด้านไม่เจาะจงนโยบาย คือ เสนอในภาพรวม

การนำเสนอโดยการวิเคราะห์ที่ตีความ สรุปว่า ทุกช่องนำเสนอนโยบายรัฐบาลในระดับการวิเคราะห์ตีความในจำนวนที่น้อยแต่ของ New TV เราไม่พบเลยในช่วงเวลาที่ศึกษานโยบายส่วนใหญ่เป็นนโยบายในภาพรวมไม่เจาะจงนโยบายด้านใด ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของทุกช่องยกเว้นช่องที่โดดเด่นขึ้นมาไม่เน้นนโยบายภาพรวม คือ Voice TV ด้านนโยบายการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจพบมากในไทยพีบีเอส Spring News และ Voice TV ด้านนโยบายการรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ พบใน Nation Channel

ลักษณะในภาพรวมๆ การวิเคราะห์ที่ตีความเน้นการอธิบายขยายความการประเมินการวิพากษ์วิจารณ์ ข้อเสนอแนะตัวอย่างการนำเสนอในลักษณะอธิบายขยายความยกตัวอย่างจากรายการ **ที่นี่ไทยพีบีเอส** เมื่อวันที่ 12 ยกตัวอย่างเป็นรูปธรรมอีกตัวอย่างมาจาก 3 มุมข่าวช่อง Spring News เป็นลักษณะการประเมินวิพากษ์วิจารณ์ ข้อเสนอแนะ

ผลการตรวจสอบรูปแบบของการเปิดพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็น แม้ว่านโยบายที่เสนอนำเสนอมากที่สุดคือการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจ และ นโยบายรัฐบาลในภาพรวมการเปิดพื้นที่ยังจำกัดเฉพาะกลุ่มนักวิชาการถ้าเป็นนโยบายอื่นๆ ที่เปิดพื้นที่ให้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่เป็นบุคลากรของรัฐบาลข้าราชการ การเปิดพื้นที่ให้ประชาชนจะน้อย นอกจากจะมีการสัมภาษณ์สั้นๆ พบว่าทุกช่องมีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แยกกับเชิญเกี่ยวกับนโยบายด้านต่างๆ ยกเว้นไม่พบใน Voice TV

การทำหน้าที่ของสื่อที่ศึกษา 6 ช่อง ในการสัมภาษณ์ตั้งคำถามแทนสาธารณะแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การตั้งคำถามให้อธิบายขยายความกับการตั้งคำถามต่อยอดให้ได้รายละเอียด การถามย้ำเพื่อความมั่นใจ การตรวจทาน คือ Spring News กับไทยพีบีเอส ส่วน Nation Channel เด่นที่สุดในนโยบายไม่เจาะจงเรื่องของความมั่นคงรองลงมาเรื่องเศรษฐกิจ ส่วน New TV มีปริมาณการสัมภาษณ์ที่น้อยแต่การตั้งคำถามเน้นการอธิบายขยายความ

สรุปผลการศึกษา

สื่อโทรทัศน์ที่ศึกษา 6 ช่อง ในช่วงวันที่ 12 - 19 กันยายน 2557 เราศึกษา 7 วัน จากวันที่นายกแถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำไมเราถึงเห็นตรงนี้ มันเป็นเหตุการณ์สำคัญผู้บริหารสูงสุดของประเทศแถลงต่อสภานิติบัญญัติว่า การบริหารบ้านเมืองนั้นท่านมีนโยบายการทำงานเพื่อประชาชนอย่างไร อีกสักครู่ จะมีอาจารย์ที่มีพื้นฐานด้านรัฐศาสตร์อธิบายขยายความว่าสื่อกับการตรวจสอบในสิ่งที่เรียกว่านโยบายสาธารณะมีความสำคัญอย่างไร จะเป็นอย่างไรถ้า สื่อทำหน้าที่ไม่เต็มที่เปิดพื้นที่แสดงความคิดเห็นไม่หลากหลาย ขาดการสะท้อนเสียงความคิดเห็นของประชาชน เน้นนักวิชาการและภาครัฐ การตั้งคำถาม ไม่ได้มีการตั้งคำถามในตัวนโยบายที่ท่านนายกแถลง นี่เป็นภาพรวมสั้นๆ ของการศึกษา

ดร.เอื้อจิต : ถามว่าผลการศึกษาอย่างนี้ การที่นายกรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อ สนช.เป็นเรื่องสำคัญทำไมสื่อให้ความสนใจน้อยคะ

เชิดชาย มากบำรุง : ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักข่าว สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส

เชิดชาย มากบำรุง : เบื้องต้นต้องขอขอบคุณมีเดียมอนิเตอร์ที่ช่วยตรวจสอบการทำงานของพวกเรา ทำให้เห็นว่าสิ่งที่เราทำอยู่เพียงพอหรือไม่ ผลที่ออกมาชี้ให้เห็นว่าการทำงานของสื่อยังมีความไม่เพียงพออยากให้มีเดียมอนิเตอร์ ทำอย่างต่อเนื่องเพราะถ้าทำตลอดจะเป็นเหมือนกระจกให้พวกเราได้ทบทวนการทำงานของเราด้วย เพราะบางทีเราทำแต่งงานที่อยู่ข้างหน้าอาจจะทำครบหรือหมดแล้วแต่ถ้ามีองค์กรหรือหน่วยงานที่ตรวจสอบก็จะทำให้การทำงานได้ดีขึ้นเพราะถ้าเราทำงานแล้วตรวจสอบตัวเองอาจจะมองไม่เห็น

หัวข้อที่ตรวจสอบมี 3 คำถามใหญ่ ๆ

1. เรื่องการเปิดพื้นที่การแสดงความคิดเห็น
2. การทำหน้าที่ของสื่อในการวิเคราะห์ตีความ
3. การทำหน้าที่ของสื่อในการตั้งคำถามแทนสาธารณะ

วันแรกที่แถลงนโยบาย ไทยพีบีเอส นึกว่าตัวเองทำเยอะ แล้วมีถ่ายทอดสดวันที่แถลงนโยบาย หลังจากนั้นมีการรายงานที่เพิ่มอยู่ แต่ว่าช่วงสัปดาห์แรกอาจจะยังวางแผนไม่ครบว่าควรจับหรือตั้งต้นจากตรงไหนทำได้มากที่สุดคือเรื่อง การไม่เจาะจงนโยบายใด รองลงมาการ เพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจ นโยบายการ ศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ไทยพีบีเอส มีนโยบายตรวจสอบรัฐบาลอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะรัฐบาลชุดไหนไทยพีบีเอสจะไม่ค่อยได้รับความชื่นชมจากรัฐบาลเท่าไร ในแง่ของการวิเคราะห์เป็นในภาพรวมค่อนข้างเยอะ การเปิดพื้นที่แสดงความคิดเห็น ถ้าในเรื่องเศรษฐกิจก็จะจำกัดในกลุ่มวิชาการด้านเศรษฐกิจเช่นกันแต่จริงๆ แล้วไทยพีบีเอสมีรายการที่ทำต่อเนื่องเวทีเสียงประชาชนก่อนการปฏิรูปเป็นเวทีเชิงรุกจากภาคประชาชนทุกภาคทั่วประเทศ โดยจัดคู่ขนานไปกับเวทีสภาปฏิรูปแห่งชาติความคิดเห็นที่หลากหลายมันก็มีความจำเป็นที่ต้องให้ทุกคนได้มีการแสดงความคิดเห็นออกมาสิ่งที่ไทยพีบีเอสทำ คือพยายามเปิดพื้นที่ให้ทุกฝ่ายได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเสนอความต้องการที่ตัวเองต้องการ สิ่งเหล่านี้เกิดความคิดเห็นหลากหลายจับต้องได้ขึ้นมา และจะเกิดความเป็นหนึ่งขึ้นมาเราพยายามทำหน้าที่ของสื่อมวลชนในการตรวจสอบประเด็น วิเคราะห์ ตีความ มุมมองที่หลากหลายแผนการทำงานในการเปิดพื้นที่ในการรับฟังตรวจสอบนโยบายของรัฐบาล ไทยพีบีเอสก็ทำอย่างต่อเนื่อง ช่วงแรกขอเสนอเท่านี้ก่อน

ดร.เอื้อจิต : ขอบคุณ คุณเชิดชายที่ให้ข้อมูลจากไทยพีบีเอส โอกาสนี้ได้รับเกียรติจาก **คุณพีระวัฒน์** อยากจะถามโจทย์ของการเสวนาฯ อยากให้วิเคราะห์เหตุผลว่าทำไม ?

พีระวัฒน์ โชติธรรมโม ผู้อำนวยการฝ่ายบรรณาธิการ สถานีโทรทัศน์ไทยรัฐทีวี

พีระวัฒน์ โชติธรรมโม : บุคลากรที่เป็นแหล่งข่าวภาคประชาชน ภาควิชาการ ต้องถูก screen อย่างหนักซับซ้อนหลาย ๆ อย่างในการนำเสนอของไทยรัฐทีวี ไม่ใช่เพียงประเด็นแต่เป็นบุคคลหรือแหล่งข่าวที่ต้องนำมาพูดคุยกันที่โต๊ะบ. 5 โมงครึ่งทุกวัน ดูว่าบุคคลนี้มี hidden agenda อะไรหรือเปล่า ดู back ground ดูเบื้องหลังสื่อมีหน้าที่ในการนำเสนอข่าวแต่สื่อก็ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบต่อประเทศต่อสังคมการนำเสนอข่าววันที่ 12 ที่ผ่านมาไม่ได้อยู่ในสภาวะปกติเพราะฉะนั้นต้องดูอย่างละเอียดรอบคอบตรงทุกเรื่องก่อนนำเสนอ 11 ข้อ ที่นายกแจ้งเราเกาะติดและประมวลภาพเป็นเนื้อหาข่าวแต่การที่มี เดียมอนิเตอร์ตรวจสอบ 7 วัน ความเคลื่อนไหวของข่าวเกี่ยวกับรัฐบาลนโยบายน้อยกว่าปกติ เรื่องแรกคือ

ความระมัดระวังในการนำเสนอ ความระมัดระวังในการแสดงความคิดเห็น ความระมัดระวังเนื้อหาข่าว ความระมัดระวังความละเอียดอ่อนด้านสังคม ด้านความขัดแย้งสื่อจะนำเสนอแบบตรงไปตรงมามากกว่าจะแสวงหาความคิดเห็นแต่ละฝ่ายมาประกอบการสัมภาษณ์สดอันตรายมาก ในสถานการณ์ปัจจุบันสื่อไม่ได้กลัวแต่สื่อเกรงจะเป็นอันตรายจากคำพูดสัมภาษณ์สดอาจจะไม่ได้สะท้อนความจริง แต่อาจจะเป็นการสะท้อนถึงเจตนาของผู้พูด ฉะนั้นการสัมภาษณ์สดเป็นสถานการณ์ที่น่ากังวลมากที่สุดต้องพึงเทพเนื้อหาที่ออกมาต้องระวังถูกบีบตัวเองให้อยู่ในกรอบไว้ก่อน เปรียบเทียบตัวเองว่าสื่อมีหน้าที่นำเสนอข่าว แต่อยากกลัวจนเกินไป การนำเสนอของไทยรัฐเป็นการนำเสนอภายใต้กรอบ จริยธรรม จรรยาบรรณ ถ้าภายในจิตใจของเราไม่ได้มี hidden agenda เรื่องนโยบาย 11 ด้าน ชัดเจนอยู่แล้วว่า ยุติความขัดแย้งแบบฉบับพลัน คลี่คลายความขัดแย้งในระยะยาว และ สู้ท้าทายระบอบเศรษฐกิจในช่วง 2 ปี ไปให้ได้ ปีหน้าเชื่อว่าเศรษฐกิจดีขึ้นกว่านี้

เรานำเสนออย่างไรให้อยู่ภายใต้ประกาศ คสช.? ทำอย่างไรให้คนรับรู้เรื่องราวมากพอที่จะตรวจสอบได้ว่าสถานการณ์ในอีก 1 ปี นับจากสถานการณ์พิเศษนั้นเราจะอยู่ร่วมกัน แล้วเดินร่วมกันไปได้อย่างไร สัดส่วนการนำเสนอถึงค่อนข้างจะน้อย สัดส่วนความคิดเห็นแทบจะไม่มีไม่ว่าจะภาคประชาชนหรือภาควิชาการเชื่อว่าถ้าสถานการณ์นี้ผ่านไประยะหนึ่งสื่อจะค่อยๆ ทำหน้าที่ตัวเองเพิ่มมากขึ้นๆ ในช่วงแรกอธิบายเพียงเท่านี้ก่อน

ดร.เอื้อจิต : สถานการณ์ความขัดแย้งที่มีมาก่อนจนถึงปัจจุบัน มีผลกระทบต่อการทำงานของสื่อใหม่ อาจจะมีสื่อบางสื่อที่ว่าอย่าไปยุ่งเลยอย่าไปแตะเลย ถ้ามองด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านการพัฒนา

ประชาธิปไตยการที่ผู้บริหารสูงสุดและ กลางนโยบายที่จะบริหารจัดการบ้านเมืองต่อองค์กรนิติบัญญัติ ทำไมสื่อไม่สนใจเสนออยากฟังความเห็นจากอาจารย์พิจิตราคะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิจิตรา สีคาโมไต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อ.พิจิตรา : ในส่วนของตัวเองเป็นนักวิชาการสื่อชอบมาสมัยภาษาณ เราเองก็เกร็งเราไม่รู้ว่ามี hidden agenda อะไรกันหรือเปล่า โดยส่วนตัวเตรียมเรื่องการจัดทำนโยบายสาธารณะมา share ที่ประชุมครั้งนี้ด้วยประวัติศาสตร์สื่อที่ผ่านมาพูดถึงกระบวนการนโยบายสื่อมวลชนมีความสำคัญมาก ในฐานะที่เป็นพื้นที่สื่อสาธารณะตราบไลต์ที่มีนโยบายในสังคมประชาธิปไตย เมื่อรัฐบาลออกนโยบายใดๆ ก็ตาม สื่อจะเป็นพื้นที่สาธารณะที่จะสะท้อนเสียงของผู้รับนโยบายเหล่านั้น ว่ามีความเห็นอย่างไร ซึ่งเป็นผลย้อนกลับมาของตัวรัฐบาลเอง สื่อเป็นพื้นที่สาธารณะมีหน้าที่ทั้งตรวจสอบรัฐบาลสะท้อนเสียงประชาชนไปสู่รัฐบาลด้วยรัฐบาลเองจะได้รับเสียงของผู้ที่มีผลกระทบจากนโยบายด้วย ประเทศไทยเราอยู่ในสถานการณ์พิเศษต้องตระหนักด้วยว่าสื่อเป็นลักษณะที่เป็นองค์กรเป็นอุตสาหกรรม กลุ่มทุน สื่อเองเป็นเครื่องมือของการเมืองเราปฏิเสธไม่ได้ก่อนที่จะเกิดสถานการณ์พิเศษ ย้อนหลังไปเรามีสื่อมากมายที่เป็นตัวแทนของกลุ่มทุนสื่อมากมายที่เป็นตัวแทนของกลุ่มการเมือง สื่อมากมายที่สะท้อนพื้นที่ของประชาธิปไตย

ขอพูดงานวิจัยขอมมีเดียมอนิเตอร์ก่อนเนื้อหาที่สื่อนำเสนอเพื่อดูว่าสื่อทำหน้าที่ ดี หรือ ไม่ดี ดูการให้พื้นที่ของสื่อเน้นหนักนโยบายเรื่องใด มีเดียมอนิเตอร์ทำได้ดี สื่อทำหน้าที่ดูนโยบายภาพรวมค่อนข้างมาก และเรื่องเศรษฐกิจที่สังเกตสถิติของมีเดียมอนิเตอร์ ในประเด็นของการตรวจสอบเรื่องธรรมาภิบาล การตรวจสอบเรื่องความโปร่งใส เรื่องธรรมาภิบาลมีสถิติค่อนข้างน้อย อันดับต่อไปดูการนำเสนอวิธีการนำเสนอมีเดียมอนิเตอร์ พยายามนำเสนอว่าแต่ละช่องนำเสนอใน style ไหน แหล่งข่าวคือคนกลุ่มใด แหล่งข่าวคือคนภาครัฐ แหล่งข่าวคนไหนเป็นเสียงของประชาชนทั่วไป นอกจากดูพื้นที่สื่อแล้วจะต้องดูว่าท้ายสุดแล้วสื่อพยายามสนับสนุนรัฐบาล หรือ ท้ายสุดสื่อตั้งคำถามรัฐบาลการได้ข้อมูลดิบจากมีเดียมอนิเตอร์มาสามารถนำไปพัฒนาต่อได้ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในแวดวงวิชาการได้

ข้ามมาเรื่องศาสตร์นโยบายสาธารณะ ผลจากการวิจัยสื่อยังทำหน้าที่ได้ไม่เต็มที่แต่ว่าในฐานะเรียนเรื่องนโยบายศาสตร์มาอยากทิ้งให้สื่อได้คิดว่ากระบวนการทำนโยบาย สื่อมวลชนเป็นกลไกในการสะท้อนเสียงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในนโยบายนั้นๆเป็นตัวช่วยรัฐบาลว่านโยบายนี้ work หรือไม่ กระบวนการนโยบายจะมีกระบวนการรับฟัง ในขณะที่เดียวกันจะมีกระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบาย

ณ ปัจจุบัน ในสถานการณ์พิเศษสื่ออาจจะไม่ได้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบนโยบายอย่างเต็มที่ย้อนกลับไปดูยามสถานการณ์ปกติ ในกระบวนการตัดสินใจนโยบายจริงๆ การตัดสินใจเชิงนโยบายของรัฐบาลเขาเอาเสียงสะท้อนของพวกคุณเข้าไปด้วยหรือไม่ เวลารัฐบาลตัดสินใจออกนโยบายไปแล้ว เขาฟังเสียงของเราจริงๆไหม แนนอนว่าเราตระหนักถึงบทบาทของสื่อมวลชนในการเป็นพื้นที่ที่สะท้อนเสียงว่านโยบายนี้ดีหรือไม่? อยากให้คิดต่อเหมือนกันว่าพื้นที่การสะท้อนเสียงมีแต่การตัดสินใจเขาคำนึงถึงเสียงของประชาชนจริงๆหรือไม่? จริงใจจริงหรือเปล่า ไม่ว่าจะสถานการณ์ปกติหรือสถานการณ์พิเศษเขาได้รวมเสียงของเราไปด้วยหรือไม่? สิ่งนี้นำไปสู่การปฏิรูปสื่อ อยากให้ย้อนกลับมาดูตัวเองของสื่อทุกวันนี้เป็นข่าวเชิงนโยบายมากน้อยแค่ไหน แล้วเสนอต่อประชาชนให้เข้าใจได้มากน้อยแค่ไหน ประชาชนไม่ได้ข้อมูลที่สะท้อนเสียงตัวเองเท่าที่ควร

ดร.เอื้อจิต : ในเรื่องการทำงานด้านการตรวจสอบนโยบายรัฐบาล การศึกษาในช่วงที่นายกแกลงนั้นคือ Content นโยบายหลังจากนั้นการนำเสนอของสื่อเป็นอย่างไรใน 7 วันต่อมา สำคัญคือบทบาทหน้าที่สื่อคุณเทพชัยคงมีประเด็นเพิ่มเติมจากโจทย์ที่ตั้งอยากให้คุณพูดถึง ประเด็นการตรวจสอบบทบาทหน้าที่ของสื่อพอใช้คำว่าตรวจสอบอาจจะตกใจ ขณะที่ตัวเองทำงานด้านนี้มาคำว่าสื่อตรวจสอบรัฐบาลไม่น่าใช่เรื่องล่อแหลม พอพูดออกมาแล้วจะผิดกฎหมายเลยหรืออยากฟังสายวิชาชีพพูดบ้าง ให้คุณเทพชัยได้ feedback ต่อโจทย์ครั้งนี้คะ

เทพชัย หย่อง : เมื่อสักครู่อำจารย์พิจิตราชูตถึงเรื่องสื่อที่รายงานข่าวdrama ที่ไม่ค่อยเป็นประโยชน์มากนักทำให้นึกถึงคำพูดของนักวิชาการคนหนึ่งทีกระแนะกระแหนบทบาทของสื่อ เขาบอกว่าทุกวันนี้บทบาทที่สำคัญของสื่อ คือการแยกขยะออกจากข้อมูลข่าวสารที่มีประโยชน์ต่อสังคม แล้วขยะที่แยกออกมาเอามาเป็นข่าว เป็นคำพูดที่สะท้อนเห็นภาพดีเหมือนกันเพราะสื่อที่เป็น drama ไม่ได้เกิดที่ไทยที่เดียวมีทุกที่ที่รู้ว่าอะไรขายได้เห็นด้วยกับหลายท่านที่สถานการณ์พิเศษ ทุกวันนี้มีส่วนทำให้สื่อต้องมีความระมัดระวังมากกว่าปกติแต่จากประสบการณ์ต้องวิพากษ์วิจารณ์สื่อด้วย ถ้ามีเดียมอนิเตอร์ทำการศึกษานี้ย้อนกลับไป **รัฐบาลคุณอภิสิทธิ์ รัฐบาลคุณยิ่งลักษณ์ คุณชวน** ผลที่ทำการออกมาคงไม่แตกต่างกันน้ำหนักที่สื่อให้ที่แถลงเป็นนโยบายคงคล้ายๆที่นำเสนอออกมาถ้าไปทำกับสื่อสิ่งพิมพ์น้ำหนักน่าจะออกมาสักส่วนไม่แตกต่าง

คำถามคือว่า ทำไมถึงเป็นแบบนี้ การแถลงนโยบายไม่ว่าชุดไหนก็ตามในสถานการณ์แบบไหนก็ตามจะพิเศษหรือปกติ ถือเป็นนโยบายที่สำคัญที่สุดมันสำคัญพอๆ กับการเลือกตั้งแน่นอนการเลือกตั้งมีกิจกรรมมีการหาเสียงมีการกล่าวหา มีการโจมตี การทำข่าวจะสนุก มีสีสัน มีตัวละครพอเรื่องการทำข่าวแถลงนโยบายถ้าพูดเฉพาะที่วีนิกภาพออก คนทำที่วิก็คิดหนักว่าทำอะไรให้น่าสนใจ น่าตื่นเต้น โดยเนื้อหาสาระแล้วการแถลงนโยบายเป็นสิ่งสำคัญ บอกเลยว่ารัฐบาลที่บริหารประเทศต่อไป ไม่พูดถึงรัฐบาลชุดนี้เลยคนเดียวจะรับในภาวะปกติ ก็ 4 ปี ข้างหน้าชุดไปทางไหนสังคมทุกคนอยากรู้และคาดหวังว่าสื่อมวลชนจะทำหน้าที่บอกเขาอย่างรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ 11 ด้าน แต่ละด้านมีความหมายอย่างไร ทางปฏิบัติทำได้แค่ไหนอย่างไร การคาดการณ์การวิเคราะห์ผลดี ผลเสียเป็นอย่างไร ตรงนี้เป็นสิ่งสำคัญว่าทำไมต้องให้ความสำคัญ การถ่ายทอดสดนโยบายของรัฐบาลถ้าดูการทำหน้าที่ของสื่อในผลการศึกษานี้ มีข้อสรุปพาดหัวแล้วว่าทำไมไม่สนใจ ผมว่าเป็นคำถามที่สื่อเอามาคิดอย่างมากเพราะมันมีตัวเลขมีการเฝ้ามองมีการมอนิเตอร์อย่างต่อเนื่องใน 7 วัน ซึ่งสะท้อนบทบาทของสื่ออย่างมาก จากผลการศึกษาที่เราควรมองตัวเองอย่างไร เชื่อว่าการทำข่าวนโยบายเป็นเรื่องยากไม่มีความตื่นเต้น ไม่มีตัวละคร แต่เป็นเรื่องสำคัญคนภายนอกมองว่าหน้าที่ๆ สำคัญของสื่อ คือ การทำให้เรื่องที่สำคัญต่อสังคม มีความหมายต่อประชาชน เพื่อให้เขาสนใจติดตามและมีส่วนร่วม และ เข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบด้วยเป็นโจทย์ที่ทำหายคนทำสื่อไม่แปลกใจทำไมถึงน้ำหนักอยู่ที่เรื่องของเศรษฐกิจ เพราะมีตัวละครมีคนให้ความเห็นเยอะอยู่แล้ว แต่จะมีสักกี่คนที่จะเข้าใจประเด็นที่เข้ามาเข้าใจด้วยความถ่องแท้ด้วยนะ แต่ละประเด็นมันซับซ้อน แต่ถ่ายทอดสดไม่สามารถทำให้เข้าใจหรือสนใจเพียงอย่างเดียว นโยบายเป็นเรื่องสำคัญถ้าคุยกันต่อต้องเอาผลการศึกษาไปขยายดูเป็นประเด็นในการผลักดันพูดถึงปฏิรูปสื่อการยกระดับของสื่อ การทำให้นโยบายมีความน่าสนใจทำให้ประชาชนเข้าใจคนทำสื่อต้องเข้าใจก่อน และหาวิธีหารูปแบบในการทำให้ประชาชนเข้าใจด้วย เป็นโจทย์ที่ทำหายคนทำสื่อมากในตอนนี เอามาผลการศึกษาที่เรามองดูการทำงานของสื่อให้มากขึ้นและเห็นด้วยกับหลายท่านที่บอกว่าเป็นสถานการณ์พิเศษจึงไม่สามารถตรวจสอบได้มากเท่าที่ควร แต่อยากให้ผลการศึกษาครั้งนี้สื่อได้หยิบขึ้นมามองตัวเองมากขึ้น ถ้าสังคมคาดหวังแบบนี้ถ้าไม่ทำอย่างจริงจังจะนำเสียดายโอกาสนี้มาก

ดร.เอื้อจิต : การศึกษานี้ไม่สามารถย้อนอดีตไปได้ รัฐบาลทำงานอยู่บนนโยบายที่ท่านนายกรัฐมนตรีแถลงต่อ สชนช. ประเด็นที่คุณเทพชัยพูด มันไปไกลมากกว่าผลการศึกษา ประเด็นที่คุณเทพชัยกับอาจารย์พิจิตราชูต สอดคล้องกันในเรื่องนโยบายสาธารณะส่งผลกระทบต่อประชาชนแน่นอน รัฐบาลแต่ละรัฐบาลประกาศนโยบายแตกต่างกันไปแต่รายละเอียดจะบอกทิศทางบ้านเมืองมันเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทำหายไปหมดเลยและต้องเสนอต่อ กสทช. ด้วย กสทช. เป็นหน่วยงานกำกับดูแลให้ใบอนุญาตก็จริงแต่ กสทช. มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาศักยภาพของคนทำสื่อตัวอย่างที่ อ.พิจิตรบอก สื่อไม่ใช่แค่นำเสนอ นโยบายสาธารณะ สื่อต้องตามดูด้วยว่าเปิดพื้นที่ทุกกลุ่มใหม่ ถ้ากลับอีกรอบหนึ่งว่าการตรวจสอบไม่ว่าสถานการณ์อย่างไรบทบาทหน้าที่ในการตรวจสอบมันปฏิเสธไม่ได้ บทบาทหน้าที่ในการตรวจสอบรัฐบาล

หรือภาครัฐ เพราะการปฏิบัติการของภาครัฐกิจ ภาคทุนหรือแม้แต่การกำหนดนโยบายคนที่รับผลคือประชาชน สื่อมีหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสารความรู้

โจทย์ต่อไปถามผู้ปฏิบัติว่า เมื่อนโยบายสาธารณะสำคัญ เวลาไม่ใช่ประเด็น แต่สื่อเองทำอะไรให้การนำเสนอนโยบายสาธารณะหรือเอาแค่นโยบายรัฐบาล 11 ข้อ ให้มีคุณค่ามีความหมายทำให้คนเข้าใจว่าส่งผลกระทบต่อเขา อย่างน้อยให้เห็นว่าเรื่องนี้มีพื้นที่ให้ประชาชนเข้าไปพูดคุย อยากฟังทางไทยรัฐทีวี คุณพีระวัฒน์มีความเห็นอย่างไร ท่านอาจจะพูดภาพรวมๆ ไม่ต้องตอบว่าไทยรัฐทีวีทำอะไรก็ได้

พีระวัฒน์ โชติธรรมโม : ที่ยอมรับคือประเด็นสำคัญของสื่อ สื่อค่อนข้างไม่ให้ความสำคัญในการแถลงนโยบายของรัฐบาลที่ผ่านมาให้ความสำคัญการแถลงนโยบายรัฐบาลน้อยมาก การนำเสนอนโยบายด้านเดียวทำให้เห็นว่า ผลที่สะท้อนสิ่งที่รัฐบาลทำมันเกิดขึ้นในอีก 4 หรือ 8 ปี มันส่งผลกระทบต่อประเทศในปัจจุบันค่อนข้างมาก ถ้าสื่อให้ความสำคัญในการตรวจสอบวิเคราะห์นโยบายรัฐบาลในยุคต้นๆ สิ่งที่เกิดขึ้นมาถึงตอนนี้อาจจะได้อะไรไม่หมด บางนโยบายอาจจะถูกตรวจสอบและยุติลงตั้งแต่ 10 ปีแรก ท้ายสุดเป็นการทำตามกันทุกอย่างขององค์กรการเมือง ชื่อใจประชาชนได้ไม่ต้องใช้บังคับตัวเอง สร้างฐานเสียงฐานการเมืองการยอมรับจากประชาชน มองย้อนกลับไปที่เหตุและผลที่เกิดขึ้นมาจนถึงวันนี้เพราะเหตุใดต้องยอมรับ ก่อนที่จะเกิดพรรคไทยรักไทย กระบวนการเกิดพรรคกระบวนการเกิดนักคิดไปสู่คนจัดตั้งพรรคไทยรักไทยการรวมระดับผู้นำทางความคิดก่อให้เกิดนโยบายพรรคไทยรักไทยขึ้นมา เมื่อนโยบายเหล่านั้นเดินมาสู่การทำงานพรรคการเมือง โจทย์ข้อสุดท้ายของนโยบายยังไม่ถึง ปฏิเสธไม่ได้ว่าหลังจากนั้นรัฐบาลดำเนินรอยตามไทยรักไทย การหาเสียงรอบสุดท้าย ทุกคนมองว่าจะให้อะไรกับประชาชนมากกว่ากันมองย้อนกลับไปที่ถ้าสื่อจะตรวจสอบนโยบายอย่างจริงจังทุกแง่มุมและผลที่จะเกิดขึ้นในข้างหน้า มองย้อนกลับไปที่ผ่านมาการแถลงนโยบายรัฐบาลมันไม่ได้แล้ว ก่อนหน้าที่จะเกิดพรรคไทยรักไทยการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาไม่ได้มีความสำคัญในเชิงปฏิบัติมากเท่าอย่างที่ว่าพรรคไทยรักไทยเริ่มทำสู่ปฏิบัติจริงเกิดมรรคผลต่อฐานเสียง ถูกมองว่า นี่คือโมเดลที่ประสบความสำเร็จ นี่เป็นสิ่งที่สะท้อนสื่อนี้เป็นบทเรียนที่เราจะเลยในการวิเคราะห์เป้าหมายมันสะท้อนให้เห็นว่าประชาชน หรือชาวบ้านมองไม่เห็นเหตุและผลของนโยบายจะส่งผลกระทบต่ออย่างไรต่อประเทศเราเอง มาเห็นต่อเมื่อมันเกิดที่เราเห็นว่าดีเพราะเราดีไม่แตกมากกว่าว่าสิ่งที่เกิดผลในอีก 8 ปี ข้างหน้าคืออะไรแต่ตอนนี้เราดีแตก จากที่ผ่านมารัฐบาลยึดประชาธิปไตยที่สูงสุดโต่ง ถ้าเราตรวจสอบอย่างแท้จริงติดตามตีแผ่มันจากนี้ไปผลการศึกษาเป็นบทเรียนที่พูดให้ฟังเรารู้และพยายามตรวจสอบอย่างตรงไปตรงมาว่าอยู่ในกรอบในสถานการณ์พิเศษ เช่น การดำเนินไปสู่ความปรองดอง ครอบคลุมทุกฝ่ายไหม? การนำเสนอความคิดเห็นแต่ละภาคๆ เหมือนที่ไทยพีบีเอสทำอยู่ ทำได้ดีตั้งโต๊ะในการพูดคุยกัน ไม่ใช่ไม่ต่อต้านเพราะกลัวอำนาจแต่มีความเชื่อตัวแปรสำคัญบางส่วนว่าใน 1 ปี ไม่จำเป็นต้องหาเสียงรัฐบาลชุดนี้ไม่จำเป็นต้องหามวลชนเพื่อหาเสียงในการสร้างพรรคการเมือง น่าจะทำอะไรได้มากกว่าพรรคการเมืองทั่วไปสิ่งที่ตรวจสอบไม่ใช่ว่าจะไม่ทำ อยากให้มีเดียมอเนเตอร์ขยายการศึกษาจากสถานีข่าวสู่สถานีประเภทอื่นๆ แล้วดูว่าสื่อให้ความสำคัญติดตามตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลภายใต้ คสช. มากน้อยแค่ไหน หลายสถานีเห็นว่าเขาพยายามที่จะนำเสนอแต่ความยากการทำให้คนเข้าใจ ทำให้คนดูเข้าใจเลย ทำสิ่งที่คนอยากดูก่อนและทำให้สิ่งที่อยากทำแทรกเข้า จากนั้นคือสิ่งที่เราต้องทำแล้วให้ทางมีเดียมอเนเตอร์ดูผลที่เกิดขึ้นต่อไปยอมรับการตรวจสอบ

ดร.เอื้อจิต : คนทำสื่อ คนดูแลข่าวในช่องสถานี เห็นด้วยว่าสื่อกระเทาะแต่ละนโยบายทำให้นโยบายตกอยู่กับประชาชน คิดว่ารัฐบาลก็ฟัง ท่านนายกก็ฟังว่าจะมีข้อเสนอแนะอย่างไร สิ่งที่ท่านรับไม่ได้คือเสนอแนะแล้วทำให้เกิดปัญหา ท่านต้องการให้สังคมไทยก้าวพ้นจากตรงนี้ได้ คุณพีระวัฒน์พูดย้อนไปสถานการณ์ของพรรคการเมือง มองว่านโยบายเกิดทีหลังตัวหาเสียงมาก่อนเอาตัวหาเสียงมาก่อนกำหนดนโยบายเวลาทำนโยบายก็ไม่ให้กระทบต่อฐานเสียงไม่คำนึงถึงประเทศชาติ เอาฐานเสียงไว้ก่อน เราฝากความหวังไว้

กับรัฐบาลชุดนี้ อาจจะไปสู่ความรับผิดชอบของพรรคการเมืองในการแสดงอุดมการณ์ทางการเมือง ไม่ใช่ ออกเป็นรูปธรรมว่าให้เท่าไรไม่ว่า อุดมการณ์ทางการเมืองหรือนโยบายที่ท่านแถลงเศรษฐกิจสังคมการเมือง ความเหลื่อมล้ำ เชื่อในอะไร จะทำอะไร อย่างบอกว่าจะทำอะไรในรายละเอียดแต่คุณเชื่อในอะไร อย่าง ฟังไทย พีบีเอส เรื่องนโยบายสาธารณะและเรื่องทำให้นโยบายสาธารณะไปสู่ประชาชนอย่างมีคุณค่าความหมายและเข้าใจ

เชิดชาย มากบำรุง : วัตถุประสงค์ของไทยพีบีเอส คือการส่งเสริมการรับรู้และการมีส่วนร่วมกันของประเทศของประชาชนการส่งเสริมประชาธิปไตย มีความกล้าหาญที่จะเสนอข่าวสารและประเด็นโต้แย้งโดยประโยชน์ต่อสาธารณะ เป็นวัตถุประสงค์ที่ไทยพีบีเอสเห็นเป็นเรื่องสำคัญมาก เรื่องการตรวจสอบนโยบายของรัฐบาลยังไม่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง หลังจากแถลงนโยบายรัฐบาลต้องผลักดันไปสู่การปฏิบัติ เมื่อสู่การปฏิบัติจะเห็นว่านโยบายนี้ปฏิบัติได้จริงหรือเปล่า ทำอย่างไรไม่ให้เกิดทุจริตอย่างกรณีคลองด่านกว่าจะถึงตรงนั้นสื่อต้องใช้วิธีการตรวจสอบ พูดคุย หาข้อมูล อย่างนโยบายประชานิยมมันเริ่มแล้วหยุดไม่ได้เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าระยะสั้นที่ต้องมองนโยบายประชานิยมมันดีหรือไม่ดี บางนโยบายอาจจะแก้ปัญหาได้ บางนโยบายอาจจะแก้ปัญหาได้จุดหนึ่งแล้วไปสร้างปัญหาอีกจุดหนึ่ง สิ่งที่ต้องตามคือนโยบายระยะยาวที่จะสำเร็จได้ไหมไม่ใช่แค่รัฐบาลชุดเดียว ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองตลอดเวลา บางนโยบายที่ดีก็ถูกผลักดันออกไปแล้วนโยบายของพรรคใหม่เข้ามา เป็นหน้าที่ของสื่อที่ต้องทำหน้าที่นี้เหมือนกันการนำเสนอเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษเรื่องหนึ่งก็จะถูกลดทอนไปด้วย ปีหน้าเพิ่มเวลาเป็น 65 % ก็จะมีเวลาตรวจสอบเรื่องนี้มากขึ้น ซึ่งจะเห็นงานของไทยพีบีเอสมากขึ้นในปีหน้า อย่างไรก็ตามก็ต้องขอความร่วมมือจากมีเดียมอนิเตอร์ในการตรวจสอบพวกเราเป็นการตรวจสอบ rating ว่าทำงานดีหรือไม่ดี

ดร.เอื้อจิต : ดูแล้วทางฝ่ายปฏิบัติการตรวจสอบนโยบายสาธารณะ นโยบายพอลงสู่ภาคปฏิบัติแล้ว สื่อจะทำงานได้ง่ายขึ้น คือเริ่มเห็นตัวละคร เริ่มเห็นคนพูด เริ่มเห็นประเด็น มองว่าสื่อต้องทำให้สังคมรู้ สื่อต้องเปิดพื้นที่และต้องตามดูด้วยว่ารัฐบาลเอาไปใช้มากน้อยแค่ไหน ถ้าอยู่ในเรื่องตรวจสอบนโยบายไม่ได้ลงปฏิบัติชัดเจน อาจารย์ยังยืนยันว่าสื่อทำงานด้านนี้ได้ไหมคะ ด้านการบริหารและภาคปฏิบัติ

อ.พิจิตรา : ตั้งแต่เข้ามาในแวดวงสื่อสารมวลชน หลายๆ forum ตบท้ายด้วยการต้องการภูมิคุ้มกันให้กับผู้ชมผู้ฟังให้รู้เท่าทันสื่อ แต่ในส่วนของผู้บริโภคเองไม่ได้รู้เท่าทันสื่ออะไรมากมายก่อนที่เราจะรู้เท่าทันสื่อ สิ่งที่น่าวิชาการคาดหวังอยากให้สื่อรู้เท่าทันการเมืองด้วยการเล่นประเด็นต่างๆ agenda ทางการเมืองมีความร้อนแรง ดังนั้นก่อนให้ประชาชนรู้เท่าทันสื่อต้องให้สื่อรู้เท่าทันประเด็นทางการเมือง การเมืองก็อาจจะ set ให้สถานการณ์ดูตื่นเต้นเร้าใจเพื่อเป้าหมายสิ่งใด เราก็รู้มไปทำตามก็เป็นหลุมพรางที่ทำให้เรามีประเด็นที่ควรจะเล่น รัฐบาลปัจจุบันมาในมุมของการเอาการเมืองออกจากการตัดสินใจเชิงนโยบายคือไม่ต้องคำนึงถึงฐานเสียงเป็นโอกาสที่รัฐบาลทำงานบางอย่างได้โดยไม่คำนึงถึงประชานิยมฐานเสียงเลย สิ่งที่จะเห็นจากสื่อเราอยู่ในสถานการณ์ที่รัฐบาลเอาการเมืองเอาการตัดสินใจออกจากเชิงนโยบายน่าจะเป็นนโยบายอุดมคติไม่ใช่ต้องเอาออกเอาใจใคร สิ่งที่ทำให้อยู่ได้คือความโปร่งใสของธรรมาภิบาลการที่จะตรวจสอบความโปร่งใสและธรรมาภิบาลยังอาจไปไม่ถึงขั้นนั้น เมื่อนโยบายออกมาแล้วความโปร่งใสเกิดขึ้นมากน้อยแค่ไหนการจัดซื้อจัดจ้างเป็นอย่างไรสิ่งที่ประชาชนอยากได้คือความโปร่งใส และธรรมาภิบาล ซึ่งประชาชนหาเข้ากินค่าไม่ได้มีเวลาตรวจสอบรัฐบาลนักข่าวที่ใกล้ชิดแหล่งข่าวใกล้รัฐบาลคุณควรทำให้เห็นความโปร่งใส ธรรมาภิบาล นำไปสู่การปฏิรูปสื่อที่แท้จริงด้วย

ดร.เอื้อจิต : มิติการรู้เท่าทันการเมือง ช่วงเวลาที่เรابلอดนักการเมือง น่าเป็นช่วงเวลาที่ดีที่สื่อได้ตั้งหลักอย่างทีบอกนักการเมืองเขากำหนดควาระได้ กำหนดให้สื่อทำข่าวให้เขายังไงก็ได้ แทนที่สื่อจะตรวจสอบนักการเมืองสิ่งที่นักการเมืองหรือรัฐบาลได้บอกแก่ประชาชนแล้วเอาตรงนั้นมาตรวจสอบ นโยบายสาธารณะมันน่าเบื่อตอนที่ไม่มีตัวละครออกมาพูดอะไรศักยภาพของสื่อ ทำอย่างไรในการตามข่าวคนตามงานนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน สื่อพัฒนาอะไรได้บ้าง เชิญท่านนายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยค่ะ

เทพชัย หย่อง : ช่วงนี้เป็นช่วงปฏิรูป สื่อเป็นประเด็นหนึ่งต่อจากนี้ไปจะได้ยินคำว่า **เสรีภาพสื่อ** มีคำถามเกิดขึ้นว่าความหมาย เสรีภาพของสื่อคืออะไร จะไม่มีความหมายเลยถ้าสื่อไปถามนักวิชาการเพื่อ **วิจารณ์รัฐบาล** คิดว่าตัวเองเปิดเวทีให้มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นแล้ว หรือ จัดเวทีทำข่าวให้คนที่มีความเห็นต่างกัน เสรีภาพมันใช่ แต่เป็นความจริงที่แท้จริงหรือเปล่าตรวจสอบอย่างมีระบบอย่างมีสาระ อย่างมีคุณค่า หัวใจของประชาธิปไตยคือธรรมาภิบาล 2 องค์ประกอบ คือ ความโปร่งใสจะเกิดขึ้นต่อ เมื่อมีการตรวจสอบธรรมาภิบาลก็จะเกิดขึ้นกลุ่มคนที่ตรวจสอบคือสื่อมวลชน ถึงช่วงเรียกร้องเปลี่ยนแปลงมากมายถึงเวลาที่สื่อต้องเปลี่ยนแปลงถึงเวลาแล้วที่สื่อต้องปฏิรูปตัวเองเหมือนกันในแง่ของความเป็นวิชาชีพ จากนั้นไปบทบาทของสื่อท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงในบริบทของการปฏิรูปที่เกิดขึ้น เรามีบทเรียน เราผ่านความวุ่นวายความสับสน ได้ข้อมูลและสิ่งสะท้อนถ้าสื่อมีประสิทธิภาพในการตรวจสอบสื่อตรวจสอบได้แค่ไหน องค์การสื่อให้ความสำคัญที่จะพูดคุยนำไปสู่การปฏิรูปสื่อ บทบาทของสื่อจะถูกยกระดับขึ้นมาเป็น บทบาทช่วยสังคมได้มากและการสร้างรู้เท่าทันสื่อเท่าทันนักการเมือง ความตื่นรู้ของคนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไม่มากนักน้อย

ดร.เอื้อจิต : โจทย์นี้ไม่ได้มาลอยๆ เป็นการศึกษา และไม่ได้ตัดสินสื่อ ศึกษาผลเพื่อนำมาเรียน นักวิชาชีพ นักวิชาการ ความเห็นวันนี้มีประโยชน์มากในเรื่องงานสื่อยังอยู่กับสังคมสื่อทำหน้าที่อย่างชัดเจนหวังว่า งานชิ้นนี้เป็นการศึกษาแรงบันดาลใจฝ่ายวิชาชีพเห็นว่าช่วงที่ปลดนักการเมืองเราควรพัฒนาสื่ออย่างไรไม่ให้สร้าง drama ทางการเมือง และ ไม่ให้สื่อทำข่าวตามวาระทางการเมือง

ช่วงนี้ก็ขอเชิญผู้ร่วมงานเสวนา ส่วนมากจะเป็นนักข่าวด้วยกัน จะถามประเด็นที่คุยกันในวันนี้หรือถามประเด็นเพิ่มเติมได้เลยคะ

ผู้เข้ารับฟัง : (จากคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) สื่อที่ทำงานดีก็ควรจะได้รางวัล ขณะที่สื่อบางสื่อที่อาจจะทำเพื่อผลประโยชน์บางอย่าง ประเด็นนี้ไม่ได้ถูกหยิบยกขึ้นมา

ดร.เอื้อจิต : เท่าที่ทราบ ทางองค์กรวิชาชีพ มีการจัดงานการมอบรางวัลเพื่อสื่อที่ทำหน้าที่ได้ดีถึงแม้ rating ไม่ดี ถ้าไม่มีใครถามเชิญ วิทยากรคะ

เชิดชาย มากบำรุง : ไทยพีบีเอสไม่เกี่ยวกับการหารายได้หรือการโฆษณาบัญชีปัจจุบัน Rating ลดลง ยอดคนดูลดลงทุกปีลดลงเรื่อยๆ จำนวนคนดูไม่ได้หายไปไหนย้ายจากโทรทัศน์ไปสู่ Social Media ต่างๆ การตรวจสอบยากมาก ปัจจุบันคลิปข่าวกระจายไปทั่วตรวจสอบยาก ปี 2558 เป็นปีที่ทีวี 27 ช่องออกอากาศให้คนได้ดู การแบ่งกลุ่มก็จะดูเด็ด การแข่งขันที่ดูเด็ดเป็นตัววัดว่าแต่ละช่อง จะทำหน้าที่สื่อตรวจสอบให้คนรู้เท่าทันและรู้ว่าช่องไหนตกเป็นเหยื่อของนักการเมืองหรือของใครก็แล้วแต่ ทีวีเพิ่มขึ้นก็กระจายกันออกไป

พิระวัฒน์ โชติธรรมโม : เมื่อไรก็ตามที่ทำให้คนดูเมื่อไรก็ตามที่ทำให้มี Rating รายได้ก็จะมาจาก Agency ซึ่งไม่ได้มากำกับการทำงานของเรา บางครั้งเราไปกังวลเรื่องนี้มากเกินไปถ้าเราอยู่ในหัวใจของคนดูเมื่อนั้นเราก็อยู่ได้ ตอนนี้อยู่ไทยรัฐ ตอนเช้าทำงานได้สะดวกใจมากขึ้นมีความแข็งแรงในทุกๆ ด้านความกังวลเรื่องของรายได้น้อยกว่าที่อยู่ Spring News เมื่อเราอยู่ในหัวใจคนดูเราทำงานได้ดีมากขึ้นทำงานตรงไปตรงมาอาจจะมีคนดูไม่ชอบเราแต่คนดูจะปกป้องเราเอง วันนี้มีองค์กรตรวจสอบหลายๆหน่วยคนที่สำคัญในการตรวจสอบดีที่ที่สุดคือคนดู ใน Social Media พอข่าวออกมาคนดูก็ส่ง Feedback กลับมาอย่างรวดเร็วอย่างกังวลเรื่องโฆษณา เรื่องรายได้ ในสถานการณ์พิเศษเราควรคุมตัวเองด้วยความมั่นคงภายในของรัฐ สื่อรับผิดชอบคนดูแล้วยังต้องคำนึงความมั่นคงของรัฐด้วยอะไรนำเสนอได้บ้างหรือไม่ได้ผลกระทบภายนอกภายใน ถ้าเราเอาประชาชนเป็นที่ตั้งในการนำเสนอไม่ต้องกังวลว่าองค์กรจะอยู่ไม่ได้ ถ้าเมื่อไรก็ตามที่ประชาชนเรียกร้องเชื่อว่าเราก็ต้องนำเสนอ หัวใจเราคือประชาชนมาถึงจุดนี้เราถึงได้รับการตอบรับจาก Agency ถ้าไม่ทำสิ่งที่คนอยากดู เมื่อนั้นจะไม่มีคนดู ใส่ใจในสิ่งที่คนอยากดู ใส่ใจในสิ่งที่เราอยากทำ ใส่ใจในสิ่งที่เราต้องทำ เมื่อนั้นเราจะอยู่ในหัวใจของคนดู

อ.พิจิตรา : บ้านเรามีสื่อเอกชน รัฐ และสาธารณะ สังคมเรามีสถาบันสื่อสาธารณะอย่างไทยพีบีเอส สามารถเติมเต็มในสิ่งที่ประชาชนได้รับรู้ อาจจะต้องขึ้นกับ Rating ด้วย ถ้าไม่คำนึงก็ไม่มีคนดู เมื่อดิจิทัลเกิดขึ้นกลไกตลาดเพิ่มขึ้น คนดูมีทางเลือกช่องไหนที่ติดตลาดช่องนั้น Agency ก็จะมาช่วย ส่วนตัวไม่คิดว่าจะครอบงำขนาดนั้นยกเว้นทุนใหญ่จริงๆ อาจจะถูกครอบงำได้ก็กังวลคือรัฐครอบงำ รัฐมีเครื่องมือค่อนข้างเยอะทั้งการควบคุมองค์กรและโฆษณา งานวิจัยของอาจารย์เดือนเด่นงานโฆษณาของภาครัฐมีผลกระทบต่อเนื้อหาในการเสนอของสื่อหรือไม่อย่างไร ที่ทำตอนนั้นโฆษณาของภาครัฐ มี 7 % เทียบกับ Agency ทั้งหมด ฉะนั้นเงินภาครัฐไม่ได้เยอะมากแต่จะทำเฉพาะโฆษณาไม่ได้ลงไปถึงเรื่อง Event ซึ่งสำคัญมากองค์กรสื่อมองเข้ามาไม่ได้ถึงกิจกรรมคิดว่าองค์กรสื่อก็คือบริษัท คนจะต้องอยู่ได้ทุนจะทำให้เราเกิดนวัตกรรมมีความคิดสร้างสรรค์ดีๆ ออกสู่สังคม โดยส่วนตัวไม่ได้มองอะไรที่เป็นแง่ลบเกี่ยวกับทุนต้องมีเส้นแบ่งระหว่างทุนกับการเข้าไปแทรกแซง จำเป็นที่จะต้องให้อิสระกับนักข่าวพอสมควร เชื่อว่าถ้านักข่าวดำรงการทำงานด้วยจรรยาบรรณตรงไปตรงมาแบ่งว่าอันนี้คือโฆษณา แบ่งว่าอะไรคืออะไร นักข่าวคนนั้นอยู่ได้ ช่วงเช้าข่าวมีความสำคัญกับผู้ชมเขาอยากรู้และประมวลก่อนออกจากบ้านรู้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับประเทศตัวเองบ้าง ท้ายสุดสิ่งที่ผู้ชมเห็นคือข่าว PR ในส่วนของผู้บริโภคถึงแม้จะมีทุนมีรัฐเข้ามาด้วยเทคโนโลยีเพิ่มเข้ามาเรามี choice ในการเลือก เชื่อว่าถ้าดำรงอยู่ในจรรยาบรรณแล้วทำตรงไปตรงมา ยังไงก็ไม่มีทางตาย

ดร.เอื้อจิต : อาจารย์พูดใน 2 ประเด็นสำคัญ เหมือนที่คุณพีระวัฒน์พูดไว้ว่าประชาชนจะเป็นคนตัดสินใจ พูดถึงภูมิทัศน์สื่อ คุณเชิดชายบอกว่า สื่อสาธารณะ ไม่ได้มีแค่ไทยพีบีเอส มีช่อง 5 และ ช่อง 11 ด้วย แต่ในตอนนี้อภคสาธารณะจริง ๆ ที่ต้องเปิดใหม่ กสทช. ยังไม่ได้เปิดมีอีก 24 คือภาคสาธารณะ 12 ภาคประชาชน ทีวีชุมชนอีก 12 สื่อมีจำนวนมากขึ้น กลไกตลาดมันคงมีแต่ไม่ใช่ตัวตัดสินเลยที่เดียว ฉะนั้นไม่ใช่หน้าที่ของสื่อสาธารณะเท่านั้น การทำหน้าที่สื่อสาธารณะก็จะรวมการตรวจสอบด้วย คุณเทพชัยบอกว่าถ้าเราสำรวจภาพรวมๆ ได้ และชวนกันคุยอยากให้ทุกฝ่ายทำงานกันเต็มที่อยากให้คุณเทพชัยพูดให้ความเห็นเป็นคนสุดท้าย

เทพชัย หย่อง : สำหรับสังคมไทยมีข่าวที่ดีที่สุดอย่างหนึ่ง คือ ยุคนี้ไม่มีหนังสือพิมพ์ฉบับไหนฉบับหนึ่ง หรือสื่อไหนสื่อหนึ่งสามารถที่จะกำหนดวาระทางสังคมได้อีกแล้ว ไม่มีใครสามารถที่จะเป็นผู้นำจุดประเด็นหรือทุกคนต้องวิ่งตามอีกแล้วเป็นข่าวที่ดีที่สุด การเกิดทีวี 24 ช่องเรียกว่าทำลายก็ได้ มีสื่อบางกลุ่มที่สามารถขึ้นหน้าสังคมได้ และสื่อ Social Media ที่พูดถึงขึ้นมาคานทำให้ภูมิทัศน์สื่อมันเปลี่ยนไปทำให้คนที่มียุคนี้ในมือจริงๆ ตอนนี้อาจกลายเป็นประชาชน ทีวีดิจิทัล 24 ช่องจะเป็นหรือตาย อยู่ที่ประชาชนคนดูจะเลือกดูช่องไหนเมื่อก่อนช่องน้อย ทีวีดิจิทัล 24 ช่องเปลี่ยนภูมิทัศน์สื่อใหม่หมด เชื่อว่าบทบาทของสื่อต่อแต่ไปสำคัญมากที่จะยกระดับในการทำหน้าที่ทางด้านข่าวให้มีมาตรฐานทางวิชาชีพ สื่อเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อน นี่เป็นความดีงามของการมีทีวีดิจิทัล 24 ช่องในแง่ของเนื้อหาสาระ ไม่ใช่ในแง่ของธุรกิจ สื่อเป็นพลังที่สำคัญ จะมีพลังแค่ไหนอย่างไร ก็รับกวนมีเดียมอนิเตอร์ช่วยอีกครั้ง เรื่องบทบาทของสื่อให้ถูกทิศถูกทางเรื่องวันนี้และที่มีเดียมอนิเตอร์ศึกษามา ช่วยกันมองในแง่บวกและเป็นจุดเริ่มต้นสื่อทีวีให้ความสนใจและช่วยกันตรวจสอบให้มากกว่านี้ และขอบขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในวันนี้เชื่อว่าสื่อจะเอาไปคุยกันต่อเนื่อง เป้าหมายสำคัญคือยกระดับทางวิชาชีพต่อไป

เวทีการนำเสนอกรอบการศึกษาคิดถึงทางประเทศไทยในหัวข้อ
เสรีภาพบนความรับผิดชอบภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่

7 พฤษภาคม 2558 สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย จัดเวทีการนำเสนอกรอบการศึกษาคิดถึงทาง

ประเทศไทยในหัวข้อ "เสรีภาพบนความรับผิดชอบภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่"

ผู้นำเสนอแนวคิด ศ.ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ประธานคณะกรรมการยกร่าง รัฐธรรมนูญ
พ.ศ. 2558 และรองประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ

วิทยากรร่วม

รศ.จุมพล รอดคำดี ประธานคณะกรรมการปฏิรูปการสื่อสารมวลชน
และเทคโนโลยี สภาปฏิรูปแห่งชาติ

นายเทพชัย หย่อง นายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

ดร.มานะ นิมิตรมงคล เลขาธิการ องค์การต่อต้านคอร์รัปชัน
(ประเทศไทย)

ดร.มานะ ตรีรยาภิวัฒน์ คณบดี คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ดำเนินการเสวนาโดย

อภิรักษ์ หาญพิชิตวณิชย์

พิธีกรรายการโทรทัศน์และนักสื่อสารมวลชนอิสระ

เวทีการนำเสนอกรอบการศึกษาศึกษาทางประเทศไทยในหัวข้อ "เสรีภาพบนความรับผิดชอบภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่"

ศ.ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ประธานคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2558
และรองประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ

ศ.ดร.บวรศักดิ์ : รัฐธรรมนูญกับสื่อมวลชน มี 3 ประเด็นหลัก ต้องยอมรับว่าในโลกปัจจุบันนี้ สื่อมวลชน (MassMedia) ขยายเป็น สื่อสารมวลชน (Mass Communication) มากขึ้น เมื่อก่อนนั้น สื่อมวลชนเป็นสื่อ ในขณะที่ประชาชนเป็นผู้รับ แต่วันนี้จากสื่อมวลชนกลายเป็นสื่อสารมวลชนประชาชนเอง มีช่องทางนอกจากรับข้อมูลแล้วยังสื่อสารกันเองผ่านสื่อสังคมออนไลน์แล้ว สื่อสารมวลชนยุคใหม่ทำให้โลก แคมลงโดยทำให้ สิ่งที่เกิดขึ้นที่เนปาลแทนที่จะใช้เวลา 1 วันทราบข่าว แต่เราสามารถทราบข่าวได้ทันที เพราะฉะนั้นสื่อสารมวลชนจึงมีความสำคัญกับชีวิตคนในสังคมทุกมิติ ไม่ว่าจะมิติส่วนตัว ครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม การเมืองตัวอย่างที่เห็นได้ชัด คือ รัฐธรรมนูญที่ร่างกัน 315 มาตรามีอะไรที่เออะมีเจตนาธรรม 4 ข้อ คือ สร้างพลเมืองให้เป็นใหญ่ ทำการเมืองให้ใสสะอาดสมดุล หนุนสังคมที่เป็นธรรม และ นำชาติสู่สันติสุข ใน 315 มาตราในที่สื่อมวลชนแบบเดียว หรือสื่อฝ่ายเดียวที่ออกในรายการโทรทัศน์หรือวิทยุจะนำเสนอ ประเด็นทางการเมืองเป็นหลักไม่เกิน 20 มาตราจึงเรียนสื่อสารมวลชนว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้เชื่อในสื่อสารมวลชนจึงได้พยายามทำอะไรหลายอย่างซึ่งนำแปลกสิ่งที่ได้รับกลับมาจากวงการสื่อสารมวลชน อ.พิรงรอง บอกว่าดูแล้วน่าจะเสรีภาพมากที่สุดในโลก กลับได้รับความระแวง สงสัยว่าจะไปกำกับสิทธิเสรีภาพทั้งหลาย จึงขอทำความเข้าใจว่า รัฐธรรมนูญนี้เชื่อมั่นสื่อสารมวลชน 3 ข้อ ประเด็นแรกคือ เราเชื่อว่าสิทธิของ ประชาชนพลเมืองที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วนรอบด้านและปราศจากอคติเป็นสิ่งสำคัญ ปรากฏ ในมาตรา 48 วรรคแรก ทำให้รัฐธรรมนูญต้องให้ความสำคัญกับบรรดาสื่อสารมวลชน เพื่อรักษาประโยชน์ สาธารณะ อันเป็นสิทธิจะได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ครบถ้วน รอบด้าน และปราศจากอคติจากสื่อแต่ใน เวลาเดียวกัน รัฐธรรมนูญก็คุ้มครองสิทธิของพลเมืองทั้งหลายในการสื่อสารถึงกัน ไว้ในมาตรา 40 และ ต้องการให้มีมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการที่เกี่ยวกับสื่อสารมวลชน ในร่างรัฐธรรมนูญเรื่ององค์การ ของรัฐที่เป็นอิสระ มาตรา 50 วรรคสองบอกว่าให้มืองค์การของรัฐที่เป็นอิสระองค์กรหนึ่ง ทำหน้าที่จัดสรร คลื่นตามวรรคหนึ่ง และกำกับการประกอบกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์กิจการโทรคมนาคม กิจการ สารสนเทศโดยต้องคำนึงถึงความมั่นคงของรัฐ ประโยชน์สูงสุดของประชาชนระดับชาติและท้องถิ่น คำนึงถึง คนด้อยโอกาส ทั้งนี้ในด้านการศึกษาวินิจฉัยประโยชน์ของสาธารณะ รวมทั้งต้องจัดให้ภาคประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น สามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมในการดำเนินการสื่อสารมวลชนหมายความว่าต้องการให้ภาค ประชาชนพลเมืองและชุมชนเข้ามามีส่วนในองค์การวิชาชีพสื่อมวลชนก็พูดถึงการมีผู้แทนองค์การเอกชน และผู้บริโภคเข้ามาซึ่งในการปฏิรูปสื่อที่เขียนไว้เฉพาะใน มาตรา 96 พูดชัดว่าต้องมีกระบวนการส่งเสริม ให้ประชาชนผู้บริโภครู้เท่าทันสื่อ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าเสรีภาพของสื่อ นั้น อยู่บนสิทธิในการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วนรอบด้านและปราศจากอคติของประชาชนไม่ใช่สิทธิโดยสภาพของสื่อมวลชนเอง นี่คือประเด็นที่หนึ่งที่ยากยกขึ้นเป็นข้อคิด เมื่อพูดถึงเสรีภาพของสื่อมวลชน เรานึกว่าเป็น Stand Alone Freedom ซึ่งไม่ได้อยู่บนฐานอื่นเลย แต่ความจริงฐานที่สำคัญที่สุดของเสรีภาพสื่อสารมวลชนคือสิทธิในการ รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วนรอบด้านและปราศจากอคติของประชาชนทั้งหลาย เสรีภาพของสื่อสาร มวลชนไม่ใช่ Stand Alone Freedom ที่เพราะได้เป็นสื่อสารมวลชนจึงมีเสรีภาพบริบูรณ์ท่านมีเสรีภาพ เพราะทำหน้าที่ให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ครบถ้วน รอบด้าน

ประเด็นที่สอง เมื่อถามถึงเสรีภาพสื่อ อยู่ที่สิทธิในการรับรู้ข้อมูลของประชาชน สื่อมวลชนก็ต้องมีอิสระและมีความรับผิดชอบอยู่ในมาตรา 48 วรรคแรก เสรีภาพของสื่อมวลชนในการประกอบวิชาชีพตามจริยธรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนอย่างถูกต้องครบถ้วนและรอบด้าน รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อสังคมย่อมได้รับความคุ้มครองพูดถึงอิสระ อิสระนั้นมีหลายมิติมากร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้ความสำคัญของสื่อมวลชนจากอิสระของสื่อสารมวลชนจากรัฐ อยู่ในมาตรา 48 ทั้งมาตรา ความจริงไม่ใช่เรื่องใหม่ เพราะรัฐธรรมนูญปี 2540 และ 2550 รับรองเอาไว้ว่าจะปิดกิจการสื่อมวลชนไม่ได้เซ็นเซอร์ไม่ได้ เว้นแต่อยู่ในสถานการณ์ไม่ปกติ เช่นอยู่ในระหว่างการใช้กฎอัยการศึกเป็นต้น รวมทั้งการคุ้มครองอิสระของสื่อมวลชนจากนักการเมืองไม่ให้แทรกแซงเขียนในมาตรา 48 วรรคหกผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นสื่อมวลชนไม่ได้และจะดำเนินการโดยวิธีใด ไม่ว่าจะทางตรงทางอ้อมที่จะสามารถทำให้บริหารกิจการดังกล่าวในทำนองเดียวกันไม่ได้และในร่าง มาตรา 49 วรรคสาม การกระทำใดไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าของกิจการ อันเป็นการขัดขวางแทรกแซงการนำเสนอข้อมูลข่าวสารแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะของบุคคลากรสื่อทั้งหลาย ให้ถือว่าเป็นการจงใจใช้หน้าที่และอำนาจโดยมิชอบและมีผลบังคับใช้นี้ถือเป็นการคุ้มครองให้อิสระจากรัฐนักการเมืองและทุนต่างชาติ เพราะกิจการเหล่านี้พลเมืองคนสัญชาติไทยเท่านั้นที่จะเป็นเจ้าของได้ นอกจากนั้นยังเพิ่มเติมในสิ่งที่รัฐธรรมนูญอื่นไม่เคยเขียนไว้ คือ การคุ้มครองสื่อมวลชนในเรื่องการทุจริต เขียนไว้ในมาตรา 70 วรรคสาม พลเมืองและสื่อมวลชนซึ่งให้ข้อมูลโดยสุจริต แก่องค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ หน่วยงานของรัฐ หรือต่อสาธารณะเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ซึ่งไม่มีในรัฐธรรมนูญปี 2540 และ 2550 แต่ได้เพิ่มเข้ามาในร่างรัฐธรรมนูญล่าสุด เพราะฉะนั้นความเป็นอิสระจากรัฐจึงค่อนข้างจะสมบูรณ์มาก และอีกอันที่ต้องแสดงความชื่นชมกับตัวแทนสื่อมวลชนที่อยู่ในกรรมาธิการยกร่าง คือ ท่านมานิต สุขสมจิต ตอนเขียนรัฐธรรมนูญ หมวดดุฒิสภา สมาชิกกรรมาธิการยกร่าง ฯ ระบอบอาชีพอาชีพหนึ่งซึ่งจะได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาคือ อาชีพสื่อสารมวลชน คุณมานิต สุขสมจิต เป็นนักหนังสือพิมพ์อาวุโสที่ผมนับถือและเคารพมากท่านบอกมาให้เอาออกเถอะ เพราะสื่อสารมวลชนไม่ควรเข้าไปเป็นองค์กรทางการเมืองเสียเอง เพราะเป็นคนกลาง ถ้าเซ็นเขียนเอาไว้ก็ทำให้ขาดความเป็นกลางและความเป็นอิสระ อาชีพอื่นวิ่งกันเต็มวุฒิสภา แต่ว่าผู้แทนของท่านโดยธรรมชาติที่ไม่ได้เลือกเข้าไปเอง กลับบอกว่าอย่าเอาวิชาชีพนี้ไปใส่ในวุฒิสภา น้อยนักที่จะเห็นข้อเสนอแบบนี้ที่รักวิชาชีพมากกว่าความมักใหญ่ใฝ่สูงส่วนตัว ทำให้สื่อเป็นอิสระออกจากรัฐ และการเมือง

อิสระประการที่สอง คือ **อิสระออกจกนายจ้าง** มาตรา 49 ไม่ใช่เรื่องใหม่ ทั้งที่เป็นพนักงานลูกจ้างเอกชนและข้าราชการ เขียนไว้ชัดเจนต้องมีอิสระออกจกนายจ้าง แต่ที่เพิ่มมาคือต้องการให้เป็นอิสระออกจกทุน วันนี้เราจะเห็นว่าทุกอย่างเป็นธุรกิจไปหมด ธุรกิจการเมือง สื่อสารมวลชน การกีฬาเกิดขึ้นทุกอย่างมีเงินเข้ามาเกี่ยวข้องรวมทั้งสื่อสารมวลชน เราต้องยอมรับความจริงว่าสื่อสารมวลชนบ้านก็ต้องเช่า ชาวก็ต้องสื่อ เพราะฉะนั้นหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ก็ต้องการโฆษณา จะเห็นจากคนที่ลงทุนโฆษณาคือเอกชนกับรัฐในอดีต เอกชนมีการลงทุนและซื้อหน้ากระดาษสัมพันธ์ รัฐก็เอาบ้างบางที่รัฐเอาหน้านักการเมืองไปใส่หนังสือพิมพ์ หรือ ป้ายต่างๆ เวลาหนังสือไหนวิพากษ์วิจารณ์รัฐก็ถูกปิดโดยมาตรการทางอาวุธุรกิจจึงเพลาการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลลงบ้างฯ นี่จึงพยายามบอกว่ารัฐจะให้เงินสื่อทรัพย์สินอื่นใดทุนอุดหนุนกิจการสื่อมวลชนหรือเอกชนไม่ได้รับการซื้อโฆษณาหรือบริการอื่นจกสื่อมวลชนโดยรัฐ จะกระทำได้อีกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมาย ต้องมีกฎหมายว่าด้วยการโฆษณาภาครัฐ เพราะถ้าใช้เงินรัฐไปลงในสื่อมวลชน อาจต้องมีการประมูลกันและห้ามเอาชื่อนักการเมืองลง อาจต้องทำให้กิจการของหน่วยงานและประมูลกันนี้ก็คือความพยายาม

ในหมวดปฏิรูปก็เขียนเรื่องนี้เอาไว้ในวงเล็บหนึ่ง มาตรา 296 มีกลไกส่งเสริมของผู้ปฏิบัติ ทำงานในวิชาชีพสื่อสารมวลชนให้มีเสรีภาพควบคู่กับความรับผิดชอบ เร่งพัฒนาเทคโนโลยีที่เป็นหลักประกันความเป็นอิสระจากการถูกรวบงำและแทรกแซงโดยอำนาจรัฐและทุน ความเป็นอิสระต่อไปที่จะต้องพูดถึงคือทุนจากรัฐพูดแล้วแต่สิ่งที่ยังไม่แน่ใจว่าเราพูดถึงละเอียดหรือยัง คืออิสระจากทุนของเอกชนวันนี้มีการปลดหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เราพยายามที่จะเขียนเอาไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ยังไม่ทันใช้ก็มีปัญหาว่าการกระทำที่เรียกว่า ใช้อำนาจเข้าไปครอบงำในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร หรือความคิดเห็นต่อสังคมที่เป็นการขัดขวางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าไปปลดและเปลี่ยนข่าวมันเห็นในสื่อหลายสื่อบางสื่อตรงไปตรงมา พอขายหุ้น ยื่นซองข่าวให้คอลัมนิสต์และเปลี่ยนค่ายถอดเสื้อสีเหลืองทิ้งเอาเสื้อสีแดงมาใส่และลงมือทำหน้าที่ คำถามคือ เรากันสื่อให้อิสระจากรัฐแต่ไม่เคยพูดถึงการทำสื่อให้อิสระจากทุน ปัญหานี้เกิดขึ้นทั่วโลก นักการเมืองวิ่งเข้าหาสื่อไมใช่คอลัมนิสต์หรือผู้สื่อข่าวแต่วิ่งไปหาเจ้าของสื่อเพื่อใช้อิทธิพลในการสั่งการผมจึงตั้งคำถามไปยังวงการสื่อและ กสทช. ว่ากล้าไหม ที่จะออกกฎหมายต่อไปนี้สื่อทุกชนิดต้องอยู่ในตลาดหลักทรัพย์ และห้ามบุคคลถือหุ้นสื่อเกินร้อยละ 5 ถ้าท่านเป็นอิสระออกจากทุน ก็ต้องใช้วิธีการของทุนจัดการกับทุน โดยอาศัยอำนาจของกฎหมาย ไม่แน่ใจว่ากฎหมายฉบับนี้จะออกได้หรือเปล่า

อิสระจากรัฐ นายจ้าง ทุนภาครัฐแต่ยังมีอิสระจากทุนภาคเอกชน จึงโยนให้พิจารณาว่าจะทำอย่างไร แต่เรื่องใหญ่ที่สุดวันนี้ คืออิสระออกจากตนเอง อ.พิรงพิรง พูดไว้ว่ารัฐธรรมนูญไทยเห็นเป็นรัฐธรรมนูญที่การันตีสิทธิสื่อมากที่สุดในโลกฉบับหนึ่ง แต่ว่าจิตวิญญาณกฎหมายทำไม่ได้สิ่งที่จะทำได้ คือ สำนึกของสื่อแต่ละท่านจริยธรรมทางวิชาชีพที่จะช่วยให้เกิดสำนึกเหล่านั้นเกิดความภาคภูมิใจว่าท่านกำลังทำหน้าที่ที่สำคัญหรือว่า **ฐานันดรที่ 4** เพราะตรงนี้เองที่รัฐธรรมนูญต้องเขียน วันนี้ก็มีทุกคนให้กำลังใจและออกมาวิจารณ์ให้มีกฎหมายว่าด้วย **องค์การวิชาชีพสื่อสารมวลชน** ซึ่งประกอบด้วยบุคคลในวิชาชีพสื่อสารมวลชนและผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่ใช่เจ้าของรัฐรวมทั้งผู้แทนองค์กรเอกชนและผู้บริโภคเพื่อทำหน้าที่ 4 อย่าง

- 1) ปกป้อง เสรีภาพ และความเป็นอิสระของสื่อมวลชน
- 2) ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานแห่งวิชาชีพ
- 3) พิจารณาคำร้องขอความเป็นธรรมของผู้ได้รับผลกระทบจากการใช้เสรีภาพของสื่อ
- 4) คุ้มครองสวัสดิการของบุคคลที่อยู่ในวิชาชีพสื่อ

สปช.ที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยลูกขึ้นเขียนมาตรการนี้ แต่ก็มีข้อเสนอแนะให้ปรับถ้อยคำแต่มีเสียงระแวงมาจากสื่อมวลชนว่าจะเข้าไปแทรกแซงกิจการของสื่อ ดีที่สุดคือการนำ กรรมการวิสามัญ มาปฏิรูปการสื่อสารมวลชนของ สปช. ซึ่งมีนักวิชาการที่เป็นกลางพันธุ์สื่อมวลชน และ สื่อสารมวลชนเข้าไปอยู่เขียนขึ้นเองและริบเสนอ แต่องค์กรนี้ต้องมี เพราะองค์ที่มีอยู่ในปัจจุบันและไม่ยอมทำกันมาตั้งแต่ปี 2540 ก็รู้ว่ามี เขี้ยวเล็บแคไหน ทั้งหมดนี้ ต้องการการปฏิรูป ซึ่งอยู่ในมาตรา 296 สามวงเล็บปฏิรูปเพื่อให้มีกลไกส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานในวิชาชีพมีเสรีภาพควบคู่ความรับผิดชอบ ปฏิรูปเพื่อพัฒนามาตรการกลไกกำกับสื่อให้มีประสิทธิภาพดูแลตนเองด้านจริยธรรม กำกับดูแลโดยภาคประชาชนปฏิรูปให้มีกลไกจัดสรรและแบ่งปันทรัพยากรสื่อของชาติ ส่งเสริมให้มีสื่อทางเลือก สื่อชุมชน สื่อต่างๆ ที่หลากหลาย โดยสรุปรัฐธรรมนูญนี้เชื่อสื่อต้องการทำให้สื่ออิสระจากรัฐ นายจ้างทุนภาครัฐและไปถึงทุนภาคเอกชน แต่ต้องการสิ่งที่เรียกว่า อิสระจากภายในของสื่อ อิสระออกจากอคติของสื่อ ต้องอาศัยการดูแลกันกันอย่างแท้จริงและไม่ขอรับรองด้วยว่าสื่อจะต้องนำเสนอสาระของรัฐธรรมนูญอย่างครบถ้วน รอบด้าน แต่จะคอยเฝ้าสังเกตดูว่าสิ่งที่เราตั้งความหวังไว้กับสื่อว่าจะทำหน้าที่ให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วนรอบด้านเป็นจริงหรือเปล่า คนที่จะตอบคำถามคือ ท่าน ความหวังและความเชื่อจะเป็นจริงหรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับทุกท่าน

ผู้ดำเนินรายการ : ผมคิดว่าสิ่งที่เราอยากเห็นจากนี้ไป ก็คือ สังคมไทยที่ประชาชนมีเสรีภาพในการสื่อสาร รับรู้ข้อมูลข่าวสาร สื่อมวลชนมีเสรีภาพในการตรวจสอบ แต่ขณะเดียวกันสังคมไทยมีประชาชนองค์กรทั้งหลายที่ตระหนักถึงความรับผิดชอบ เพราะฉะนั้นเราเห็นว่าวันนี้ น่าจะได้นำความคิดข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม ที่จะนำไปสู่การผลักดันให้เกิดความมีเสรีภาพ

อ.จุมพล : เราต้องเข้าใจ เห็นเหตุการณ์บ้านเมืองที่ผ่านมามากมาย เรื่องซึ่งเป็นจุดสำคัญในการเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูปครั้งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวได้บรรจุเรื่องที่ต้องปฏิรูป 11 ด้าน หนึ่งในนั้นมีสื่อมวลชนอยู่ด้วย แสดงว่าต้องมีปัญหา ต้องมีอะไรหลายๆ อย่างที่จะทำให้มีการปฏิรูปเกิดขึ้น

จากการที่ได้ทำการทบทวน รับฟังการวิพากษ์วิจารณ์ สิ่งที่ประชาชนส่วนใหญ่โทษสื่อว่าสื่อไม่ได้ทำหน้าที่อย่างที่ควรจะเป็น สื่อไม่รับผิดชอบต่อสังคม มีอคติ ไม่สามารถที่จะช่วยทำให้บ้านเมืองดีขึ้นได้ซึ่งตรงนี้ทำให้เห็นในแง่ของความรู้สึก อารมณ์ของผู้คนที่ติดต่อสื่อ ทำให้เราอยู่ไม่ได้แล้ว

ผู้ดำเนินรายการ : อาจารย์จะเติมด้วยไหมครับ สื่อ เป็นส่วนสำคัญในการกระตุ้นความขัดแย้งพูดในลักษณะเหมือนพวกเราไม่ค่อยดูดี อยากทราบว่าเราเป็นส่วนหนึ่งในนั้นด้วยหรือเปล่าในงานวิจัยหลายชิ้นออกมาบอกว่า สื่อเป็นส่วนหนึ่งในการทำให้บ้านเมืองมีปัญหา ตรงนี้ก็เป็นข้อยืนยันซึ่งทำให้เรากลับมามีความคิดผมได้รับผิดชอบในจุดนี้พวกเรากรรมาธิการฯ ชุดนี้ได้มองถึงปัญหาต่างๆ ศึกษาแล้วว่าทำไมประชาชนได้มองสิ่งเหล่านี้ เพราะเรื่องของความรับผิดชอบต่อตนเอง เพราะฉะนั้นหลักคิดที่สำคัญของกรรมาธิการฯ ชุดนี้ก็คือ การสื่อสารของประชาชน ถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ในสังคมเสรีประชาธิปไตยแล้วที่สำคัญ ก็คือสื่อมวลชนมีหน้าที่ตามสนองตอบต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนนี้คือภารกิจของท่าน ภารกิจของพวกเราทุกคนที่เป็นสื่อ เพราะฉะนั้นเราหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะตอบคำถามตรงนี้ว่าเราทำอะไรอยู่เมื่อเราบอกว่าหลักคิดเริ่มต้นคือตรงนี้ ก็ต้องถามต่อว่าจะทำงานมีประสิทธิภาพได้อย่างไรหลักประกันอันแรกก็คือหลักสิทธิเสรีภาพ หลักความมีอิสระหลักความมีเสรีภาพในการสนองตอบต่อการแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพื่อประชาชน ตรงนี้สำคัญ เพราะฉะนั้นเมื่อหลักมันเกิดขึ้นตรงนั้น มันก็ตามมาด้วยเรื่องที่สองว่า เมื่อคุณมีอิสระ มีเสรีภาพในการทำงาน ในการแสวงหาข้อมูลต่างๆ แล้วคุณได้ข่าวสารมา คุณรับผิดชอบต่อการรายงานข่าวสารนั้นอย่างไรสิ่งที่เป็นปัญหา คือ การรายงานของคุณถูกต้องว่าพวกเราทั้งหลายที่เป็นสื่อถูกต้องว่า คุณเอาแต่สิทธิเสรีภาพ แต่ไม่รับผิดชอบต่อสังคมหรือคุณทำอะไรมา คุณไม่ได้ใช้มันอย่างถูกต้อง ครบถ้วน รอบด้าน นั้นหมายความว่า จริยธรรมจรรยาวิชาชีพของเรา เราไม่ได้เอามาใช้เป็นประโยชน์ไม่ได้คำนึงถึงเท่าที่ควรหลักคิดนี้เป็นหลักคิดที่สำคัญถ้าท่านประพฤติปฏิบัติในเรื่องของจรรยาวิชาชีพที่แท้จริงท่านจะไม่มีปัญหาไม่ถูกกล่าวหาไม่ถูกโจมตี แต่สิ่งที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ฟ้องว่าไม่ได้ปฏิบัติตามสิ่งเหล่านี้ หรือปฏิบัติไม่ยอมมาก ผมไม่ได้หมายความว่าสื่อทุกคนเป็นแบบนั้นสื่อดีก็มี แต่สิ่งที่มีมันเกิดขึ้นทั้งหลายทั้งปวงที่ผ่านมามากส่วนใหญ่มักกลายเป็นแบบนั้นทำให้เรากลายเป็นปัญหาสังคมส่วนหนึ่งที่เรารู้ได้ดำเนินการหรือกระทำตามเพราะฉะนั้นตรงนี้ก็กลายเป็นหลักคิดในการปฏิรูปแล้วเรานำเอามาว่า เราจะดูแลกันอย่างไร จะทำอย่างไรให้สื่อมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น นี่คือประเด็นหลัก

ที่นี่จะแก้อย่างไรถ้าสื่อมีอิสระแต่สื่อก็ไม่ได้มีอิสระกับกลุ่มทุน ในแง่ของความเป็นเจ้าของสถานีโทรทัศน์ทั้งในแง่ของกลุ่มการเมืองที่เข้าไปครอบงำในช่วงเวลาที่ผ่านมาแล้วจะบอกว่าสื่อมีอิสระผมไม่แน่ใจว่าเป็นข้อจำกัดหรือ การยอมรับของสื่อมวลชนเอง คุณเทพชัย มองเรื่องนี้อย่างไร

คุณเทพชัย : ต้องเริ่มต้นด้วยการยอมรับความจริงก่อน สื่อมวลชนก็เป็นธุรกิจ แต่เป็นธุรกิจที่มีความหมายมากกว่าธุรกิจขายสินค้าทั่วไปเพราะว่ามีความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าธุรกิจอื่นๆ เพราะฉะนั้นความคาดหวังของสังคมก็คือ คนที่เข้ามาทำสื่อจะเป็นเจ้าของ บรรณาธิการ นักข่าว หรือ ช่างภาพก็ตามต้องเข้ามาด้วยความตระหนักต่อการรับผิดชอบต่อสังคมที่ดีแล้ว สังคมต้องมีหน้าที่ตรวจสอบสื่อด้วยผมคิดว่าที่ผ่านมามีกระบวนการช่องทางการตรวจสอบของสื่อที่มีประสิทธิภาพและได้ผลมากขึ้นตลอดเวลา เพราะฉะนั้น

นายทุนที่จะเข้ามาครอบงำสื่อเหมือนเมื่อก่อน ผมว่ามันอาจจะไม่ง่าย และผมก็เชื่อว่าสื่อมวลชนรุ่นใหม่ ที่เข้ามาในตำแหน่งบริหารทางด้านข่าวของสื่อ โดยเฉพาะสถานีโทรทัศน์ที่เกิดขึ้นใหม่ในยุคดิจิทัลก็เป็นคนที่มีความตระหนัก ความตั้งใจในหน้าที่ของการทำสื่อมากกว่าสื่อมวลชนรุ่นก่อนๆ เพราะว่าสภาพทางสังคม สภาพทางการเมืองประสบการณ์การทำข่าวที่ต่อเนื่องของคนเหล่านี้อยู่ ผมมีความหวังที่จะเห็นบทบาทของสื่อมวลชนในเชิงสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบมากขึ้น แต่ว่าแน่นอนว่าเป็นกระบวนการที่เพิ่งเริ่มต้น ต้องใช้เวลาในการปรับตัว เรียนรู้มากเป็นพิเศษ เพราะฉะนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นในขณะนี้ เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อทางการเมือง สังคมเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านที่สำคัญมาก คนทำสื่อและคนที่เกี่ยวข้องกับสื่อคงต้องหันมามองตนเองมากเป็นพิเศษเหมือนกัน เพราะที่ผ่านมาสื่อมวลชนมีบทบาทอยากมากให้มีการเรียกร้อง ปฏิรูปราชการ ทหาร ตำรวจ สังคม แต่ว่าสื่อมวลชนไม่ค่อยเรียกร้องหรือหันกลับมามองตนเองเท่าไรว่าสื่อต้องปฏิรูปตนเองแค่ไหน อย่างไร เดี่ยวอาจารย์เป็นคนบอกตรงนี้ได้ และ ผมคิดว่าเป็นโจทย์ที่ใหญ่มากไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นก็ตามคนในวงการสื่อก็มีความเชื่อมั่นว่ายังสื่อก็ยังเป็นสถาบันหลักของสังคมสถาบันหนึ่งอยู่ เพราะฉะนั้นบทบาทของสื่อจากนี้ไปมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น ถึงแม้สื่อสังคมออนไลน์จะใหญ่ขึ้น มีเสียงมากขึ้นแต่ว่าบทบาทของสื่อกระแสหลักในการตรวจสอบข้อมูล การเป็นช่องทางแสดงความคิดเห็นการระดมข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาสังคมยังมีความจำเป็นอยู่ซึ่งผมคิดว่าเป็นโจทย์ที่ทำหายมากตอนนี้เรามีภูมิทัศน์สื่อใหม่เกิดขึ้นสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล 24 ช่องอีกหน่อย กสทช. ก็จะออกใบอนุญาตให้มีทีวีสาธารณะวิทยุดิจิทัลเกิดขึ้นมาอีกเพราะฉะนั้นบทบาทของสื่อกระแสหลักจะไม่ลดลง แต่จะเพิ่มขึ้นในลักษณะที่ทำให้มีความหมายมากกว่าสื่อที่เป็นสื่อใหม่ ที่เกิดขึ้นในโลกสังคมออนไลน์ ไม่ใช่การลอกข่าว สะท้อน ขยายข่าวลือที่เกิดขึ้นตรงนี่คือสิ่งที่สะท้อนความรับผิดชอบ อีกด้านหนึ่งสื่อก็ต้องการเสรีภาพซึ่งทุกคนคงไม่ปฏิเสธว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในสังคมประชาธิปไตย แต่อีกด้านหนึ่งความรับผิดชอบก็เป็นสิ่งที่สังคมอยากเห็นและสื่อต้องตระหนักด้วยว่าเสรีภาพจะมีความหมายก็ต่อเมื่อมันถูกใช้ในทางสร้างสรรค์ เพื่อเป็นประโยชน์แก่สังคม

ปัจจุบันนี้คงมีคำถามว่า การที่มีสื่อจำนวนมากขึ้น มีสถานีโทรทัศน์มากขึ้น จะทำให้เกิดผลทางบวกมากขึ้นเหมือนที่ทุกคนคาดหวังหรือเปล่า อาจยังเป็นคำถามอยู่มันก็ระดับหนึ่งผมคิดว่าทำให้สังคมมีทางเลือกมากขึ้นสื่อมีการแข่งขันตรวจสอบกันเองมากขึ้น ข้อมูลข่าวสารก็ผ่านกระบวนการตรวจสอบในบางสื่อกันเองมากกว่าเมื่อก่อนเพราะมีทางเลือกมากขึ้น แต่ขณะเดียวกัน พบว่ามันเป็นการแข่งขัน

ผู้ดำเนินรายการ : แต่เอาเข้าจริงๆ มันคือการลอกข่าวกันไปมาผสมผสานกันทั้งสองอย่าง มันก็มีสิ่งที่เป็นเชิงบวกพอสมควร แต่สิ่งที่เป็นความท้าทายอย่างการลอกเลียนข่าวที่พูดถึง มันก็เป็นสิ่งที่ถึงจุดหนึ่งสื่อกระแสหลักก็ต้องทบทวนตนเองแต่เชื่อว่าสื่อสังคมออนไลน์ก็ช่วยตรวจสอบสื่อด้วย หลายครั้งที่เห็นก็หงุดหงิดเหมือนกันเห็นบางข่าวก็เกิดคำถามมากเป็นประเด็นที่สื่อต้องถามตนเองด้วย อย่างเมื่อ 2 สัปดาห์ก่อนมีคดีฆาตกรรมคดีหนึ่งที่ผู้หญิงเป็นตำรวจและแฟนเป็นตำรวจเหมือนกัน ผู้หญิงอยู่หน้าห้องของตำรวจชั้นผู้ใหญ่คนหนึ่ง แล้วก็ถูกฆาตกรรมตอนหลังแฟนยอมรับว่าเป็นคนฆ่าและฆ่าตัวตายตามไปด้วย ผมก็นั่งดูข่าวจนเห็นชัดเจนว่ามีการลอกข่าวที่วิทุกช่องมีข่าวเหมือนกันหมด พอดูแล้วรู้ทันทีว่ามาจากแหล่งข่าวเดียวกันไม่มีสื่อไหนบอกว่าที่เห็นนั้นจริงหรือเปล่า จริงๆแล้วเป็นคำถามใหญ่ว่าสื่อรู้หรือเปล่าว่าตนเองต้องมีการรับผิดชอบต่อสังคมที่จะไม่ไปส่งเสริมเรื่องมงาย เรื่องที่ไม่มีสาระ ซึ่งตรงข้ามกับเรื่องหนึ่งที่ผมจะเปรียบเทียบก็คือเมื่อ 2 ปีที่แล้วมีการพบศพของพระเศียรชาร์ดที่ 3 ของอังกฤษ ตายมาแล้ว 500 กว่าปี พบศพอยู่ภายใต้ลานจอดรถแห่งหนึ่ง ถ้าเป็นเมืองไทยรับรองเลยว่ามันจะเป็นข่าวลือสะพัดมีวิญญาณมีคนเข้าฝันแต่ของเขาไปนำศพไปตรวจดีเอ็นเอทำข่าวขึ้นเดี๋ยวจบ ไม่มีเรื่องพวกนี้เลยซึ่งมันสะท้อนถึงความรับผิดชอบของสื่อด้วยว่า สื่อต้องไม่ทำข่าวแบบนี้ ไม่ควรขยายข่าวและเชื่อเรื่องที่ไม่ควรเชื่อผมกำลังพูดถึงเรื่องที่ถูกกล่าวถึงที่สุด ไม่ได้พูดถึงเรื่องการเมือง สังคม ที่เป็นประเด็นสำคัญมากกว่านี้ นี่เป็นตัวอย่างให้เห็นว่าความรับผิดชอบของสื่อในการให้ความรู้ ให้มีความเท่าทันมากขึ้น ยังเป็นความท้าทายอยู่ ผมจะสรุปสั้นๆ

ในช่วงนี้ ก็คืออยากให้สื่อตระหนักในความรับผิดชอบที่มีอยู่ในฐานะคนส่งสารคนรายงานข่าวไม่ใช่แค่รายงานสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ใช่แค่ขยายความสิ่งที่ได้ยินมาแต่หน้าที่ที่สำคัญของสื่อโดยเฉพาะบริบทที่สำคัญ คือจะทำอย่างไรสื่อถึงจะมีบทบาทในการทำให้สังคมรู้เท่าทันฉลาดตั้งคำถามเป็น ถ้าทุกคนในสังคมไทยรู้เท่าทันคิดเองเป็นไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ ตั้งคำถามได้และมีส่วนร่วมรัฐธรรมนูญก็ไม่ต้องร่างมากมายการเมืองจะดีขึ้นสื่อมวลชนดีขึ้นทุกคนดีขึ้นหมดแต่ถ้าตราบใดทุกคนยังเชื่อสิ่งที่ไม่ควรเชื่ออย่างมงายในสิ่งที่นักการเมืองบอก นักการเมืองยังกำหนดชะตากรรมเราได้ สื่อก็ยังรายงานเรื่องแบบนี้อยู่ ผมคิดว่าคงยากเหมือนกัน

ที่สักรู้ ผมถามคุณเทพชัย อยากให้อาจารย์ขยายหน่อยว่าในบริบทหนึ่ง ผมคุยกับอาจารย์ก่อนขึ้นเวทีนี้ก็คือว่าเราจะเห็นความยากต่อการบริหารจัดการสื่อที่ต้องเสียเงินไปประมูลมาแพงๆ ในขณะที่ต้องรับผิดชอบแต่ภาพที่เราเห็น คือ สื่อชุดนี้ร้องมาพยากรณ์อากาศ เมื่อเช้าผมเพิ่งเห็นนักเรียนผมส่งมาใส่ชุดข้างบนเป็นรูปพืชข้างล่างเป็นกางเกงขาสั้นมาอ่านข่าวโลกโซเชียล ระวังวารสารศาสตร์ กับ สื่อสารมวลชนที่ต้องการเรตติ้ง ต้องการให้เกิดขึ้นใหม่ภายใต้ภูมิทัศน์สื่อที่เป็นแบบนี้

อาจารย์มานะ ตรียาภิวัฒน์ : เวลาที่เราพูดถึงเรื่องเสรีภาพสื่อเรามักจะพูดในภาพรวมโดยส่วนใหญ่ ถ้าหากเราแยกให้เห็นอย่างชัดเจน เสรีภาพสื่อในที่ที่เราพูดกัน เรามองในมิติของการเมืองเป็นส่วนใหญ่ เช่น มองว่าช่วงนี้มีเสรีภาพ มีข้อมูลหรือไม่ มองเฉพาะมิติทางการเมืองแล้วแยกออกมาเป็นส่วนเศรษฐกิจ หรือส่วนอื่นๆ จะเห็นว่าวิทยุกับโทรทัศน์ในประเทศไทยไม่เคยมีเสรีภาพมาก่อน เพราะเราถูกรวบงำโดยรัฐในแต่ละยุคสมัย เพราะฉะนั้นบางยุคเสรีภาพอาจให้บ้างเล็กน้อยภายใต้การควบคุมของรัฐ ไม่แปลกใจเลยว่าสถานีโทรทัศน์บางช่องสามารถเปลี่ยนสีได้ตามบางรัฐในช่วงนั้นๆ เช่นวันนี้รัฐสีนี้โทรทัศน์ก็เปลี่ยนไปตามสีนี้ วันพรุ่งนี้เปลี่ยนรัฐได้พร้อมเปลี่ยนสีทันที เราเห็นว่าตอบสนองความต้องการของรัฐแต่ผมมองในเชิงเศรษฐกิจอย่างที่คุณเทพชัยพูดว่า ทุกวันนี้สื่อโดยเฉพาะโทรทัศน์และวิทยุเป็นสื่อธุรกิจก็พร้อมมีเสรีภาพเพื่อตอบสนองธุรกิจตอบสนองเจ้าของอยู่ตลอดเวลาผู้สนับสนุนรายใหญ่บอกว่าไปทางนี้คุณก็ไปทางนี้ ไม่แปลกใจว่าโทรทัศน์สมัยนี้มีโฆษณาเต็มหน้าไปหมด อาจจะมี tie in บ้าง หรือ กลืนกับเนื้อหาข่าวไปเองก็เยอะ แยกไม่ออกกว่าเป็นข่าวธุรกิจสิ่งที่ประชาชนควรบริโภค หรือเป็นโฆษณา ในเชิงมิติเศรษฐกิจถือว่ามีเสรีภาพเต็มที่ แต่ในมุมของเจ้าของหรือผู้สนับสนุนมองในมิติสังคมและวัฒนธรรม เสรีภาพของสื่อก็เต็มที่เช่นกัน โดยที่ไม่สนใจในเรื่องความรับผิดชอบต่อประชาชน เมื่อสักรู้ที่พูดถึงพิธีกรที่แต่งตัววาบหวีไม่แปลกใจเลยว่าถ้าเรายังปล่อยให้เหตุการณ์นี้เกิดขึ้น อาจจะมีการ...บางอย่างหลุดออกมาบ้างเพื่อเรตติ้ง เรตติ้งเป็นตัวสำคัญที่จะบอกว่าคนเข้ามาหรือไม่มาก แล้วแน่นอนว่ามีการแชร์ในโลกสังคมออนไลน์หลายๆคนเปิดหาช่องไหนกันแน่ อยากรู้ อยากดู กลายเป็นโฆษณาให้เขาไปอีก ย้อนถามว่าเสรีภาพที่เราพูดถึงมักจะจำกัดแค่ทางการเมือง แต่พอถึงเสรีภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม สื่อเรามีเต็มที่โดยขาดความรับผิดชอบต่อ

เสรีภาพของสื่อในแง่สังคมและวัฒนธรรมหลายๆ ครั้งเห็นสื่อละเมิดประชาชนคนเล็กคนน้อยมากเป็นเหยื่อ เมื่อสักรู้คุณเทพชัยพูดกรณีการฆ่าตำรวจผู้หญิง นอกจากเรื่องของการลอกข่าวแล้วยังไม่ให้เกียรติภาพศพต่างๆเกิดขึ้นเต็มไปหมดแม้กระทั่งเมื่อเร็วๆ นี้ กรณีข่าวข่มขืนหญิงชราทำให้เห็นหน้าของหญิงชราที่โดนข่มขืน แทนที่จะป้องกันสิทธิ กลับบอกหมดเห็นชื่อและหน้าตาเป็นอย่างไรคิดว่าหลายๆ ช่องเป็นลักษณะนั้น สื่อมีเสรีภาพในแง่มุมนี้เต็มที่ เพราะฉะนั้นสิ่งที่คาดหวัง คือ การจำกัดเสรีภาพสื่อในแง่การไปละเมิดสิทธิคนเล็กคนน้อย การเอาใจผู้สนับสนุนหรือเจ้าของโดยไม่สนใจประชาชน แต่ไปฆ่าเสรีภาพแง่มุมทางการเมืองเพื่อเปิดช่องให้สื่อทำงานตรงนั้นได้เต็มที่มากขึ้น บางแง่มุมเราจำเป็นต้องจำกัดดูแลในเรื่องความรับผิดชอบต่อแต่บางแง่มุมเราต้องไปขยาย ไม่ใช่ไปพูดในภาพรวมเฉยๆ ว่าต้องการเสรีภาพหมดทุกอย่าง เสรีภาพต้องควบคุม หากไปกระทบกับสิ่งที่ทำให้สังคมเดือดร้อน

ผู้ดำเนินรายการ : เดี่ยวผมสงวนคำแปลยุติให้คุณเทพชัยอีกรอบในประเด็นที่พาดพิงถึง แต่เข้าใจว่าตอนนี้ในหลายๆ องค์การจะมีมิติของสื่อทั้งนักข่าวและกองบรรณาธิการ ชั่วโง่งในการทำงานเยอะขึ้น ก็จะ

เห็นใจคนทำสื่อคือการมอนิเตอร์มันละเอียดได้ไม่ถึงทุกเม็ด แต่ถ้าหากนักข่าว คนตัดต่อ หรือโปรดิวเซอร์เองเข้าใจมันจะไม่มีโอกาสหลุดและช่างภาพก็เข้าใจ นี่คือเรามองในแง่ใหญ่แต่ในแง่จุดย่อยๆ จะมีโอกาสหลุดที่นี้ผมเรียนถามอาจารย์ ประเด็นเรื่องของสื่อเอง ถ้าอาจารย์ไม่ได้อยู่ในวงสื่อ แต่ผมคิดว่ามีประเด็นที่ได้รับผลกระทบในแง่ของการต่อต้านการทุจริต คอร์รัปชัน ถ้าเราสนใจเพียง 5W1H โดยที่ไม่ตั้งคำถามถึงกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์การแก้ไข้ปัญหาได้น้อยมาก อาจารย์คาดหวังหรือมองว่าภารกิจของสื่อกับการทำข่าวสืบสวนสอบสวนในวันนี้เป็นอย่างไรบ้าง

อาจารย์มานะ นิมิตมงคล : ขอยกตัวอย่าง 2 เรื่อง เรื่องแรก ที่เราเห็นเป็นข่าวดัง ในบ้านเราช่วงที่ผ่านมาคือการค้ามนุษย์ใน 2 - 3 ที่ผ่านมา คือ **ข่าวโรชิงญา** ก่อนหน้านี้เป็นเรื่องการประมง และ**ปัญหาสายการบินของกรมการบินพลเรือน** มีปัญหาทำนองนี้เป็นข่าวดังขึ้นมา เราจะได้ยินผู้มีอำนาจในรัฐบอกว่า เรื่องของกรมการบินที่เป็นปัญหา คือข้าราชการไม่พอ กฎหมายเก่า ส่วนเรื่องโรชิงญาภาพชัดเจนมากก็มีความกระตือรือร้นที่จะไปย้ายนายตำรวจจำนวนมากตามขึ้นมา กรณีปัญหาที่ร้ายแรงแบบนี้ถ้าเราไปรับฟังเชื่อว่าจบเท่านี้ ประชาชนจะไม่เข้าใจว่าเบื้องหลังคืออะไร กรณีของกรมการบินพลเรือนเป็นปัญหาที่ชัดเจนเพราะเบื้องหลังเป็นปัญหาคอร์รัปชันที่ข้าราชการมีการรับสินบนช่วยเหลือเกื้อกูล คนบางกลุ่มเพื่อให้ได้เปรียบทางการค้าอำนวยความสะดวกตนเองให้สามารถทำธุรกิจได้เร็วและละเว้นเงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติตามสากลทั่วไปนี้เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนแต่เบื้องหลังที่ผ่านมาข้าราชการได้ปฏิบัติหน้าที่โดยขาดความรับผิดชอบที่บอกว่ากฎหมายมีมาตั้งแต่ปี 2490 กว่าๆ เป็นกฎหมายที่เก่ามากแต่จริงๆ แล้วกฎหมายฉบับนี้ได้รับการแก้ไข้มาแล้ว9ครั้ง ประชาชนได้รับรู้ใหม่ ไม่ใช่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีบอกว่ากฎหมายมันเก่ามากแล้วล้าสมัยแต่จริงๆ กฎหมายนั้นมีการแก้ไข้มาแล้วแล้วทำไมยังแก้ไข้ไม่ได้อีกที่ผ่านมาข้าราชการเอาปัญหาเหล่านี้ไปซุกไว้ทำไมถ้าเจ้าหน้าที่ไม่พอ รู้ล่วงหน้ามานานแล้วทำไมถึงไม่ทำอะไรนักการเมืองที่เข้ามาเป็นผู้มีอำนาจในการบริหารสั่งการ นี่เป็นตัวอย่างชัดเจนคนพวกนี้ไม่ได้สนใจ ใส่ใจที่จะพัฒนาระบบราชการอย่างแท้จริงเข้ามาแล้วมองเห็นว่าอะไรที่ทำได้สร้างผลงานให้กับตัวเองที่ใหญ่โตได้ เขาแสวงหาอำนาจที่จะควบคุมราชการ แต่ไม่ได้ใส่ใจที่จะพัฒนาระบบราชการ เป็นเรื่องที่ผมเองคาดหวังและสังคมก็คาดหวังว่าถ้าสื่อมวลชนได้มีการสืบสวน เปิดประเด็นเหล่านี้ขึ้นมาให้ประชาชนได้เข้าใจว่าเบื้องหลังคืออะไรมันจะกลายเป็นบทเรียนให้สังคมรับรู้และติดตามต่อไป

อีกเรื่องหนึ่งที่ชัดเจนมาก เมื่อ 2 วันนี้อง ในหน้าหนังสือพิมพ์จะเห็นว่าเหมือนการเฉลิมฉลองประเทศไทยได้มีการแก้ไข้พระราชบัญญัติรัฐธรรมนูญ ปปช. ให้อนุมัติตาม AEC เรียบร้อยแล้วประเทศไทยมีกฎหมายมาตรฐานสากลแล้ว ปปช.ก็ออกมาแถลงว่าทำได้แล้ว แต่จริงๆ กฎหมายที่ ปปช. แก้ไข้ฉบับนี้เป็น การแก้ไข้ที่เพียงแคให้สอบผ่านในวันนี้เท่านั้น ซึ่งทางวันที่ 21 นี้ ประเทศบาเรนและเนปาล ซึ่งเป็นตัวแทนของ AEC จะเข้ามาทำการประเมินประเทศไทย ซึ่งถ้าประเมินไม่ผ่านถือว่าเสียหายมากกฎหมายนี้จึงผ่านไปได้ ถ้าให้คะแนน 100 สิ่งที่ได้จากกฎหมายนี้มีแค่ 51 คะแนน ทำให้สอบผ่านเท่านั้น

ขออนุญาตอ่านตรงนี้ให้ฟัง(จะให้ให้นักข่าวไปแกะต่อใช้ใหม่ครับ)ก่อนหน้า ปปช. เสนอแก้ไข้กฎหมายขึ้นมาครั้งหนึ่ง ในกฎหมายที่ ปปช.เสนอให้แก้รวมเรื่องของการเพิ่มอำนาจ ประสิทธิภาพในการทำงานของ ปปช. แต่ถูกตีตกทั้งหมดให้เหลือแค่เขียน AEC ส่วนที่ไปเขียน AEC สิ่งที่เราได้จากคำแถลงของเลขาธิการ ปปช. บอกว่าเรามีการแก้กฎหมายในการลงโทษกรณีที่คนของเราไปทำธุรกิจติดสินบนเจ้าหน้าที่ต่างประเทศ เรื่องอายุความถ้าผู้ร้ายในคดีคอร์รัปชันหนีไปก็อายุความสะดุดหยุดลง แต่จริงๆ แล้วบทบัญญัตินี้มีอยู่แล้วเพียงแต่ครั้งนี้มาเขียนให้ชัดเจนในพระราชบัญญัติเท่านั้นเอง

การลงโทษนิติบุคคลที่มีส่วนร่วมในการคอร์รัปชันให้มากขึ้นในภาคเอกชน ทั้งหอการค้ากรมการอุตสาหกรรม องค์การต่อต้านคอร์รัปชันก็มีการสนับสนุนมานานแล้วเรียกร้องมานานแล้วไม่ต้องรอเขียนAEC แต่สิ่งที่เราไม่ได้ และยิ่งใหญ่มากคือเรื่องการคุ้มครองพยาน คนที่เปิดโปงพฤติกรรมคอร์รัปชันเต็มรูปแบบ

การกระทำที่ขัดขวางกระบวนการยุติธรรมพวกที่ช่วยกันปกปิด สร้างหลักฐานการยึดทรัพย์โดยไม่ต้องรอคำพิพากษา ในกรณีที่มีการชี้ชัดว่าเป็นทรัพย์ที่เกิดจากการทุจริต การคอร์รัปชัน ดิดสินบน ปปช. มีมติแล้วให้ทำการยึดทรัพย์ได้เลย อันนั้นก็ไม่ได้ และใหญ่ที่สุดเลยเป็นประเด็นที่อยู่คู่กันมานานเป็นสาเหตุที่ทำให้เรื่องนี้สอบตกมานาน คือ ให้มีการยึดทรัพย์ในต่างแดนคนที่คอร์รัปชันในบ้านเราแล้วเอาเงินไปซ่อนไว้ที่ต่างประเทศให้สามารถยึดกลับมาได้ แต่ตัวนี้ถูกตัดออกไป มันยังไม่ได้อะไร หรือ การส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนในคดีคอร์รัปชันอันนี้ก็ไม่ได้อะไร จึงจะเห็นภาพการสิ่งที่ปรากฏในสื่อเป็นเหมือนการเฉลิมฉลองว่าเราได้กฎหมายที่เป็นมาตรฐานแต่จริง ๆ มันไม่ได้ผลที่ตามมา ณ วันนี้ ถ้าประชาชนไม่เข้าใจว่าคอร์รัปชันมันยังคุกรุ่นอยู่ยังซ่อนอยู่มีการกระทำ(ยังไม่ตื่นตัว)เขาก็ไม่ตื่นตัวมีการสำรวจในอาเซียน ถ้ามว่า คุณเชื่อหรือไม่ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาคอร์รัปชันได้ ประเทศในอาเซียนสอบผ่าน เขมร ลาว เมียนมาร์ สอบผ่านหมดเลยมีประเทศไทยกับอินโดนีเซียเท่านั้นที่สอบตก คนไทยไม่เชื่อว่าประชาชนจะต่อสู้กับคอร์รัปชันได้อันเป็นผลจากการรับรู้ของประชาชนในสังคม เข้าไม่มีความเชื่อมโยงว่ามีบางสิ่ง บางอย่างซ่อนอยู่เบื้องหลังถ้าเราไปรับประเด็นจากผู้มีอำนาจ เขาจะพยายามรักษาภาพพจน์เพราะฉะนั้นสิ่งที่เป็นจริงทั้งหลายเป็นหน้าที่ของสื่อที่ต้องขุดค้นขึ้นมา

ผู้ดำเนินรายการ : อาจารย์ ดร.มานะ จะเสริมประเด็นนี้ ในฐานะสื่อถ้าเราไม่ตั้งคำถามดมกลืนไม่ออกเราก็แค่เอาไมค์แล้วก็เลือกบางเรื่องที่เขาพูดมาเขียนประติดประต่อ

อาจารย์มานะ ตรีวิทยาภิวัฒน์ : ผมเห็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งของสื่อมวลชนไทย ในฐานะที่เป็นนักวิชาการสอนลูกศิษย์ที่ออกไปทำงานในวิชาชีพ เราเห็นภาพอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้น คือ ภาพของนักข่าวที่ทำข่าวเป็นเสมือนบุคคลที่คอยบันทึกเสียงแหล่งข่าวว่าพูดอะไร แล้วถามอีกแหล่งข่าวหนึ่งเพื่อให้เกิดความขัดแย้งเกิดขึ้น สิ่งนี้นักข่าวส่วนใหญ่ไม่ได้มีการตั้งคำถาม Why หรือทำไมถึงเป็นแบบนั้น เมื่อสักครู่นี้ อ.มานะ ได้พูดถึงกฎหมาย ปปช.พอเขาแถลงมาเห็นว่าดีก็จบตามนั้น หรือไม่อย่างนั้นก็ไปถามอีกฝ่ายหนึ่งที่ทะเลาะกันไม่ได้ตั้งคำถามว่ามีมากกว่านั้นไหม หรือลองลึกไปว่าเป็นอย่างไร ไม่ได้มีการทำการบ้านตรงนี้ไม่ดีหลายๆคนไม่ได้ทำข่าวแต่ไม่คิดลอกทั้งในแง่ทางตรงและทางอ้อมก็ตาม อันนั้นเป็นปัญหาอย่างหนึ่ง

ในการดูข่าวของเรา ประชาชนทั่วไปไม่มีความแตกต่างไม่ว่าสื่อไหนเป็นภูมิทัศน์แบบเดิม 6 ช่อง 24 ช่องหรือในอนาคต 48 ช่อง ถ้าดูไปแล้วไม่มีการตั้งคำถาม Why หรือทำไมไม่ได้ลึกเราก็จะบริโภคข้อมูลข่าวสารในแบบเดิมๆ โดยหลังคิดว่ามีเสรีภาพในการเสพสื่อมากขึ้นเพราะฉะนั้นแล้วสิ่งหนึ่งที่รางวัลแสงชัยฯ ได้เปิดประเด็นไว้เป็นสิ่งที่ดีคือ การกระตุ้นนักข่าวแต่ละสถานีลงลึก ตั้งคำถามว่าทำไมถึงเป็นแบบนั้น ไม่เชื่อสิ่งที่แหล่งข่าวพูด ลองลึกไปว่ามันเกิดอะไรขึ้นและสมดุลข่าวให้ได้ ไม่ใช่ว่าแหล่งข่าวพูดแบบนี้ เชื่อหมดเลยเพราะว่าแหล่งข่าวมีตำแหน่งสูง อย่างแรกเราถูกสอนมาในตอนเรียนว่าอย่าเพิ่งเชื่อแหล่งข่าว ให้มีการตรวจสอบต่างๆ แต่เวลาทำงานจริงเลยตั้งคำถามว่าแหล่งข่าวพูดอะไร เชื่อหมดเลย นั่นก็เป็นปัญหาอย่างหนึ่ง

ผู้ดำเนินรายการ : "เดียวปิดข่าวไม่ทัน เดียวออกข่าว" นั่นเป็นการอ้างที่แข่งขันกันจนเกินไป เพราะฉะนั้นเราจะเห็นแหล่งข่าวบางคนตายแล้วเกิดใหม่ซ้ำๆ เพราะแถลงไปก่อนว่า ตาย ปรากฏว่ายังไม่ตายอย่าลืมน่าสื่อมวลชนอยู่ได้ด้วยความสำเร็จก็โอ แต่ทุกวันนี้เราน่าจะตั้งคำถามว่าความ น่าเชื่อถือของสื่อมวลชนลดน้อยลงไปหรือไม่ ถ้าพูดแบบไม่เอาใจกันก็ถือว่าลดลงอย่างมาก ขาดการตรวจสอบจากหลายๆส่วนอย่างมาก ถ้ายังหลงระเริงว่าจะสามารถกุมทิศทางการทำงานได้ ถือว่าคิดผิด บางทีการนำเสนอออกมาในสังคมออนไลน์หรือส่วนอื่นๆเขาประณามคุณมากกว่านั้นเยอะ ถ้ายังไม่สนใจวันหนึ่งคนดูก็จะมองคุณเหมือนรายการตลกเพราะความน่าเชื่อถือจะหมดไป อำนาจในการตรวจสอบการคอร์รัปชันจะน้อยลงไปเรื่อย ๆ สะท้อนถึงสังคมเอง ประชาชนไม่ต้องแปลกใจแม้กระทั่งสื่อยังไม่ตั้งคำถามประชาชนจะตั้งคำถามเรื่อง คอร์รัปชันหรือเปล่านั้นก็อีกเรื่องหนึ่ง

ผู้ดำเนินรายการ : คุณเทพชัย เราต้องแก้ตัวใหม่กับสิ่งที่นักวิชาการกับผู้ทรงรณรงค์ด้านคอร์รัปชั่น ตั้งคำถามกับสื่อมวลชน ในลักษณะของการทำงานแบบนี้

คุณเทพชัย : จริง ๆ แล้วสื่อต้องหันมามองตัวเอง เป็นสิ่งที่ผมพยายามย้ำมาตลอดเพราะว่าสิ่งที่ผมพูดคงไม่สะท้อนถึงความคิดเห็นของสื่อทั้งหมด ซึ่งผมเชื่อว่ายังมีแง่คืออยู่เยอะพอสมควรไม่อย่างนั้นสื่อคงไม่มีความหมายมากเหมือนปัจจุบันนี้ แต่ประเด็นหนึ่งที่ผมคิดว่ามันสำคัญมาก นำพุดถึงบทบาทของสื่อทุกวันนี้ แทบไม่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบสังคมมากนัก แนนอนว่าการไปไล่ถาม นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ปลัด เพราะคนพวกนี้มีหน้าที่ในการบริหารประเทศ ซึ่งสื่อต่างประเทศก็ถามประธานาธิบดี หรือ รัฐมนตรีแต่ว่า ความรับผิดชอบของสื่อไม่ได้จบแค่การถามรัฐมนตรีหรือปลัดความรับผิดชอบของสื่อมีมากกว่านั้น เพราะสิ่งที่เขาพูดมาเป็นสิ่งที่ต้องใช้ในการติดตามผลงานว่าเขาพูดจริงหรือไม่ แต่ที่ผ่านมาสื่อจบแค่นั้นเพราะฉะนั้นสิ่งที่สื่อต้องทำ คือ ต้องติดตามสิ่งที่นักการเมืองผู้บริหารประเทศให้คำมั่นสัญญาไว้ว่าในทางปฏิบัติมันทำจริงจังมากน้อยแค่ไหนตรงนี้เป็นสิ่งที่ขาดมากการทำให้ประชาชนตื่นตัวมีความรู้เท่าทัน เกิดจากกระบวนการตรงนี้ไม่ใช่แค่เอาไมค์ไปชี้ให้นักการเมืองตอบ แต่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ที่สื่อไปตรวจสอบเพิ่มเติมถ้าสื่อทำได้ต่อเนื่องอย่างจริงจังกว้างขวางเชื่อว่าคำถามที่คุณมานะถามว่า ทำไม่ถึงเฉยเมยในการสู้กับคอร์รัปชั่น มันจะไม่มีการถามอยู่เลยเพราะทุกคนรู้ว่าเป็นหน้าที่ของเขาแต่สิ่งนี้คือสิ่งที่ยังขาดอย่างมากในการทำหน้าที่ของสื่อ

ผู้ดำเนินรายการ : ถ้าเราไม่โทษสื่อในสนามบางคนว่าเป็นแบบนี้ เราจะมองไปที่คนที่คัดค้านในทุกวันนี้สถานีโทรทัศน์เกิดขึ้นเยอะมากนักข่าวเก่งๆ ก็กลายเป็นนักข่าวอาวุโส นักข่าว อาวุโสก็ทำงานกลายเป็นบก.ตามสถานีต่างๆ ความรู้สึกในการคัดค้านที่จะตั้งคำถามในวันนี้ คุณเทพชัยคิดว่ามีพอที่จะชี้ทิศทางหรือห้องๆ ที่อยู่สนามข่าวได้บ้างไหม

คุณเทพชัย : ถ้าพูดเฉพาะในสถานการณ์ปัจจุบัน หลังจากที่เกิดโทรทัศน์ดิจิทัล ผมยังมองด้วยความลำบากผมเองดูข่าวโทรทัศน์แน่นอนว่ามีข่าวที่ซ้ำกัน ลอกเลียนกันมาแต่ก็มีบางจุดที่เห็นความพยายามของโทรทัศน์หลายช่อง พยายามสร้างความแตกต่างเจาะลึกในบางเรื่องหรือให้ข้อมูลเพิ่มเติม ลองนึกภาพว่าถ้าทุกสื่อทำแบบนี้ก็จะได้ผลที่ชัดเจนมาก เพียงแต่ว่าที่เกิดขึ้นมีเพียงบางจุดเท่านั้นย้อนกลับไปประเด็นที่ อ.มานะ พุดถึงเมื่อสักครู่ บางครั้งมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วเราก็เสียใจรู้ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรเกิดขึ้นแต่สิ่งสำคัญที่เกิดขึ้นคือเป็นความตั้งใจ นโยบาย อุบัติเหตุ หรือ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของคนที่ยังเฝ้าคุมสถานการณ์ ในขณะที่นั้นถ้าเป็นนโยบายหรือเจตนาที่พยายามขายข่าวแบบนี้ อันนี้น่าประณามแต่ถ้าเกิดขึ้นจากความผิดพลาดของคนที่ยังไม่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ก็เป็นความผิดที่ต้องเข้าไปแก้ไขต้องรู้สำนึก ขอโทษและไม่ให้เกิดขึ้นอีก เชื่อว่าโทรทัศน์เกือบทุกช่องคงมีโอกาสได้พูดคุยกับบก. หรือ ผู้ประกาศข่าวมาแลกเปลี่ยนกันในประเด็นของความรับผิดชอบการสร้างความน่าเชื่อถือของสังคมที่มีต่อสื่อ ส่วนใหญ่ทุกคนเป็นผู้บริหารข่าวรุ่นใหม่ทุกคนยอมรับว่าภาพลักษณ์ของสื่อต่อประชาชนตกต่ำลงเหมือนที่อาจารย์มานะพุด ถึงขั้นบอกว่าเป็นสมัยก่อนผู้นำประเทศทะเลาะกับสื่อเมื่อใดเตรียมนับถอยหลังได้เลย แต่ทุกวันนี้นายกฯ คำสื่อได้ทุกวันไม่มีใครปกป้องสื่อมีแต่คนซ้ำเติมสื่อ

หลังจากที่ คสช. เข้ามาใหม่ๆ มีคำสั่งที่เป็นการปิดกั้นเสรีภาพสื่อ สื่อก็ไว้วางใจกันใหญ่ประชาชนเงยบออาทิตย์ต่อมาเฟสบุ๊กตัดไปครึ่งชั่วโมงประชาชนทั้งประเทศเดือดร้อนหมด แสดงว่าประชาชน ไม่ได้แคร์เสรีภาพของสื่อไม่ได้เชื่อในเรื่องสื่อนี้ถือเป็นพัฒนาการสำคัญที่บอกเราและสื่อต้องอ่านสัญญาณนี้ให้ชัดเจนว่าแปลว่าอะไร

ผู้ดำเนินรายการ : สิ่งที่ทำให้เราต้องเปลี่ยนภูมิทัศน์หรือทิศทางใหม่ต้องมีโลกเข้ามาตรวจสอบร่วมองค์กรรูปแบบหนึ่งที่จะเกิดขึ้นใหม่ อันนี้เป็นทางออกที่อาจารย์คิดว่าจะแก้ปัญหาหลาย ๆ อย่างที่เราคุยกันทั้งหมดต้องย้ายอย่างที่คุณเทพชัยบอก โอกาสที่จะเปลี่ยนแปลงมี แต่ปัญหาที่จะเน้นย้ายอยู่ที่นั่นทำให้เราจำเป็นต้องมีการออกแบบองค์กรเพื่อดูแลกัน

อ.จุมพล : ในการปฏิรูปครั้งนี้เรามองถึงว่า การกำกับดูแลให้สื่อทำงาน อย่างมีความรับผิดชอบ จะทำได้อย่างไร เราคงทราบดีว่าการกำกับดูแลสิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญของสื่อ เพื่ออิสระและเสรีภาพคือการกำกับดูแลตนเองและการกำกับดูแลกันเอง สองสิ่งนี้เป็นเสมือนคัมภีร์ของสื่อทั้งหลายว่าเราไม่ต้องการให้ใครครอบงำหรือชี้ให้ทำนั่นทำนี่แต่เราจะดูกันเอง แต่สิ่งที่ผ่านมาสังคมตั้งคำถามว่าดูแลกันเองกันจริงได้หรือเปล่า สามารถทำกันเองได้จริงไหม ถ้าไม่พอใจคำตัดสินของสภาวิชาชีพ ฉันทก็ลาออก เมื่อเร็ว ๆ นี้ นายกษ ก็พูดบอยกระแทกมาที่สื่อและผมว่า ไม่พอใจก็ลาออกเพราะทำอะไรไม่ได้ถูกไหมนี่เป็นโจทย์ใหญ่ทีเดียว น่าคิดมากๆ ว่าสื่ออย่างเราจะปล่อยให้สังคมตั้งคำถามแบบนี้หรือ เราจะเรียกศรัทธาให้เขามั่นใจได้อย่างไร ว่าเราทำหน้าที่อย่างรับผิดชอบดูแลกำกับตนเองได้อย่างดี ยังมีคนที่ประพฤติในสิ่งที่ดีงาม คือจริยธรรมนั่นเองเรามีจริยวิชาชีพแต่เราได้ประพฤติแบบนี้หรือเปล่า นี่เป็นคำถามใหญ่แล้ว การดูแลกำกับดูแลการปฏิรูปที่ว่าเราอยากจะได้เรียนว่า องค์กรสภาวิชาชีพ หรือผู้ที่ดูแลมาตรฐานวิชาชีพต้องมีความเข้มแข็งและจริงจังรวมทั้งสื่อต่างๆ เราไม่ต้องการเห็นภาพถ้าไม่พอใจคำตัดสินสภาวิชาชีพผมลาออกเราจะมีมาตรการอย่างไรในการปฏิรูปครั้งนี้

จากการที่เราได้รับฟังความคิดเห็น การเสนอแนะของสื่อจำนวนมาก ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดสิ่งที่สำคัญมาก คือ ต้องการให้สื่อทุกสื่อ คนที่ทำงานด้านสื่อทุกคนต้องมีสังกัด ไม่ใช่อยู่ลอยๆ เพราะเวลาจะเอาผิดหรือลงโทษสังกัดต้องเป็นคนทำหน้าที่ตรงนั้น รับผิดชอบอย่างแท้จริงถ้าคุณจะทำงานด้านสื่อต้องพิสูจน์ให้ประชาชนเห็นว่าคุณรับผิดชอบอย่างไร อันนี้คือโจทย์หนึ่งที่คณะปฏิรูปพยายามทำว่าต่อไปนี้สื่อมวลชนจะต้องมีสังกัด

เจ้าของสื่อเองจะต้องรับผิดชอบในการกระทำของลูกน้อง เจ้าหน้าที่ พนักงานของตนเองที่กระทำผิดว่าจะทำอย่างไร ต้องพิสูจน์ให้สังคมได้เห็น รับรู้ว่ามีสิ่งที่รับผิดชอบต้องแสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่ง ในเชิงรับผิดชอบต่อสิ่งที่เป็นการกระทำที่ผิดจริยธรรมตรงนั้นด้วย สังคมอยากเห็นความชัดเจนตรงนี้เป็นส่วนหนึ่งที่เราอยาก ในการนำเสนอจากข้อคิดเห็นของสื่อที่อยากให้มององค์กรที่เป็นมาตรฐานในการควบคุมจริยธรรมหรือจริยบรรณวิชาชีพให้ชัดเจน ซึ่งข้อเสนอตรงนี้ ท่านมี สภาวิชาชีพหรือองค์กรวิชาชีพสุดแท้แล้วแต่ แต่ต้องอยู่ในมาตรฐานเดียวกันหมายความว่าต้องมีองค์กรกลาง หรือ องค์กรใดองค์กรหนึ่งที่ทำหน้าที่ตรงนี้ ดูแลในเรื่องของการกระทำตรงนั้น แต่การเชื่อมโยงไม่ได้หมายความว่าให้องค์กรมาทำหน้าที่ในลักษณะไล่จับผิดใคร แต่ต้องทำภายใต้การประสานการเชื่อมโยงกับสภาวิชาชีพที่มีอยู่จะมีก็องค์กรก็แล้วแต่ แต่ทุกองค์กรต้องเชื่อมโยงและได้มาตรฐานอย่างเดียวกันเพราะฉะนั้นถึงจะสร้างศรัทธาได้

อีกประเด็นคือ ในแง่ของคนที่ถูกเป็นเหยื่อของนักข่าวหรือสื่อ ไม่ได้รับความเป็นทำในการนำเสนอหรือรายงานข่าวสาร เขาต้องมีส่วนในการกำกับดูแลในอนาคตต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้บริโภคสื่อขึ้นมาว่ากรรมการกระทำของสื่อใดๆที่ไม่เคารพจริยธรรม กติกาการทำงานด้านสื่อมวลชนเขาต้องยอมได้รับผลกระทบด้านใดด้านหนึ่ง นั่นหมายความว่าคนที่ตกเป็นเหยื่อย่อมมีสิทธิที่จะนำเรื่องนี้เข้าสู่สภาวิชาชีพ หากสภาวิชาชีพไม่ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เขาย่อมมีสิทธิที่จะฟ้องหรือหน่วยงาน รับรองของการนำเสนอสิ่งที่เขาได้รับผลกระทบนั้นสู่ศาลยุติธรรมไม่ใช่มาฟ้องหรือร้องเรียนที่สภาวิชาชีพแล้ว ก็ทำเหมือนไม่ยอมทำ ได้รับการกระทำที่เพียงพอต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น

หลักการในเรื่องสิทธิเสรีภาพของสื่อมีความสำคัญ แต่ว่าต้องใช้อย่างรับผิดชอบการที่จะเรียกความศรัทธาความมั่นใจของสังคมที่มีต่อสื่อเป็นเรื่องใหญ่ ผมเป็นสื่อเลยยึดมั่นกับสิ่งเหล่านี้อยู่ว่า เราต้องทำงานอย่างมีเกียรติมีศักดิ์ศรีในความเป็นสื่อของเรา แต่ในขณะเดียวกันเกียรติและศักดิ์ศรีนั้นจะต้องไม่เกิดความเสียหายด้วยการกระทำของเราเอง เราต้องยึดมั่นและสร้างสิ่งเหล่านี้ให้เกิดขึ้น

การปฏิรูปจึงมุ่งไปในทิศทางที่จะช่วยทั้งสื่อและประชาชน ผู้บริโภคที่ตกเป็นเหยื่อของข่าวยาลิมว่าสื่ออย่าทำงานแยกส่วนกับประชาชน ต้องทำหน้าที่เพื่อสนองตอบต่อการรับรู้ข่าวสารตามสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ภารกิจนี้เป็นภารกิจที่สำคัญหลายท่านอาจไม่ได้คิดแบบนี้

ผมยอมรับว่าสิทธิเสรีภาพเป็นสิ่งสำคัญ และท่านก็เรียกร้อง เพราะถูกแทรกแซง ผมเองก็มีความรู้สึก ใครมาแทรกแซงสื่อเราไม่ยอม การแทรกแซงใดๆก็ตาม ผมไม่ชอบ ไม่เห็นด้วยกับการครอบงำสื่อด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อรักษาอิสระหรือเสรีภาพในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารให้ครบถ้วน ถูกต้อง รอบด้าน แต่ถ้าถูกกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในการแทรกแซง ทุกวันนี้แทรกแซงสื่อได้ง่ายมาก อาจไม่รู้ตัวด้วย ผมปล่อยข่าวท่านก็ลอกไปหมดท่านถูกครอบงำโดยไม่รู้ตัวเสียรู้ผมเสียแล้ว ผมจะตำใครสักคนก็ตั้งเรื่องขึ้นมาแล้วไปยื่นแถลง พวกคุณก็เอาเรื่องผมไปลงหมดเลย ท่านเคยคิดบ้างไหมว่าสิ่งที่ ผมพูดจริงหรือไม่จริง เคยตรวจสอบหรือไม่ว่าเอาอะไรมาพูด เคยไปหาหลักฐานในสิ่งที่ผมอ้างบ้างไหม ว่าจริงหรือเปล่า ผมมีเพื่อนทำสื่อมาจากออสเตรเลีย เขาถามผมว่า อะไรเป็นหลักฐานที่เขาอ้างว่าเป็นจริงพวกคุณเคยไปสืบสวนไหม เคยหรือไม่ว่าสิ่งเหล่านั้นจริง คุณไม่มีตรงนี้ปรากฏอยู่หน้าสื่อเลย เขาพูดแบบนี้กับผม ผมก็รู้สึกว่ามันน่าจะจริงอยู่ส่วนหนึ่ง ผมมีลูกน้องทำงานด้านข่าวในสถานี วันหนึ่ง ผมเรียกเขามาทบทวนหยุดงาน 2 วัน ไปต่างจังหวัดทำการสืบสวนเริ่มต้นใหม่กันสักหน่อย ลองไปหาข่าวมาใหม่ถ้าทำข่าวแบบที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ถือว่าสอบตก เพราะฉะนั้นต้องทำข่าวให้ได้ข้อมูลหลักฐานคนพูดแบบนี้คุณเชื่อเขาหรือยังถ้าคุณไม่เชื่อไปหามาให้ได้ อันนี้คือสิ่งที่ควรเป็นเสมอ ต้องรู้เฟรชคนของเราในการทำงานสื่อถ้าเราไม่มีสิ่งเหล่านี้อยู่บ่อยๆ เราจะลิมและคิดว่าสิ่งที่ทำนั้นดีแล้ว เราคงได้ยินข่าวต่างๆ เมื่อเดือนสองเดือนมานี้ว่ามีกรลอกเลียนข่าวจากเว็บไซต์มาบ่อยๆ เอามาจากสังคมออนไลน์ สุดท้ายก็ออกไปตรงนี้ต้องเปลี่ยนวิธีคิด

ผู้ดำเนินรายการ : ผมถามในแง่ของการตรวจสอบการโปร่งใสของรัฐ แต่ในระยะหลังก็มีเอกชนที่มีกระแส เรื่องการครอบงำความไม่ถูกต้อง ภาพที่เราเห็นก็เป็นแค่กระแสที่มีอยู่ บทบาทของสื่อในการต่อต้านทุจริตคอร์รัปชันนอกเหนือจากการตรวจสอบภาครัฐ หรือ เอกชนแล้วสื่อมีมากน้อยแค่ไหนในสายตาขององค์กร)

อาจารย์มานะ นิมิตมงคล : ขอย้อนกลับไปทีโดนผู้มีอำนาจใช้อำนาจพิเศษกระแทกเอา หรือสื่อต้องทำงานร่วมกับประชาชน นี่เป็นปรากฏการณ์ธรรมดาที่คาดหวังได้ว่าใครที่มีอำนาจหรือนักการเมืองยุคนี้เขาจะพยายามสร้างช่องทางเข้าสู่กลุ่มเป้าหมายเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง แต่จริงๆ แล้วหลีกเลี่ยงสื่อไม่ได้เพราะสื่อมวลชนมีเสน่ห์ในเรื่องของความหลากหลายขณะที่ช่องทางที่สร้างขึ้นเองของนักการเมืองรายการที่ออกตอนเย็นวันศุกร์ สุดท้ายแล้วก็มีกระแสต่อต้านขึ้นมาอย่างน้อยเท่าไรไม่ทราบ เพราะไม่มีการสำรวจตรงนี้ แต่เราก็จะเห็นการต่อต้านตรงนี้ในลักษณะช่องทางการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงและมีคนเพิ่มเราจะเห็นภาพลักษณะนี้ประจำว่าเขาต้องการสร้างความเข้าถึง แต่ว่าในการขับเคลื่อนสังคมการปฏิรูปหรือการต่อต้านคอร์รัปชันสุดท้ายจะชี้ขาดที่ความตื่นตัว หรือความเข้าใจของประชาชนในเรื่องนั้นๆ ตามรัฐธรรมนูญ บอกว่าให้ประชาชนเป็นใหญ่ ทุกวันนี้ยังถามประชาชนเป็นใหญ่แปลว่าอะไร คนก็ตั้งคำถามกันเยอะ หลายคนบอกว่าเป็นเรื่องที่ประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการประเทศหรือตัดสินใจปัญหาของประเทศหลายๆ อย่าง การที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจหรือตื่นรู้สังคมออนไลน์ก็พอช่วยได้บ้างความพยายามของภาครัฐมีผลบ้าง แต่มีผลเล็กน้อยมากเพราะความไม่หลากหลายของตัวเอง มันเอง สุดท้ายแล้วการต่อสู้การขับเคลื่อนทุกอย่างตราบใดที่ยังต้องพึ่งความตื่นตัวของประชาชนเป็นเครื่องชี้ขาด สื่อมวลชนยังคงผูกพันกับตรงนี้เสมอไป หากผู้มีอำนาจทางรัฐคนไหนเข้ามาแล้วพยายามระดมตรงนี้ก็ทำงานไม่สำเร็จ

การต่อต้านการคอร์รัปชัน ที่ผ่านมาระหว่างเราพยายามทำงานกับภาครัฐมาตลอดอย่างต่อเนื่อง ในยุคสภาพภูมิรัฐ เราที่ทุ่มเทกำลังเข้าไปทำงานกับกระบวนการปฏิรูปและทางรัฐบาล แต่กลยุทธ์ของเราที่คิดอยู่เสมอคือทำอะไรจะสื่อสารกับสื่อมวลชนเพื่อให้ความคิดข้อมูลต่างๆถูกขับเคลื่อนไปสู่ภาคประชาชนให้มากที่สุด ซึ่งมีอิทธิพลมาก ยกตัวอย่าง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในภาคธุรกิจที่มีปัญหาการคอร์รัปชันสูงมาก 80% ขององค์กรธุรกิจที่มีปัญหาการทุจริต 86% บริษัทเอกชนที่มีปัญหาการทุจริตเกิดขึ้นจากการที่คนภายในองค์กรโกงเงินเองยากที่บริษัทจะโดนคนนอกโกงแล้วจึง มีหลายเรื่องที่สะท้อนว่า ภาคเอกชนมีปัญหาอยู่เยอะ กรรมการบริษัทโกงผู้ถือหุ้น พนักงานโกงองค์กรโกงกันเป็นทอดๆ หลายๆ องค์กรพยายามที่จะแก้ปัญหานี้ในภาคธุรกิจของเขาเหมือนกัน แต่เนื่องจากผู้คนยังไม่เข้าใจว่าถ้ามีการคอร์รัปชันในภาครัฐเกิดขึ้นและคนโกงเดินได้อย่างสง่าผ่าเผย ไม่ติดคุก โกงแล้วได้ดี คนในภาคเอกชนเขาก็โกงกันเอง คนใหญ่คนโตก็โกงกันเมื่อเราโกงบ้างคงไม่ใช่เรื่องใหญ่โตอะไร มีข่าวบางอย่างที่ดีมากแต่ว่าไม่เป็นข่าวใหญ่ เช่น กรณีกองทุนบัวหลวง ได้ออกกองทุนที่ใช้ชื่อว่า 'คนไทยใจดี' ตั้งเป้าระดมทุนให้ได้ 400 ล้านบาท แต่สุดท้ายภายใน 2 เดือน ระดมทุนได้ถึง 2,000 ล้านบาทกองทุนตั้งใจเอาการลงทุนในบริษัทที่มีผลงานต่อต้านการคอร์รัปชัน หรือมีผลงานทางด้าน การรับผิดชอบต่อสังคม เมื่อมีข่าวแบบนี้แต่ไม่มีการตอบรับหรือสนับสนุนเพื่อเป็นรูปแบบให้องค์กรอื่นๆ ให้ความสนใจที่จะเลียนแบบแรงจูงใจที่เขาพยายามสร้างมันไม่กระเพื่อมไปสู่บริษัทอื่น ๆ ในสังคม

ล่าสุด สมาคมวิศวกรสถาน ได้ออกมาแถลงว่าจะจัดตั้งสถาบันด้านราคาจัดทำราคากลางประเทศไทยพูดถึงปัญหาราคากลางมานานมากทั้ง ปปช. กรมบัญชีกลาง สำนักงบประมาณ ไม่สามารถทำได้เพราะว่ายากและซับซ้อนมาก วิศวกรรมสถานเป็นเจ้าแรกที่ประกาศตัวชัดเจนว่าจะจัดตั้งสถาบันด้านราคาและจัดทำราคากลาง ประเทศไทยมีการโครงการจัดซื้อจัดจ้างพื้นฐานคือเรื่องของราคากลางที่ไม่สามารถกำหนดมาตรฐานได้ เพราะฉะนั้นภาคเอกชนจึงริเริ่มที่จะสร้างราคากลางที่เกี่ยวกับการก่อสร้างแล้วถ้าสถาบันของภาคเอกชนอื่นๆ สามารถกำหนดมาตรฐานราคากลางในวงการธุรกิจของตัวเองเป็นผลสำเร็จถ้ากระแสข้อมูลนี้ส่งถึงกันให้เกิดการเปรียบเทียบการกดดันซึ่งกันและกันเองใน ภาคเอกชนถือเป็นตัวอย่างที่ดีเสร็จแล้วลองดูว่าถ้าภาคเอกชนทำขึ้นมาแล้ว ภาครัฐจะกล้าปฏิเสธไม่เอาไปใช้หรือไม่ เรื่องเหล่านี้จะส่งผลดีได้ ถ้ามีการส่งข่าวส่งข้อมูลในด้านนี้ออกไปผู้ดำเนินรายการ: จะเป็นอย่างไรได้บ้างที่เราจะได้เสรีภาพบนความรับผิดชอบ ภายใต้รัฐธรรมนูญใหม่

อ.มานะ ตรีวิทยาวัฒน์ : เมื่อสักครู่อจารย์จุมพล ได้พูดถึงความพยายามที่จะออกแผนผังในเรื่องของการสร้างสมดุลระหว่างเสรีภาพกับความรับผิดชอบต่อให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ผมพยายามจะถอดรหัสเป็นรูปธรรม ในกรณีข่าวของเนชั่น ดีใจมากที่สุดคุณเทพชัยพูดว่า ไม่ใช่เรื่องนโยบาย แต่เป็นเรื่องความผิดพลาดในเชิงของการปฏิบัติการ ซึ่งมันเกิดขึ้นได้ ทีนี้แต่ละองค์กรจะอย่างไรหากมีข้อผิดพลาดนี้เกิดขึ้นเท่าที่เห็นส่วนใหญ่คือ ปลอมให้ผ่านไป (แต่บางที่ไม่มันนโยบายให้ทำแบบนั้นไม่เคยเขียน Quote ให้เป็นไปตามที่มี เพราะช่างภาพบางทีก็ไม่รู้ว่าอันไหนควรถ่ายไม่ควรถ่ายเพราะรู้ว่าถ้าถ่ายมาแบบนี้ยังงี้ก็อันตรายอยู่แล้วอันไหนควรเขียนไม่ควรเขียนอันนี้ก็ยากแล้วเหมือนกัน) ซึ่งตรงนี้ต้องมีการเน้นย้ำ หรือวัฒนธรรมซึ่งบางทีมีการออกเป็นกรอบออกมาเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องมีหรือถ้าบางองค์กรไม่มี แต่รู้กันเป็นวัฒนธรรมขององค์กรว่าอันไหนพึงกระทำ เช่นการที่เอาเด็กที่เป็นเหยื่อออกมานำเสนอเป็นข่าวยังงี้ก็ผิดกฎหมายและในเชิงของจริยธรรมด้วยซ้ำ แรกๆ นักข่าวอาจไม่รู้แต่ผู้บริหารชื่อนำจะรับรู้มีการเตือนกัน บางครั้งยังพลาดในเชิงของการปฏิบัติการ องค์กรภายในเองก็น่าจะมีกระบวนการบางอย่างเข้ามาบริหารจัดการในเรื่องเหล่านี้ตั้งแต่ต้น ถือเป็นกรณีปัญหาตั้งแต่องค์กรระดับสื่อเอง สมมติว่าไม่มีการบริหารจัดการเรื่องจริยธรรมภายใน (หากมีการเปิดหน้าเพื่อขอความช่วยเหลือ แล้วบอกว่าเป็นจริยธรรมช่วยให้มีคนเข้ามาบริจาค เป็นการเข้าใจผิดหรือเปล่า) อันนั้นเป็นส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่ง คือ ในองค์กรสื่อเองมีมาตรการอย่างไรสิ่งหนึ่งที่นักวิชาการหลายๆ คนพยายามผลักดันเฉพาะในองค์กรเองคุณมีกระบวนการ

ตรวจสอบภายในเหมือนภาคเอกชนใหม่ มีองค์กรตรวจสอบภายในเรื่องข่าวเองใหม่ ไม่ใช่การคุย หรือ ทำกันเองเฉพาะในองค์กรแล้วจบ คุณจำเป็นต้องมีบุคคลภายนอกเข้าไปร่วมในการตรวจสอบถ้าทำกัน ภายในแล้วรู้สึกว่ามีผิด ต้องมีมาตรการเยียวยาทันที เริ่มจากรู้สึกตัวเองว่ามีผิดถ้ารู้มีกระบวนการภายใน อย่างไร ไม่ต้องถึงขั้นสภาวิชาชีพ ถ้าภายในสามารถจัดการตนเองได้เท่ากับคุณรู้จักการตรวจสอบตนเอง แต่ถ้ายังไม่รู้สึกว่ามีผิด องค์กรวิชาชีพก็จะเข้ามาจับทบทวน มีกระบวนการตรวจสอบที่มากขึ้นอีก แต่ถ้ายัง ละเอียดวันนั้นสังคมก็จะเริ่มเห็นทำอย่างไรให้องค์กรวิชาชีพต่างๆ ยอมรับกฎกติกาบางอย่างร่วมกันใน เรื่องของความรับผิดชอบ

อ.มานะ นิมิตมงคล : รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่กำลังจะออกมา เป็นความหวังในการต่อสู้กับ คอร์รัปชันเพราะเราเห็นว่าการขับเคลื่อนในกระแสปฎิรูปอยู่มาพอสมควร ประชาชนตื่นตัวกับ กระแสนี้มากถึงแม้ว่าในตอนเริ่มต้นของการรัฐประหาร บอกว่าประเทศมีปัญหาการคอร์รัปชัน จึงต้อง แก้ปัญหาด้วยความรุนแรง อำนาจที่เด็ดขาดจะมีการปฏิรูป สำคัญที่สุดในการแก้ปัญหาประเทศก็คือ เรื่องการคอร์รัปชัน แต่ในความเป็นจริงที่เกิดขึ้นเมื่อมีการออกรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวมาแล้วมีคณะกรรมการมีเป้าหมายในการปฏิรูป 11 ด้าน เราจะเห็นว่าในนั้นไม่ได้เขียนไว้เลยว่าจะต้องปฏิรูปปัญหา การต่อต้านคอร์รัปชัน จนถึงร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่กำลังเขียนกันอยู่ ในภาคที่ 4 บอกว่า จะดำเนินการ ปฏิรูปอย่างไรต่อไปในอนาคต แต่ไม่พูดเรื่องการต่อต้าน หรือ แก้ไขปัญหาคอร์รัปชันไว้เลย ไม่ได้บอกไว้ เลยว่าเมื่อมีการเลือกตั้งแล้วให้ดำเนินการปฏิรูป สร้างความต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันไว้ อย่างไรบ้าง แต่เราเข้าใจว่าเรื่องการต่อสู้ปัญหาคอร์รัปชันเป็นเรื่องที่ต้องมีความเข้าใจว่ากำลังเกิดคลื่น อะไร จะแก้ไขอย่างไรถึงจะเป็นการแก้ไขปัญหาในระยะยาวได้ อันนี้สำคัญที่สุด และต้องย้ำคำเดิมว่า การต่อสู้กับคอร์รัปชัน ออกกฎหมายเท่าไรหรือออกอย่างไรก็ไม่มีทางแก้ได้รัฐธรรมนูญที่ดีที่เขียนเรื่องนี้ไว้ ชัดเจนอาจจะช่วยได้บ้าง แต่สุดท้ายแล้วยังเป็นเรื่องที่ฝ่าด้วยความตื่นตัว ฝ่าด้วยพลังของประชาชน คงต้องเรียนว่าถ้าเราเป็นคนไทยเราได้สิทธิ ได้ผลประโยชน์จากประเทศนี้มากมาย ได้รับสิทธิตามกฎหมายหลายๆ อย่าง ใช้ความอุดมสมบูรณ์ของประเทศกันทุกคน เราเองก็ต้องรู้ว่าทุกคนมีหน้าที่มี ความรับผิดชอบ ช่วยกันรักษาทรัพย์สินสมบัติของประเทศช่วยกันสร้างอนาคตของคนไทยในอนาคตถ้าคน ไทยตื่นตัวแล้วในรัฐธรรมนูญจะไม่เขียนเลยว่าจะปฏิรูปการต่อต้านคอร์รัปชันอย่างไร ก็ไม่ใช่ปัญหาอีก ต่อไป

คุณเทพชัย : ผมอยากให้สื่อมองไปข้างหน้าอีกสัก 5 ปี หรือ 10 ปี ให้เห็นภาพการเปลี่ยนแปลง ของภูมิทัศน์สื่อที่มันรุนแรงมากกว่านี้ ซึ่งมีความหมายว่า อิทธิพลหรือบทบาทของสื่อกระแสหลักจะถูก สื่อใหม่เข้ามาลดทอนไปอย่างมาก เมื่อเดือนที่แล้วได้คุยกับนิสิตกลุ่มหนึ่งผมถามว่ามีกี่คนที่ยังอ่าน หนังสือพิมพ์หรือดูโทรทัศน์อยู่บ้าง ทั้งหมดยกมือแค่คนเดียว ชัดเจนมากกว่าคนรุ่นใหม่ไม่มอง หนังสือพิมพ์ หรือโทรทัศน์เป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตอีกแล้ว เพราะว่าเขาสามารถได้ข้อมูลข่าวสาร หรือสิ่งที่ เขาอยากได้จากเครื่องมือที่ใกล้ตัวเขามากที่สุด นี่เป็นแนวโน้มที่เกิดขึ้นทั่วโลกแต่ผมมีความเชื่อมั่นว่า สื่อกระแสหลักยังมีความสามารถที่จะมีบทบาทสำคัญได้ แต่ต้องปรับตัวอย่างมาก สังเกตไหมว่าเวลาเกิด วิกฤตหรือเรื่องใหญ่ๆ คนนอกจากจะแชร์ข้อมูลข่าวสารทางสังคมออนไลน์แล้วคนจะกลับวิ่งมาหาสื่อ กระแสหลักอีกครั้งหนึ่ง เพราะยังมีความเชื่อมั่นว่ายังพึ่งสื่อกระแสหลักยังมีการตรวจสอบให้อยู่ตรงนี้เป็น กฎหมายสำคัญที่จะบอกว่าสื่อกระแสหลักยังมีอิทธิพล

มีคนเปรียบเทียบว่าสังคมออนไลน์เหมือนสังคมที่มีแต่เสียงอื้ออึง คนนั้นพูดที่ คนนี้ขยายความที่ แต่ไม่มีใครตอบได้ว่าทั้งหมดที่เกิดขึ้นจริงหรือไม่จริงแค่ไหน ยิ่งมีความอื้ออึงมากเท่าไรบทบาทของสื่อ กระแสหลักก็จะช่วยแยกแยะระหว่างเสียงอื้ออึง กับความเป็นจริงเส้นแบ่งตรงนี้ยังจะทำให้สื่อกระแสหลัก มีความหมายมากขึ้น แต่แน่นอนว่ามีเงื่อนไขกฎกติกาเยอะมากที่สื่อกระแสหลักต้องยึดถือ และ ปฏิบัติ

ตามอย่างเคร่งครัดในการที่จะทำให้เส้นแบ่งนี้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น จริยธรรมและความรับผิดชอบ ต่อสังคมก็เป็นเงื่อนไข กฎ กติกา ที่หึงไม่ได้

เมื่อปลายปีที่แล้ว ทูต EU เกือบ 20 ประเทศ ตบเท้าเข้ามาพบกับสมาคมนักข่าวฯ นี่เป็นครั้งแรกในประเทศไทย ประวัติศาสตร์การสื่อสารมวลชนของคนไทย ที่ตัวแทนรัฐบาลต่างประเทศ เข้าแถวมาร้องเรียนการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนไทยในการรายงานข่าวเขาเจาะจงไปที่กรณีฆาตกรรมที่ เกาะเต่า ที่สื่อมวลชนไทยสนุกมาก ไม่รู้ข่าวมาจากไหน ภาพมาจากไหน ลงข่าวเสมือนว่าเป็นละครสัตว์ ไม่สนใจเลยว่าข่าว ข้อมูลที่ออกมา ภาพที่ตีพิมพ์มันจะเป็นการซ้ำเติมครอบครัวผู้เสียชีวิตมากแค่ไหน เวลาที่มีหนังสือพิมพ์ตีพิมพ์ภาพศพ ถ้าคนๆ นั้น เป็นลูกสาวสถานีโทรทัศน์ช่องนั้น หนังสือพิมพ์ฉบับนั้น คุณจะลงไหม อย่างมาอ้างว่าประชาชนชอบคนดูอยากเห็นตราบไตที่ไม่ใช่ญาติพี่น้องก็ยังไม่ลงเพราะมันขาย ได้ซึ่งตรงนี้สังคมเองก็ต้องมีความรับผิดชอบด้วย เราทำอะไรไม่ถูกใจแต่ก็ยังเปิดดู ซื่ออ่านทุกวันมันไม่มี ทางที่จะช่วยให้ดีขึ้นได้เลย นี่คือความจริงที่ต้องยอมรับ

แต่ยังมีสัญญาณที่ดี เมื่อ 1-2 เดือนที่แล้ว เป็นครั้งแรกที่ผู้ประกาศ บก. กว่า 20 ช่องมานั่งคุยกัน และทุกคนยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมประกาศด้วยความมุ่งมั่นว่าจะเริ่มคุยกันเพื่อนำไปสู่การร่างแนว ทางปฏิบัติในการรายงานข่าว โดยเฉพาะข่าวอาชญากรรมได้มีการตั้งคณะกรรมการทำงานขึ้นมาหวังว่าภายใน อันใกล้จะมีแนวทางขึ้นมาสักชุดซึ่ง จะอยู่ในแนวทางของการปฏิบัติทางด้านจริยธรรมของบางช่องที่มีอยู่ แล้วและจะกลายเป็นคู่มือกลางของสถานีโทรทัศน์ทุกช่องที่มีการรายงานข่าว อย่างน้อยต้องเป็นข่าวที่ เกี่ยวข้องกับการอาชญากรรม การเปิดเผยชื่อการเปิดเผยภาพของเหยื่อหรือการให้ข้อมูลที่ผ่านมาอย่าง ไม่ระมัดระวังละเมิดสิทธิส่วนบุคคลศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และหวังว่าถ้ามีแนวทางแบบนี้ ทุกคนมีข้อ ตกลงร่วมกัน ผมคิดว่าสิ่งเหล่านี้จะลดน้อยลงไป เป็นการเคลื่อนไปในทางที่เป็นบวกมากขึ้น

อ.จุมพล : เห็นด้วยกับที่คุณเทพชัยพูด ว่าแนวปฏิบัติทางด้านจริยธรรมในการปฏิรูปครั้งนี้ เราอยากเห็นนักข่าวทุกสำนัก มีแนวปฏิบัติของตนเองที่ชัดเจนบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรติดตัวนักข่าว ทุกคนในสำนักนั้นๆ ถ้าเข้ามาทำงานครั้งแรกจำเป็นต้องอ่าน รับรู้ อธิบายและอบรมให้ทราบว่าการ ทำงานด้านข่าวการเสนอข่าวสารใดๆ ก็ตามจะต้องยึดถือมีแนวปฏิบัติทางด้านจริยธรรมอย่างไรพนักงาน ของผมทุกคนทำแบบนี้ เข้ามาจะได้สิ่งเหล่านี้ไปเพื่อที่เขาจะได้อ่านเมื่อสงสัยก็ถามในการเข้ามาทำงาน ใหม่เด็กอาจจะไม่เข้าใจเพราะฉะนั้นเมื่อเข้ามาแล้วคุณควรจะต้องอ่าน หรือถ้าเคยผ่านงานมาแล้วก็ต้อง รู้ว่าที่นี่มีระเบียบอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางแนวปฏิบัติในการทำงานที่ถูกต้องตามหลักจริยธรรมของการ เป็นนักข่าวที่ดีที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมสนองตอบในการรายงานข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วนรอบด้าน อันนี้สำคัญมาก

อีกประเด็นหนึ่ง นักข่าว ผู้สื่อข่าว หรือทำงานด้านสื่อทุกคนจะต้องมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อ สังคมมีจิตใจที่จะทำงานเพื่อประชาชน ไม่ใช่ทำงานเพื่อเงินเดือนของตนเอง ผมทราบว่านักข่าวต่าง จังหวัดหรือนักข่าวบางคนก็ประพฤติออกนอกกริตทั้งหลายเป็นสิ่งที่เบียดเบียน สร้างความเสียหายต่อ วงการของเราเพราะฉะนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การควบคุมกันเองมีความสำคัญอย่าปล่อยให้คนอื่นมา ควบคุมเราเราต้องควบคุมตนเองให้ได้มีความเข้มแข็งเอาจริงเอาจังถ้าเราทำได้ก็ไม่จำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์ มากมาย เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญก็ไม่สำคัญเท่าเราปฏิบัติตามกรอบจริยธรรมที่เรามีถ้าการทำงานของเรา ยังไม่เป็นไปตามเงื่อนไขในการทำงานของนักสื่อสารมวลชนที่ดี มันก็จบตั้งแต่ตรงนั้น เพราะฉะนั้นการ พัฒนา ปรับตนเองให้เข้าสู่การทำงานที่มีระบบ นึกถึงภารกิจการทำงานของเราที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ถ้าทำได้ก็ไม่จำเป็นต้องให้ใครบอกประชาชนจะไว้ใจมันใจเชื่อถือ ศรัทธาเราเอง เราบอกตัวเราเองสร้าง ขึ้นมาเองได้ ไม่ต้องรอให้คนอื่นมาสร้างเราทำเองได้ถ้าตั้งใจ ที่จะทำทุกวันนี้ก็ไม่จำเป็นต้องมาปฏิรูปอะไร อีกแล้วไม่มีความจำเป็นหากเรามีสิ่งนี้ติดตัวและมีความตั้งใจ ผมเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างจะดีขึ้นทั้งหมดจุด สำคัญในการปฏิรูปครั้งนี้ คือ การใช้สิทธิเสรีภาพให้อยู่บนความรับผิดชอบเท่านั้นเอง ถ้าทุกท่านปฏิบัติ อย่างดี ครบถ้วนสังคมและทุกอย่างจะดีขึ้นเอง ไม่มีใครมาต่อว่าเรา

คณะทำงานสื่อเพื่อการปฏิรูป ยื่นข้อเสนอแนวทางการกำกับดูแลจริยธรรมสื่อต่อ กบร.ปฏิรูปสื่อ สป.บ.

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางและกลไกการกำกับดูแล ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนที่เหมาะสมของไทย

ความเป็นมา

สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๗ มาตรา ๒๗(๙) กำหนดให้มี "สภาปฏิรูปแห่งชาติ" ทำหน้าที่ศึกษาและเสนอแนะเพื่อให้เกิดการปฏิรูปในด้านสื่อสารมวลชน โดยมีคณะกรรมการปฏิรูปการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งต่อมามีคณะกรรมการปฏิรูปการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้กำหนดวาระการปฏิรูปไว้ ๓ ประการ คือ

๑. วาระการกำกับดูแลสื่อ เพื่อเร่งพัฒนาโครงสร้างและกลไกกำกับดูแลสื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งการกำกับดูแลกันเองด้านจริยธรรมของสื่อวิชาชีพ การกำกับดูแลโดยภาคประชาชนและการกำกับดูแลโดยหน่วยงานที่มีอำนาจทางกฎหมาย

๒. วาระสิทธิเสรีภาพสื่อบนความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อจัดให้มีระบบที่ประกันสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชนและเร่งให้มีกลไกที่จะพัฒนาจิตสำนึกเสรีภาพบนความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อวิชาชีพ ในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร และนำเสนออย่างถูกต้องครบถ้วนรอบด้านสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน รวมถึง ยอมรับการตรวจสอบกันเองและการตรวจสอบจากสาธารณะ

๓. วาระการป้องกันการแทรกแซงสื่อ เพื่อเร่งพัฒนาระบบที่เป็นหลักประกันความเป็นอิสระของสื่อมวลชนจากการถูกครอบงำและแทรกแซงจากอำนาจรัฐและทุนเพื่อให้สื่อมวลชนสามารถเสนอข่าวหรือ แสดงความเห็นในประเด็นสาธารณะได้อย่างอิสระและเพื่อประโยชน์ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนรวมถึง ระบบส่งเสริมสวัสดิภาพสวัสดิการในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนเพื่อให้สื่อเข้มแข็งและพึ่งตัวเองได้

คณะทำงานสื่อเพื่อการปฏิรูป ประกอบไปด้วยตัวแทนของ องค์กรวิชาชีพสื่อ ๔ องค์กร ได้แก่ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ในฐานะองค์กรที่มีบทบาทในการกำกับดูแลกันเองของผู้

ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนมาอย่างต่อเนื่อง และมีสมาชิกเป็นหน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานด้านสื่อมวลชนที่อาจได้รับผลกระทบโดยตรงจากการกำหนดวาระการปฏิรูปทั้ง ๓ ประการของคณะกรรมการปฏิรูปการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศร่วมกับเครือข่ายภาคประชาชนจึงได้มอบหมายให้ศูนย์ศึกษาวิจัยธรรมกฎหมายและนโยบายสื่อมวลชน สถาบันอิศรา จัดทำข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับแนวทางและกลไกการกำกับดูแลผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนที่เหมาะสมของไทย เพื่อประกอบการพิจารณาการจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อให้เกิดการปฏิรูปในด้านสื่อมวลชนของสภาปฏิรูปมีแนวทางที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยและภูมิทัศน์ของไทยในปัจจุบันและอนาคตต่อไป

เพื่อให้สอดคล้องกับวาระที่คณะกรรมการปฏิรูปการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศระบุว่า ที่ต้องมีการเร่งพัฒนาโครงสร้างและกลไกกำกับดูแลสื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งการกำกับดูแลกันเองด้านจริยธรรมของสื่อวิชาชีพการกำกับดูแลโดยภาคประชาชนและการกำกับดูแลโดยหน่วยงานที่มีอำนาจทางกฎหมายคณะทำงานสื่อเพื่อการปฏิรูป จึงมีข้อสรุปว่า

"ประเทศไทยจะต้องมีการออกแบบกลไกการกำกับดูแลสื่อที่เป็นระบบ เพื่อกำกับดูแลด้านจริยธรรมสื่อมวลชนให้ได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ โดยการออกแบบกลไกการกำกับดูแลที่จะเกิดขึ้นนี้จะต้องสามารถสะท้อนการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ในสังคมที่ครบถ้วนรอบด้าน คำนึงถึงการคุ้มครองเสรีภาพของสื่อมวลชนไปพร้อมๆ กับเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนควบคู่ไปกับการเข้าใจในบริบทความเป็นไปของการรวมกลุ่มเพื่อการกำกับดูแลกันเองของสื่อมวลชนที่เกิดขึ้นมาแล้ว ในช่วงระยะเวลาหนึ่งประกอบด้วย เพราะความเข้าใจในบริบทดังกล่าว จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การออกแบบกลไกการกำกับดูแลที่จะเกิดขึ้นนี้ประสบความสำเร็จได้ กล่าวคือ จะต้องเป็นการออกแบบกลไกที่คำนึงถึงสถานะแวดล้อมปัจจุบันและสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเชื่อมต่อกับอนาคตอย่างเหมาะสมได้ในที่สุด"

คณะทำงานสื่อเพื่อการปฏิรูปจึงขอเสนอแนวทางในการกำกับดูแลสื่อเพื่อให้องค์กรสื่อมีความรับผิดชอบมากขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบจริยธรรม ดังนี้

๑. กลไกการกำกับดูแลขั้นที่ ๑

มีกลไกและกระบวนการ (Ombudsman) ในการกำกับดูแลด้านจริยธรรมภายในขององค์กรสื่อทุกองค์กร

๑.๑ จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อ ประกอบด้วย

ก. ข้อตกลงสภาพการจ้าง

ข. บัตรแสดงตนที่ระบุตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการวิชาชีพในสังกัด

การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบตัวบุคคลและจำนวนคนที่เข้ามาอยู่ภายใต้การกำกับดูแลและเพื่อให้การกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและการสังกัดองค์กรสื่อจะทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพได้รับการยอมรับว่าเป็นมืออาชีพทำให้มีความแตกต่างจากการสื่อสารโดยทั่วไปด้วยการบังคับใช้มาตรฐานจริยธรรมที่จะเป็นหลักประกันที่จะทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อได้รับความเชื่อมั่นเชื่อถือ

๑.๒ จัดทำมาตรฐานจริยธรรมเพื่อใช้เป็นหลักการและแนวปฏิบัติขององค์กร(Code of Ethics & Conduct) ที่เหมาะสม สอดคล้องเป็นที่ยอมรับร่วมกันของผู้ประกอบการวิชาชีพและเจ้าขององค์กรสื่อ

๑.๓ แต่งตั้งคณะกรรมการจริยธรรมขององค์กรที่เปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมกับภาคประชาสังคมต่างๆ (จำนวนของคณะกรรมการอาจยืดหยุ่นตามความสามารถขององค์กร)

๑.๔ จัดทำข้อบังคับและกระบวนการพิจารณาเรื่องร้องเรียน พร้อมบทลงโทษและการเยียวยา

๒. กลไกการกำกับดูแล ขั้นที่ ๒

ควรมี "สภาวิชาชีพ" เพื่อเป็นหน่วยงานกลางทำหน้าที่กำกับดูแลผู้ประกอบการ วิชาชีพสื่อมวลชน ให้อยู่ภายใต้มาตรฐานจริยธรรมเดียวกันแต่ความเป็น "สภาวิชาชีพสื่อมวลชน" นี้จะมีลักษณะที่แตกต่างจากสภาวิชาชีพที่มีการจัดตั้งตามกฎหมายอื่น กล่าวคือ เป็นองค์กรวิชาชีพที่ไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของฝ่ายปกครองเพื่อป้องกันการแทรกแซงจากกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ทั้งจากรัฐ ทูตและการเมืองทั้งนี้สภาพบังคับขั้นตอนสุดท้ายอาจต้องสร้างช่องทางให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดคำวินิจฉัยด้วย

กำหนดให้ "องค์กรสื่อ" ต้องเป็นสมาชิกของสภาวิชาชีพอย่างน้อยแห่งใดแห่งหนึ่งด้วยระบบสมัครใจ

สภาวิชาชีพควรบทบาทและหน้าที่คุ้มครองประโยชน์สาธารณะ (ผู้บริโภค) พร้อมๆกับการปกป้องเสรีภาพของสื่อมวลชนบนพื้นฐานความรับผิดชอบและควรมีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

๒.๑ ส่งเสริม สนับสนุนและกำกับดูแลให้ผู้ประกอบการวิชาชีพปฏิบัติงานภายใต้มาตรฐานจริยธรรมแห่งวิชาชีพที่องค์กรประกาศกำหนด

๒.๒ คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนควบคู่ไปกับการรับผิดชอบและคุ้มครองสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายของประชาชนรวมถึงการป้องกันมิให้เกิดการกระทำที่ไม่เป็นธรรมแก่ผู้รับข้อมูลข่าวสาร

๒.๓ พิจารณาเรื่องร้องเรียนในกรณีที่คำวินิจฉัยขององค์กรสื่อไม่ได้รับการปฏิบัติตาม

๒.๔ ส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานจริยธรรมขององค์กรสื่อให้มีความครบถ้วนครอบคลุมทุกด้านและสอดคล้องกับพัฒนาการความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง

๒.๕ ส่งเสริมความสามัคคีและผดุงรักษาไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์ของผู้ประกอบการวิชาชีพ

๒.๖ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีความรู้เท่าทันสื่อ และ ให้ความสำคัญกับการติดตามตรวจสอบการทำงานของสื่อ

นอกจากนี้การเกิดขึ้นหรือการจัดตั้งสภาวิชาชีพในแนวทางนี้อาจเป็นไปได้ว่าจะมีการรวมกลุ่มและเกิดการจัดตั้งสภาวิชาชีพขึ้นหลายสภาวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมกลไกการกำกับดูแลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจึงมีแนวทางการสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มของผู้บริหาร หรือผู้ประกอบการด้านสื่อมวลชนในรูปแบบ "สภาวิชาชีพผู้ประกอบการธุรกิจสื่อ" เพื่อเป็นช่องทางในการแสดงความรับผิดชอบต่อเจ้าของสื่อต่อผู้บริโภคและการคุ้มครองความเป็นอิสระของผู้ประกอบการธุรกิจสื่อได้อีกช่องทางหนึ่งด้วย

ขอให้ชะลอการเสนอร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตัวแทนคณะทำงานสื่อเพื่อการปฏิรูป ยื่นหนังสือถึงเลขาธิการและประธานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอให้ชะลอการเสนอร่างพรบ.คณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฯ และร่าง พรบ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ

(2 เม.ย.58) คณะทำงานสื่อเพื่อการปฏิรูปประกอบด้วยตัวแทนจาก สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ได้เข้ายื่นหนังสือถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาและประธานคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 1) เรื่อง ขอให้ชะลอการเสนอร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฯ... และร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯและการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่...) พ.ศ..... โดยมีนางสาวชีนสุมน นิเวศพงษ์ ฝ่ายเลขานุการ คณะกรรมการกฤษฎีกาคณะที่ 1 เป็นผู้แทนรับหนังสือจากนางสาวพิมพ์ชญา ทิพย์ธรรมรัตน์ เลขาธิการ และ นายคณาทร อัครจิรัฐติกรณ์ รองเลขาธิการสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

สำหรับประเด็นสำคัญที่คณะทำงานสื่อเพื่อการปฏิรูป ได้ร่วมพิจารณาร่างกฎหมายทั้งสองฉบับแล้วมีความเห็นว่าต้องทบทวนในรายละเอียด และหลักการที่อาจขัดแย้งต่อกระบวนการปฏิรูปสื่อ คือ

1.ให้คงหลักการการจัดสรรทรัพยากรการสื่อสารของชาติเพื่อประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุดของประชาชนรวมทั้งความเป็นอิสระของกสทช.และกำหนดบทบาทหน้าที่ของ กสทช. ในการจัดสรรคลื่นความถี่ ให้มีความชัดเจนว่า หมายถึง บทบาทใน ๓ ระดับ ได้แก่ การจัดสรรคลื่นความถี่ (Frequency Allocation) การจัดแบ่งคลื่นความถี่ (Frequency Allotment) และ การอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ (Frequency Assignment) ซึ่งเป็นบทบาทที่ต้องอาศัยผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการดำเนินการ และต้องไม่มีบทบัญญัติที่ขัดแย้งต่อเจตนารมณ์เบื้องต้นในการปฏิรูปสื่อ

2.ให้มีการทบทวนบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับที่มาของคณะกรรมการ กสทช.และกระบวนการสรรหาทั้งในแง่ของคณะกรรมการสรรหาและผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นคณะกรรมการ กสทช. เพื่อให้มีความโปร่งใสและเป็นธรรม อีกทั้งการได้มาซึ่งคณะกรรมการ กสทช.ต้องสะท้อนความเป็นผู้มีผลงานความรู้ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านต่างๆอย่างแท้จริง

3.ให้คงไว้ซึ่งกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการ โทรคมนาคมตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ พ.ศ. 2553 โดยต้องไม่มีการจัดสรรเงินจากกองทุนดังกล่าวไปยังกองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมโดยตรง แต่กำหนดให้รัฐบาลจัดสรรเงินจากรายได้แผ่นดินที่ได้รับจากสำนักงาน กสทช. เข้าสู่กองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแทนตามจำนวนที่รัฐบาลเห็นสมควร

4.ให้ชะลอการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่...) พ.ศ.....ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไข พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ พ.ศ. 2553 ในประเด็นอื่นใดทั้งหมดออกไปก่อนจนกว่าจะมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่รัฐธรรมนูญฉบับใหม่กำหนด

4 องค์กรวิชาชีพสื่อ พบ กมธ.สื่อเพื่อยื่นเอกสารประกอบการพิจารณาแนวทาง ในการกำกับดูแลจริยธรรมสื่อขององค์กรสื่อ

เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2588 4 องค์กรวิชาชีพสื่อ พบ กมธ.สื่อ เพื่อยื่นเอกสารประกอบการพิจารณาแนวทางในการกำกับดูแลจริยธรรมสื่อขององค์กรสื่อ เพื่อเสริมสร้างกลไกในการกำกับดูแลสื่อให้มีประสิทธิภาพ อันเป็นเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งในการปฏิรูปด้านสื่อสารมวลชน

ตัวแทน 4 องค์กรวิชาชีพสื่อ ประกอบด้วย นายเทพชัย หย่อง, นายภัทร คำพิทักษ์, นายก่อเขต จันทเลิศลักษณ์ ในนามคณะทำงานเพื่อการปฏิรูปสื่อ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทน 4 องค์กรสื่อ คือ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เข้าพบ ร.ศ.จุมพล รอดคำดี ประธานคณะกรรมการปฏิรูปการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อยื่นเอกสารประกอบการพิจารณาแนวทางในการกำกับดูแลจริยธรรมสื่อขององค์กรสื่อ เพื่อเสริมสร้างกลไกในการกำกับดูแลสื่อให้มีประสิทธิภาพอันเป็นเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งในการปฏิรูปด้านสื่อสารมวลชนเกี่ยวกับร่าง พ.ร.บ.การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน พ.ศ..... ซึ่งสภาปฏิรูปฯ ให้ความเห็นชอบไปเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม

เวทีเสวนา "องค์กรกำกับดูแลสื่อในยุคปฏิรูปสื่อ"

เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2558 คณะทำงานสื่อเพื่อการปฏิรูป จัดเวทีเสวนา "องค์กรกำกับดูแลสื่อในยุคปฏิรูปสื่อ" คุณเทพชัย ทย่อง ประธานคณะทำงานสื่อเพื่อการปฏิรูป และ นายกสมาคม นักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย กล่าวเปิดเวทีเสวนา

วิทยากรร่วมเวทีเสวนา คือ ดร.เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ ผอ.วิจัยด้านการบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) กล่าวนำเสวนาและเสนอรูปแบบองค์กรกำกับดูแลสื่อ ช่วงสุดท้ายของเวทีเสวนาจะเปิดให้แสดงความคิดเห็น โดยคณะทำงานสื่อเพื่อการปฏิรูป นักวิชาการ และสื่อมวลชน